

37/50

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
PSİKOLOJİ BÖLÜMÜ

**ELYAZISININ KİŞİYE AİT OLUP OLMADIĞINI
BELİRLEYEN GRAFİK GÖSTERGELER**

(Doktora Tezi)

Hazırlayan
Psk. Nursu MARMARA

Danışman
Prof.Dr. Erol CİHAN

**T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

İstanbul, 1994

ELYAZISININ KİŞİYE AİT OLUP OLMADIĞINI
BELİRLEYEN GRAFİK GÖSTERGELER

1994

Psk. Nursu Marmara

" Kum üzerinde aslan pençesinin
izi, bu hayvana aidiyetini
nasıl anlatırsa, insanın
şahsiyetini meydana çıkaran
yol da, yazı kalamının ucudur ".

Camillo Baldo

GİRİŞ

Bu çalışma, insanı psikolojik yönden tanıma yöntemlerinden biri olan, kişinin kendini ifade ediş tarzı üzerine kurulmuştur. Bu tarz anlatım, 'expression' onun görülebilen davranışlarıdır ve onu diğerlerinden açıkça ayırdedilebilir kılan stilidir. "Stil insanın ta kendisidir" (le style est l'homme même) denildiği gibi, her insanın bir stili vardır. Artist, insanın özel bir tipi olmayıp; her insan özel tipte bir artisttir. Kişinin kendini ifade ettiği davranış, (expressive behavior) tarz ve stilin devamlı akışıdır; dinlenme veya hareket halindeki bedenin herhangi bir bölgesi, insanın kendini ifade etme, anlatma yollarıdır (gözler, ağız, gövde, eller, duruş, ses, elyazısı elyazısı gibi).

Çeşitli ifade tarzları aynı ölçüde açıklayıcı olmayabilir, sözgelimi ifadesiz görününen bir yüz, 'poker face' elyazısıyla kendini ele verebilir.

Bu çalışmada, insanın kendini ifade eden, açıklayan çeşitli davranışlarından biri olan elyazısını, grafoloji kapsamında ele alarak, Türkiye'de elyazısı uzmanlığı alanındaki bir boşluğa, sadece bir kalem darbesiyle dokunmak istedim.

İstedim ki, elyazısının kişiye ait olduğunu belirten

grafik bulguları anlatabilirim, yazının o kişiye ait olup olmadığına karar verilirken, metodolojik bir kolaylık olsun.

Bu çalışma ayrıca, "Emosyonel Bakımdan İstikrarlı ve İstikrarsız Olan Gruplardaki Elyazısı Mukayesesi" konulu lisans tezinden bu yana geçen sürede, çok az sayıda da olsa, zaman zaman yaptığım yazı incelemeleri ve özellikle literatür taraması birikimlerinin de bir sentezidir.

Yukarıda hedefini belirttiğim konuyu, altı bölümde ele aldım :

1. bölüm; grafolojiyle ilgili bazı sorular sorarak, A.B.D. ve diğer ülkelerde ve Türkiye'de grafolojinin durumunu inceler. Okur, temel kavramlar ve grafoloğun çalışma yöntemleri ve kimliği hakkında genel bir fikir edinir.

2. bölüm; daha spesifik olarak, grafolojik süreci ve bu sürecin bir devamı olduğunu düşündüğüm, grafoloğun ahlak sistemiyle biterken,

3. bölüm; grafolojinin uygulama alanlarını anlatarak,

4. bölümde sadece hukuk alanında grafoloji ve bu konudaki sorulardan sonra,

5. bölüm; elyazısının kişiye ait olduğunu belirleyen grafik göstergeleri, birbirleriyle olan beraberlikleri içinde, teker teker anlatmaya çalışıyor ve okuru son bölümüne hazırlıyor.

6. Bölüm, göstergelerin, bulabildiğim en fonksiyonel ve en güzel, kullanım tarzı olan, 'çemberdeki profil'dir.

Sonuçta, çeşitli grafik bulguları belirleyerek, bu karakteristiklerin yatay ve dikey çizelgeler üzerine yerleştirildiğinde, bir sentez anlamını vermediği için, Roman - Staempfli'nin çember şeklindeki Grafolojik Psikogramını, getirdiği yöntem kolaylığı açısından seçerek anlattım.

Çalışmam, uzun zamandan beri ilgi duyduğum bu konuyu, bir ucundan tutarak sizlere iletmenin heyecan ve özürlerini taşımaktadır.

Ancak, bu çalışmadaki değerli yardımları yanısıra, bilim sınırları içinde kalmamı sağlayan, sabırlı ve olumlu tutumuyla beni motive eden sayın Prof.Dr. Erol Cihan'a ve bürokratik engelleri kaldırarak mesleki sorumluluklarım arasında zamanı iyi kullanmamı gerçekleştiren sayın Doç.Dr. Oğuz Arkonaç'a ve üretken çalışma taktikleri ve takipçiliğinden çok destek aldığım sayın Prof.Dr. Sami Ferliel'e teşekkür borçluyum.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ

Sayfa
III

1. BÖLÜM

§- 1. ELYAZISI BİLİMİ (GRAFOLOJİ)	1
I. İfade Davranışı	1
II. Elyazısı Nedir?	9
III. Elyazısı Bilimi (Grafoloji)	11
IV. Grafolog Elyazısında Neyi Arar?	19
V. Grafolojinin Prensipleri	22
VI. Grafoloji Eğitimi Nasıl Alınabilir?	24
VII. A.B.D. ve Diğer Ülkelerde ve Türkiye'de Grafoloji	26
VIII. Elyazısında Skala (Ölçme ve Değerlendirme)	31

2. BÖLÜM

§- 2. GRAFOLOJİK SÜREÇ

VII

	Sayfa
1. Grafolojik Süreç Prensipleri	36
2. Grafoloğun Ahlak Sistemi	45

3. BÖLÜM

§ - 3. GRAFOLOJİ ÇALIŞMASININ UYGULAMA ALANLARI	47
--	----

4. BÖLÜM

§ - 4. HUKUK ALANINDA GRAFOLOJİ	54
---------------------------------	----

I. Kişi Elyazısını Farklı Şekilde Değiştirmeyi Başarabilir mi?	58
1. Hileli Yazı	
2. Elyazısının Kimlik Tesbiti	61
II. Grafoloğun Tanıklığı Mahkemede Geçerli midir?	64
III. "Sorgulanan Dokümanı İnceleyen Kişi" ile, "Uzman Tanık Olarak Çağrılan Grafolog Arasında Fark Var mıdır?	65
IV. Suçlu Araştırmalarında Psikografoloji	66

VIII

5. BÖLÜM

	Sayfa
§- 5. GRAFİK GÖSTERGELER	71

6. BÖLÜM

§- 6. ÇEMBERDEKİ PROFİL	117
I. Yöntem	119
II. Roman - Staempfli Psikogramının Yorumu ve Kullanımı	120
SONUÇ	125
SEÇİLEN BAZI GRAFİK ÖRNEKLER	127
NOTLAR	145
YARARLANILAN KAYNAKLAR	158

VII

	Sayfa
1. Grafolojik Süreç Prensipleri	36
2. Grafoloğun Ahlak Sistemi	45

3. BÖLÜM

§ - 3. GRAFOLOJİ ÇALIŞMASININ UYGULAMA ALANLARI	47
--	----

4. BÖLÜM

§ - 4. HUKUK ALANINDA GRAFOLOJİ	54
---------------------------------	----

I. Kişi Elyazısını Farklı Şekilde Değiştirmeyi Başarabilir mi?	58
1. Hileli Yazı	
2. Elyazısının Kimlik Tesbiti	61
II. Grafoloğun Tanıklığı Mahkemede Geçerli midir?	64
III. "Sorgulanan Dokümanı İnceleyen Kişi" ile, "Uzman Tanık Olarak Çağrılan Grafolog Arasında Fark Var mıdır?	65
IV. Suçlu Araştırmalarında Psikografoloji	66

1. BÖLÜM

ELYAZISI BİLİMİ

(GRAFOLOJİ)

1. BÖLÜM

Ş- 1. ELYAZISI BİLİMİ (GRAFOLOJİ)

I. İFADE DAVRANIŞI

İfade edici davranış veya davranışın kendini ifade ediş tarzı, çevreye uyum sağlamaya yönelmiş değildir (non adaptive).(14)

Bireyin görülebilen davranışı, onu diğerlerinden açıkça ayırdedilebilir kılan havası veya stilidir. Kişinin şahsiyeti, aşağı yukarı, takındığı davranış stilinde kendini gösterir. Bu özel tavır ve hareket bizi, kişiliğin tek bir bütün- biricik olduğu ve iki şeyin kuvvetle ilgili olduğu düşüncesine götürür; kişinin kendisini açıkladığı, bildirdiği davranış (expressive behaviour) ve kişilik. Bu açıdan birey, diğerlerinin görmekte olduğu kendisine has olan tarzı içindedir; kibirli bir anlatım, dostça el sıkış gibi. İşte bu potansiyel nitelik göstergeleri, psikologlar için birer araştırma kaynağıdır. Bu konuda Allport ve Vernon 1933 de, beden bir duruşu (posture) ve hareketlerin de bir sonucu, ürünü olduğunu belirtir. Davranışın açıklayıcı, bildirici olan bu anlatım yönü, oldukça tutarlı ipuçlarıyla ortaya çıkar ve kişinin düşünce,

hedef ve yargılarının sonuçlarını bu yolla görebiliriz. Davranışın açıklayıcı, kendini anlatan yönleri, biçim ve özünde, kişiliğin özelliklerini verir. Kendini açıklayan çeşitli nitelikler, sadece diğer insanlar üzerindeki etkilerinden dolayı bile, üzerinde çalışmaya değer özelliktedir.

Anlatım hareketi, kişinin fiillerini uygulama tarzıdır; burada bir fiilin ne olduğu değil, nasıl olduğu söz konusudur.(14)

Kişinin meydana getirdiği her hareketin hem anlatıma yönelik (expressive), hem de uyuma (adaptasyona) yönelik özelliği vardır (adaptive-coping). Gerçekleştirilen fiilde bazen biri, bazen diğeri daha fazla bulunur. Gerçekleştirilen her fiil, çevreye uyum içindir (coping). Uyum sağlayarak çevreyle başa çıkma davranışı, fiilin yüklemi olarak ne yaptığımız; anlatım da (expression), fiilin zarfı olarak nasıl yaptığımız tarzında açıklanabilir.

Davranışın uyumla ilgili yönü (adaptive-coping) ve kişinin kendini anlatım tarzı olan 'expressive' yönü arasındaki bazı farkları şöyle özetleyelim:(15)

a) Uyum davranışı (coping-adaptive); bir hedefe yönelmiş olup, o hedef için özellikle motive edilmiştir, kendini açıklayıcı, anlatımsal değildir.

b) Uyum davranışı o anın ihtiyaçları ve durumuyla belirlenmiştir.

c) Uyum davranışı şekil olarak anlaşılır; anlatım ise kendiliğinden ortaya çıkar.

d) Uyuma yönelik davranış, isteyerek daha kontrollü

olabilir. Davranışın uyumunda, ket vurulma, değişikliğe uğratılma, geleneklere bağlılık vardır. İfade davranışını değiştirmek daha zordur ve genellikle denetlenemez. Elyazısının stilini değiştirmek, ancak kısa bir süre için mümkün olabilir.

e) Uyumda genellikle, çevreyi değiştirme eğilimi vardır. İfade davranışında ise çevreye, ancak rastgele bir etki olabilir; bir iş görüşmesinde sözgelimi, iyi konuşma tarzı o işi sağlayabilir.

f) Tipik 'coping' bilinçlidir; ifade davranışı, bilinç eşliğinin altında yatar. Teknolojik bir toplumda daha ve daha çok olan uğraşı; uyumda dakiklik, kişisel stilde bir baskı - dizginleme gerektirir. Bir işi istenilen tarzda yapma gayreti, o işi kendi stilinde yapma dürtülerini zedeler. Bir kitapçı veya kütüphanecinin elyazısında, çoğu kimseninkinden daha az kişisel özellik vardır. Bir radyo spikeri sesini, 'coping' aracı olarak kullanmalıdır.

Anlatım teorisi, oldukça yeni bir örnek olarak, Ludwig Klages'in çalışma sonucudur; yazar, akıl - Geist ile, ruh - Seele arasında kesin bir ayırım yaptı. Akıl - geist, yukarı tabaka uyum davranışını sağlıyor; ruh - seele ise, geniş ve yaygın temel hayat dalgasıdır. Uyuma yönelik hareketler geist'in, ifade hareketleri seele'nin ürünüdür.(15)

İfade davranışını kavrayabilmek için, bir fiilin özel amacının bilinçli denetimi ve uyumda kullanılan

hüner ve bağımlılıkların ötesine bakmalıyız.

Klages'in özellikle üzerinde durduğu elyazısı açıkça, hem uyum, geist ile ilgili ve hem de kendini anlatan seele ürünüdür.

Kişi bir tarftan düşüncelerini bilerek özellikle aktarıyor, okulda öğretilen yazı bağımlılıklarını kullanıyor, kullanmak zorunda olduğu kağıt kaleme uyum sağlıyor, bütün bunlar uyumu, coping'i verir; aynı zamanda bütün tabiatı, sanki belirlenmiş olan bu bağımlılığa isyan ediyor, öğretilen örneğinden, kendine has tarzlarda ayrılıyor; enerji, saldırganlık, düşmanlık, tutku veya katıllığını, bu ayrılış tarzında ele veriyor.(15)

Organizma bir bütün olarak, uyumla ilgili (coping) bir harekette bulunduğu zaman, bir kendiliğindenlik vardır. Katıksız ve sadece anlatımla ilgili (expressive) bir fiil olamayacağı gibi, saf uyuma ait olanı da yoktur. Bu noktada, yetersiz de olsa, nörolojik teorinin yardımı gerekir. Bununla beraber herhangi bir fiil görünürde, birçok tabakalar ve çeşitli derecelerdeki izler ve bu fiille ait olan dürtülerin entegrasyonunu veren bir sonuçtur.

İnsanın ta kendisi olan onun stili, bir başka deyişle, 'üslûb-u beyan, aynıyle insan' deyimi, psikolog için kompleks ve baştan başa bir ifade davranışı şeması canlandırır.

Sözgelimi, sadece stilinden Chopin'in kompozisyonla-

rını, Dali'nin resimlerini, hep stilinden farkedebiliriz. Kişiliğin kendini açıklayıcı katları ile olağanüstü bütünleşmiş olan uyumla ilgili şekilleri arasındaki yakın bağlantının sonucu olarak, bir insanın kendisi oluşunda bir estetik vardır. Bireyin kendisi, bütün aktivitenin temel ve tek bütünüdür.

Sonuç olarak 'expression' problemi, sosyal değer sorunları meydana çıkarıyor. Kültürümüzün trajedisi, 'coping'in baskın ve yaratıcı 'expression'un bastırılmış olmasıdır denilebilir. Expressive davranışın kısıtlanması, insanın kendini olanca verimliliğiyle açıklamasına ket vuruyor. Moreau, bu noktadan hareketle konuyu genelleştirerek, "le génie est une nevrose", deha nevrozdur diyor.(16)

Teknolojik bir uygarlık, bu dengesizliği ister istemez getiriyor. Bu arada, insandaki iki temel içgüdünün etkileri ve aralarındaki ilişki üzerinde duran Freud'a değinmeden geçemeyeceğim; Eros ve Thanatos; aşk ve ölüm içgüdüleri iki dinamik kutuptur ki, bunlar denge halinde iken birey sağlıklıdır.

Ancak, insan dinamik bir dengedir; bio- psiko- sosyal planda birey olmakla beraber, toplumsallaşmak zorunda olan, açılış sürecine bağlı, dinamik bir denge.(17) Leonardo insanı, yanan bir kibrit alevine benzettir; bu alev belli bir süre, belli bir biçimi sürdürür, her an yıkılarak, her an yenilenecek. İnsan, bir spiralin gelişmesi gibi dinamiktir; Maslow'un 1948 de meydana getirdiği Temel İhtiyaçlar Teorisinde olduğu gibi, bu piramit çoğu zaman yarım inşa

edilir ve Babil Kulesi gibi yarım kalır, homeostatik denge bozulur.(17)

Herbert Spencer'ın, hayatın ne olduğunu anlatan şu sözlerini aynen almak istiyorum: "Life is a continual adjustment of internal relations to external relations", hayat, iç ilişkilerin dış ilişkilere devamlı uyumdur.

Kişinin kendini anlatım örnekleri zaman içinde olağanüstü tutarlıdır. Kişinin herhangi bir anlatımsal niteliği, diğerlerinden bağımsız olamaz; herhangi biri, bir diğerinin olduğu yolla açıklayıcı ve etkili olabilir; ancak, uygunluk tam değildir, bir anlatım tarzı , bir diğerinin tam kopyası değildir. Kendini ifade ediş tarzının bir bütün oluşu, bir derece meselesi olarak ortaya çıkar, aynen kişiliğin bütünlüğünün de bir derece meselesi olduğu gibi. (Şek. 79- 80). Ruh hali doğal olarak bazı farklılıklar meydana getirir, (Şek. 354- 359). Eğer depression hissederse, hareketleri de ilgili olarak, büzülmüş, sıkılmıştır; coşkunlukta ise, çok daha geniş, yaygın ve serbesttir. Ancak, ruh durumundaki farklılaşmalar, sadece o anlatımın içine giren enerjiyi değiştirir, model, form olarak aynı kalır, elyazısında olduğu gibi.

İnsanın kendisini açıklayan herhangi bir 'expressive' davranışını doğru anlayabilmek için, bu etkinliğin içinde herhangi bir telafiden ileri gelen bir yanıltma olup olmadığını bilmek gerekir; güvensizlik içinde olan bir ergenin güçlü ve abartılmış el sıkışında olduğu gibi, ego savunma

mekanizmaları ve diğer ters etkenler, kendini anlatım tarzına (expressive ürüne) etki ediyor olabilir.

Kendini ifade eden davranış, kişiliği değerlendirmede potansiyel bir rehberdir; ancak ne yazık ki psikologlar son zamanlara kadar, kişiliğin hemen sadece 'coping' yönüne dikkat etmişler, çoğu kişilik testlerinde - projektif olanlar da dahil - deneğe, işi yapması tembihini verip, sonucun ne olduğunu ölçmüşlerdir, ama 'nasıl' olduğunu değil. Ölçülen, cevabın uyuma ait olan (adaptif) içeriğidir, şüphesiz açıklayıcıdır ancak, bu arada ifade edici öz harcanır. (15)

Allport'a göre, ifade davranışı üzerindeki çalışma, kişiliği değerlendirmede kullanılan çeşitli yöntemlerden ancak biridir. Çoğu kişilik teorileri onu, projeksiyonla karıştırırlar. Projektif teknikler, bilinç altı içeriği hayata akıtmak için özel araçlardır; halbuki kendini ifade eden davranış, tarz ve stilin devamlı akışıdır ve her uyum davranışı faaliyetini damgalar. Bir kimsenin ne yapmaya çalıştığı olağanüstü açıklayıcıdır, onu yapış tarzı da aynı derecede; kişinin düşündüğü ile, düşünme tarzı arasındaki fark gibi.

Birçok ön çalışma yapılmışsa da, bir psikolojik tanıya götürecektir rehberin bulunduğu noktaya henüz varmış değiliz; çünkü ifade eden davranış belirleyen birçok etkenin birbirine yaklaştığı bu tabandaki ağ örgüsü, çok daha ustaca izlenmelidir. Bütün kayganlığına rağmen ifade

tavır ve stili, kişiliği anlamada önemli, belki de en önemli faktördür ve Allport bu faktöre "person perception" der.

Sonuç olarak; insanın istem dışı, farkına varmadan yaptığı davranışlar, modern psikolojide, ifade davranışı olarak kişiliğin önemli bir ipucudur. Bu ifade davranışları, istemli olarak yapılan, bilinçli, uyuma yönelik (adaptive-coping) davranışın aksine, bilinçaltı heyecan elemanlarını yansıtır. İşte elyazısı da, Allport'un değimiyle, "kişiyi algılamak" için zengin bir kaynak olan bu ifade davranışlarından biridir.

II. ELYAZISI NEDİR ?

Elyazısı, sinirler yoluyla beyinden ele taşınan bir mesajın iletilmesidir. Bedenin sade, gösterişsiz bir kısmı olan parmaklar, beyinden alınan mesajı kağıda geçiren, araçlar olarak çalışırlar. Böylece biz burada, düşüncenin, anında yapılan bir kaydını ve aynı zamanda, kendini ifade etme tarzının son derece dolaysız olan bir şeklini sağlamış oluruz.(11)

Yazma becerisi, primer motor mekanizmadan tamamen ayrı olan, beyin bölgesine bağlıdır; sözgelimi sağ kolunu kaybeden bir adam, soluyla yazmayı veya gerekirse ayak parmaklarıyla veya hareket edebilen bir ekstremitesiyle yazmayı öğrenebilir. Bu insan, yazmak için yeni beyin şemaları geliştirmek zorunda değildir ve kısa zamanda, imzası da kendi karakter özelliğini kazanacaktır.

Bu konuda yapılan bir araştırmada; kazada sol kolunu kaybeden solak bir kişi, sekiz yıl içinde sağ eliyle yazmayı geliştiriyor. Bu arada sol tarafa takılan myoelectric kola alıştıktan sonra da tekrar sol eliyle yazmaya başlıyor ve her iki elyazısı analizinin şaşırtıcı benzerlikte olduğu görülüyor.(12)

O halde, Wilder Penfield ve Lamar Roberts'ın⁽²⁵⁾ dediği gibi, "yazı ve imzanın modeli beyindedir, elde değil".

1861 de Fransız cerrah Paul Broca'nın(11) devir açan buluşu ile, dominan beyin küresi denilen bir bölgenin bulunduğu ve hem lisan yeteneği (konuşma, okuma, yazma, konuşulana anlama), hem de tek taraflı el yeteneğini (bunlardan biri de yazma hareketidir) denetlediğini biliyoruz.

İnsan hem lisanı kazanmayı, hem de sağ elini kullanmayı hemen hemen aynı gelişim süreci içinde başarıyor.

Wilhelm Preyer, grafik hareketlerle zihin süreçleri arasındaki ilişkiyle ilk ilgilenen kişidir. Elyazısının gerçekte, bir zihin yazısı 'brain writing' olduğu kavramı, Preyer tarafından 1895 de formüle edilmişti.(11)

Sonuç olarak; sağ eli ve lisanı kullanma, sadece insana has bir özelliktir ve elyazısı, durağan görünümüne rağmen aslında, etkinlik içine zaptedilmiş değişme halindeki bir formdur. Elyazısı hareketinin ritmi, denilebilir ki, yaşayan canlı formun ritmik nabız atışını gösterir. Buradaki 'değişme ve kalıcılığın diyalektiği, zaten hayatın karakteristiğidir'.(13)

III. ELYAZISI BİLİMİ (GRAFOLOJİ)

Elyazısı ifade tarzı ile, kişiliğin işlevi arasındaki müphem ilişkinin dikkati çekişi yeni olmayıp, Yunanlılar ve Romalılar'a, hatta eski Çin'e kadar gider.

Yazı kökeninin, ilâhi veya sihirle ilgili kaynaklara dayandığı görülüyor ki yazı, insanın en benzersiz ve en önemli entellektüel keşiflerinden biridir. Esrara bürünmüş geçmişi ile, rahip ve sihirbazların bir aracı haline gelmesi gayet kolay olmuştur. Bu insanlar yazıda, aydınlanmamış insanlar üzerinde, etkili bir güç kaynağı farketmişlerdi. Yazıyı kimlerin öğrenip öğrenemeyeceğini sınırlamışlardı. Hatta Sümer ve eski Mısır gibi daha ileri toplumlarda bile, rahip ve kâtiplerin resmi bir kimliği vardı. Gerçekten, İsis ve Osiris rahiplerinden Pythagoras ile, Bizans ve Orta Çağ kimyacılarına kadar bir miras yolu görülür. Bu sihir kaynaklarının bazıları; astronomi, matematik, modern sibernetik gibi daha karmaşık haberleşme sistemleri geliştirmiş olan ilk 'bilginlere' dayanır.

Yazıya gösterilen saygınlık, bugün bile yazı özelliklerine halâ bağlıdır; herhangi bir yazı reformu, tepkiyle karşılanır. Hatta Mao gibi bir diktatörlükte bile, Latin alfabesini getirme girişimi başarılı olmadı, George Bernard Shaw'un önerdiği fonetik İngiliz alfabesi de, İngilizce

konusulan ülkelerde hiçbir iz bırakmadı. Halbuki Mustafa Kemal Atatürk bu konuda, benzersiz bir devrimi gerçekleştirmişti.

Düşüncenin grafik anlatımına ait olan ilk girişimlere yazı denilemez, onlar daha çok sanat tarihine aittirler.

Yazma ve çizme ile ilgili fikirler, Yunanlılarda ve tarih öncesi Mısır'da görülüyor; bir Mısır kelimesi olan 'S- Sh', yazma, çizme anlamında ve bir Yunan kelimesi 'graphein', hem yazmak hem de çizmek anlamında kullanıldığı gibi, ayrıca yazı anlamını içeren birçok sözler vardır; pictography, calligraphy, stenography, iconography, graphology gibi.

Yazılı söze gösterilen bu saygı çağlar boyu, basımevine kadar sürdü. Japonya ve Çin'de hala devam eder. Eskiden Çinli filozoflar, her yazarın elyazısını ayırdeden, özel stili üzerinde düşünürlerdi ve bu stil; karakter, tavır ve kişilik eğilimlerini açıklardı. Bu durum, bugünün grafolojisine şaşılacak derecede yakındır.

Karakter özellikleriyle elyazısı arasındaki ilgiyi açıklayan, özel grafik işaretler hakkında bilinen ilk sistematik girişimler, onyedinci yüzyıl başında, Batı'da yapılmıştı.

Camillo Baldi adlı İtalyan bir hekim 1622 de, "De Signiset Epistolis" adlı eserinde, insan karakterinin araştırılabileceğini bildiriyordu. Crépieux, elli yıl içinde binlerce yazıyı inceleyerek, bu bilgiyi sağlam

esaslara dayadı. Zamanımızdaki çalışmalar onun eserlerinden ilham almıştır. 1922 tarihli, "L'a, b, c, de la Graphologie" elli yıllık bir çalışma ürünüdür.

Bununla beraber, bilimsel özellikteki grafolojinin ilk izlerini bulmak için ondokuzuncu yüzyıl ortalarına gitmek gerekir. Papaz Michon, Crépieux Jamin ve Labroso gerçek öncülerdir. Michon, iki Yunanca kelimeyi - Graphia (çizgi, yazı) ve Logos (bilim) - birleştirerek bu bilimin vaftiz babası olmuştur. "Traité de L'écriture".

Camillo Baldi⁽²⁶⁾ bir eserinin önsözünde belirttiği gibi, "kumsaldaki aslan pençesinin izi, bu hayvana ait olduğunu nasıl anlatırsa, insan kişiliğini meydana çıkaran belge de yazı kaleminin ucudur".

Crépieux Jamin; t- çizgileri, i- noktaları, ilmekler gibi elyazısı elemanlarının değişmez işaretler kavramı dışına çıkarak, ağırlık noktasını yazının genel görünüşüne çevirdi.⁽¹⁸⁾ 'Gestalt' görüşüne çok benzeyen bu kavram, Michon'un atomistik yaklaşımına karşıt olan, holistik yaklaşım olarak adlandırılır ki, bu iki görüş noktası arasındaki çatışma, sonraki bütün grafoloji tarihini etkilemiştir.⁽¹⁸⁾

Ondokuzuncu yüzyılın büyük bir kısmında Fransızlar, ancak özellikle asrın sonlarına doğru da Alman bilim adamları bu alanda çalışmaya başladılar. Grafik hareketlerle zihin süreçleri arasındaki bağlantıya ilk kez ilgi duyanlar, sistemli çalışmalar yapan Alman fizyolog ve psikiyatrlarıdır.⁽¹⁸⁾

Psikiyatr Georg Meyer, Preyer'in 1895 de belirttiği, elyazısının bir "zihin yazısı" olduğu fikrinden hareketle daha ileri bir katkıda bulunarak, heyecan bakımından istikrarsız kimselerin elyazılarını araştırdı; heyecan, bütün psikomotor fonksiyonlarda kendini gösterdiğine göre, bu ifade bütünlüğü en çok, yazma hareketi ile heyecan arasındaki ilişkiyi belirlemede anlamlıdır.

Meyer'e göre grafologlar, yeni bir bilimin (karakterolojinin) yardımını almalıdırlar.

Karakteroloji ve grafoloji alanlarına ait terimler, Klages tarafından geliştirilmiştir. Klages, bu her iki alanın prensip ve kavramlarını kurarken grafolojiyi, insanda şu iki çeşit gücü gerektiren bir ifade ediş bilimi olarak kabul ediyordu:

a) ona ket vuran "zihin" ve

b) onu serbest bırakarak, yaratıcı bir yönde

geliştiren "ruh".

Klages'e göre bu iki güç, daima dinamik bir zıtlıkla, insanın bütün davranışlarını etkiler ve onun 'expressive' hareketlerinde, en billurlaşmış, yoğunlaşmış biçimdedir. Yürüme, jest, gidiş, konuşma, mimik, yazı ve diğerleri gibi, kişiliğin dürtü ve gerilimlerini etkin hale getiren, bedene ait bu hareketlerin bilinen bir şekil düzeyi vardır; veya öyle bir stilleri vardır ki, bu hareketler bireyin genel davranışına ve hareket ritmine uygundur.

Özellikle elyazısında, yukarıda geçen bu iki güç arasındaki etkileşim, devamlı olarak kendisini gösterir.

Bütün Alman grafologlar nesli, Klages önderliğinde yetişmiştir. Onun asıl hedeflerinden biri, Emil Kraepelin'in deneysel çalışmaları idi. Kraepelin Ölçeği ile, zihin bozukluğu olan ve normal kimselerin yazılarındaki basınç ve hızı ölçmeyi denedi. Klages'e göre grafoloji, 'psikolojik eğilimli' kimseler tarafından ele alınmalı idi. (19)

Bu arada, nörofizyolog Rudolf Pophal, özellikle elyazısındaki gerginlik (tension) üzerinde durdu; elyazısının hareket modelinde ortaya çıkan motor davranış tiplerindeki esas farklılıklara dayanarak, kişilik tiplerini sınıflandırdı.

1920 lerin ortalarında İsviçre'de Max Pulver başkanlığında önemli ilerlemeler görüyoruz. Klages'in grafolojik sistemini geliştiren Pulver, elyazısının yükseklik ve genişliğine üçüncü bir boyut olarak derinliği ekledi ve derinliği, basınca eşit tuttu.

Basınç (pressure), kağıda o anda işleyen en canlı elemandır. Böylece bu üçüncü eleman sayesinde, çeşitli hareket ve boyutlar ile, bireyin farklı işlerlik dereceleri arasında bir ilişki kurulabilirdi.

Rose Wolfson'un da belirttiği gibi, ifade edici hareket her seviyede bir başka anlama gelir ve onun grafik işareti de buna göre açıklanmalıdır.

Bu arada Macaristan'da da Goldzieher Roman, kas dengesi ile, gerginlik-gevşeme etkisi arasındaki ilişkiyi, kişilik modeline göre analiz etti. Çalışmalarını

somutlaştırmak için, bir kaydedici araç meydana getirdi (graphodyne). Böylece, dalga şeklindeki kayıtlar yoluyla, yazı hareketinin hızını ve basıncını kaydedebilecekti.

1931 de Budapeşte'de, Elyazısı Araştırması Enstitüsünde graphodyne'in kullanımıyla, uzun süreli bir araştırma yapıldı: Onbir - onsekiz yaşlarındaki 2000 okul çağı çocuğunda, yaşla ilgili olarak ve cinsiyeti ayırarak, yazının gelişmesi incelendi. İstatistik analizleri yapılan graphodyne ölçümleri, sekiz yıllık bir dönem süresince takibedildi. Cinsiyetin yazı hızı ve basıncına etkisi araştırıldı ve ergenlik ve erişkinlik çağındaki gelişme ile ilgili bilgiler sağlandı. Bu sonuçların açıklanmasıyla yazar, işleyiş yöntemi (mekanik) ve psikik yönelim arasındaki köprüyü belirtmeye çalıştı.

Amerika'da elyazısı analiziyle ilgili ilk çalışmalarından biri, Iowa Üniversitesinden June Dawney tarafından yapılmıştı. "Graphology and the Psychology of Handwriting" adlı kitabı, 1919 da basıldı.

Gordon Allport ve P.E.Vernon⁽¹¹⁾ benzer bir araştırma yaptılar (1930). Sonuç: Herhangi bir bireyin tümüyle ifade edici, anlatımsal olan hareketlerinde, anlamlı bir karşılıklı ilişki ve tutarlılık vardır; katı, ket vurulmuş davranış örneği, elyazısında olduğu gibi, yürüyüş tarzında ve şüphesiz, yüz ifadesi ve jestlerinde de açığa çıkacaktır.

Bu yıllarda Robert Saudek, Avrupa'da teoriye yönelen grafolojinin yönünü değiştirmeye çalışırken, daha çok

sayısal yöntemlere önem verdi; deney yoluyla elyazısı hareketlerini incelemek için, mikroskop, basınç tahtası ve yavaş hareketli filmler kullandı. Deneylerini her millet ve sınıftan kişilerin elyazılarıyla yaptı. Böylece, farklı tipteki elyazılarının etkilerini analiz etti. Yayınladığı "Character and Personality", İngilizce yayınlanmış ilk grafoloji eseridir ve Amerika'da grafolojinin dikkate alınmasında etkili olmuş bir eserdir.⁽¹¹⁾

Somut bir yöneme doğru ilk kesin adım, 1942 de Thea S.Lewinston ve Joseph Zubin tarafından atılmıştır.⁽²⁷⁾ Bu grafologlar, normal ve anormal kişilerin elyazılarına, klinik bir yöntemle uyguladıkları, bir skala, derece sistemi geliştirdiler.

Rose Wolfson, bu deneylere katıldıktan sonra, skalaları, bir başka yaklaşım tarzında; suçlu ve suçsuzların elyazılarında kullandı.

Sonuç olarak, grafoloji konusundaki gelişmeler, başlıca iki yönde olmuştur:

a) Grafik işaretlerin yorumu ve kaydı, nicelikle ilgili yön,

b) kişiliğin dinamizminin araştırılması, nitelikle ilgili yön.

Bu alanda Eysenck'in, elyazılarının geçerliliği ile ilgili bir incelemesi var.⁽²¹⁾ Projektif tekniklere karşı titiz tutumu ile tanınan Eysenck'in, buna rağmen grafolog Marun ile birlikteki çalışması dikkate değer. Şunu

kanıtlamıştır ki; sağlam bir bilimsel yetiştirme tarzı ve geniş bir deneyime sahip olan bir grafologun bulduğu sonuçların geçerliği, diğer projektif tekniklerle elde edilenlerden fazla olmasa bile, en azından onlara eşit olabilir.

Elyazılarına gösterilen ilginin uzun bir tarihi geçmişi olmakla beraber, nicelikle ilgili teknikler arasında hemen hemen en gençlerindedir. Grafolojinin, kişilik yapısının deneysel bir incelemesi olarak nasıl gelişeceği, onunla uğraşacak olan psikologların anlayış ve bilimsel tutumlarına bağlıdır. Bütün diğer kişiliği inceleyen teknikler gibi, daima klinik görüşle denetlenmesi ve psikolojik test bataryası içinde kullanılması gerekir. Grafoloji, karmaşık ve bileşik bir yöntem olup, bir klinik ekip çalışması içinde kullanılması, sonuçların güvenilirliğini arttıracaktır.

.IV. GRAFOLOG ELYAZISINDA NEYİ ARAR ?

Bir insan grafi ifadeyi anlayabilmek için, elyazıları üzerinde konsantre olarak, her insanda bazı ölçülerde var olan, diğer insanla aynı duyguda olabilmenin doğal yeteneğini geliştirebilir. Bir insan ayrıca sezgi duyarlılığını öyle arttırabilir ki, psikometrik ve esnek olmayan sıkı kontrollü ve standardize olan diğer süreçlerle elde edilen sonuçların ötesine geçebilir. Bazı pratisyenler için bu sezgi yeteneği kafidir ancak bilimsel düşünce, sübjektif kavramları kontrol eden ve onların sağlam olmayan geçici etkilerini aydınlatan objektif prensiplere ihtiyaç gösterir.

Grafolog yazılı mesajı analiz ederken üç fonksiyon aşaması ayırır: (18)

1) Bilgi verme düzeyi veya maksatlı iletişim. Bu aşama ilk ve en açık fonksiyon düzeyidir. Sosyal mesaj, yazılı kelimelerle taşınır. Bilinçlidir, grafologu en az ilgilendiren düzeydir.

2) Duygusal düzey veya maksatsız iletişimdir. Bu ikinci düzey, eğitilmiş bir göz için çok daha açıklayıcıdır. Burada, mimik ve jestin, sözsüz (lengüistik altı) iletişimini buluruz ki bu iletişim, istemsiz olarak kendiliğinden ortaya çıkar ve yazı hareketine eşlik ederek, yazıyı şekillendirir, renklendirir; aynen sesi tonlandırılan vurgulamalar ve tebessüm, surat asma gibi ifade edici

olan denetimsiz jestlerin, konuşmamızı aydınlatıp renklendirmesi gibi.

3) Bilinç dışı projeksiyon düzeyi.

Werner Wollf'ın dediği gibi, bu "bilinç dışı kaçakları", elyazısı analizinin en zor ve yüklü yönüdür ve hastanın rüyasını çözen psikanalistin tekniğinde olduğu gibi, projeksiyon düzeyine dikkatle yaklaşılmalıdır.

Elyazısının kişisel olan ifadesini, maksatlı ve bilinç dışı faktörlerin dinamik etkileşimi ile, bu faktörlerin özel bir tarzdaki bileşimi belirler. İşte bu sebeple grafoloji, elyazısını önemli bir 'ifade edici hareket' ve aynı zamanda, bir 'bilinç altı projeksiyonu' olarak değerlendirir.

Elyazısında cinsiyetin ayırdedilesi konusuna gelince; Alfred Binet ve Crépieux Jamin'nin deneyleri (1904) göstermiştir ki, yazarın ne cinsiyeti ne de kronolojik yaşı, yazısından, güvenilir olarak belirlenemez. Bu sebeple modern grafolog kişinin cinsiyeti ve yaşını, yazısını analize almadan önce ister. Tıbbi araştırmalara göre kadın ve erkekler, biyolojik ve psikolojik farklılık derecelerinde, çeşitlilik gösterirler. Grafik ifade, psişik kişiliği projekte ettiğinden, elyazısı biyolojik sinselliği açıklamamasına rağmen, cinsellikle ilgili eğilimi ve erkek veya kadın rolüne ait psişik jestleri gösterebilir.

Sonuç olarak; grafoloğun bir elyazısında aradığı,

yazıyı belirleyen bilinç altı ve bilinçli (maksatlı) etkenlerin karşılıklı dinamikleri ve özel bileşimidir.

Grafolog elyazısını, hem bir bilinç altı projeksiyonu, hem de önemli bir ifade edici hareket (expressive movement) olarak ele alır.

İşte bütün grafolojik analiz sistemi, bu esas hipotez üzerine kurulmuştur.



V. GRAFOLOJİNİN PRENSİPLERİ

Grafolojinin prensiplerini anlatırken, grafik metot ve bu işlemin kısaca açıklanması uygun olacaktır.

Bu noktada grafolojinin, gözlem ve deneyler sonunda belirlenmiş olan, üç temel dayanağı vardır, bütün grafoloji kavram ve teorisi güvenilirliğini işte bu desteklerden alır: (15)

1) Her elyazısı tektir (biriciktir) ve asla kopyası yapılamaz. Elyazısının görünüşü (fizyonomisi) aynen kişinin yüzü gibi, yıllar boyu kendi esası ve kimliği ile ilgili nitelikleri kapsar.

2) Ancak elyazısı, kişilik gibi sürekli olarak değişme süreci içinde; büyüme olgunlaşma ve yazının yaşlanmasını kaçınılmaz olarak yansıtır; duygusal veya iz bırakabilecek kritik olayları da yansıtır.

Bu değişmelere rağmen bir insanın elyazısı, her zaman ona ait ve biricik olarak kalır. Psikik durumundaki farklılaşmalar sadece yazının içindeki enerjiyi değiştirir, yazı modele form olarak aynı kalır.

O halde " bir insan doğumundan ölümüne kadar aynı kişi midir ?" sorusuna elyazısına bakarak karar verildiğinde, " o, muhakkak kendisidir " , diyebiliriz.

3) Ayrıca, kendini anlatarak ifade edici oluşun (expression) bir tutarlılığı da vardır. Kişinin iş görme tarzı, stili; konuşma, ses, jest, genel davranışı ve elyazısında aynıdır. Fakat konuşma, ses, jestin kaybolan

modelleri gibi olmayan elyazısı, dakik analizler için görülebilir bir kayıt bırakarak, bu ifadeleri zamanın ötesine taşıyarak sanki fosilize eder. İşte bu, elyazısının ancak kendine has bir avantajıdır.

Sonuç olarak grafoloji bir taraftan yaptığı işi (prosedürünü) objektif hale getirme problemiyle uğraşırken diğer yönden de , elde ettiği bu sonuçları, yerli yerinde görülebilir şekilde tablolar (çizelgeler) halinde göstermek ister. Bu tablolar, grafologlar tarafından olduğu gibi, grafolog olmayanlar tarafından da anlaşılır olmalıdır.

Grafik bulguların üzerinde gösterildiği çeşitli tabloların yanı sıra, graphodyne ve electrographodyne gibi teknik aletler, deneysel ve istatistik işlemlere ileri bir atılım kazandırmıştır.

VI. GRAFOLOJİ EĞİTİMİ NASIL ALINABİLİR ?

Bilim insanı olarak grafolog için gerekli nitelikler; ideal tazda ele alındığında bilim insanı olan grafologun eğitimi ve sosyal çalışma alanı, hem genel psikoloji hem de psikopatoloji bilgisiyle donanmış olmalıdır.

Grafolojinin özel alanındaki eğitim ise ayrıca gereklidir. Şöyle ki, bu eğitimin temelinde özellikle yazı hareketinin altında yatan sinir- kas işleyişlerini yeterince anlayabilecek bir birikim olmalıdır.

Grafologun biraz da fizyolojik psikoloji hakkında dengeli bir hazırlığı olmalıdır.

Onun ayrıca diğer insanla aynı duyusu hissedebilme (empati) yeteneğine ve insan varlıkları hakkında bilgiye de ihtiyacı vardır ki bunlar, insanların içinde buldukları kültürel ve sosyal çevrelerine rağmen gösterdikleri biyolojik ve psişik yapıları hakkındaki bilgilerdir.

Kaliteli bir grafolog, iyi organize olmuş komple bir insandır, hayatın bütün alanlarından haberdar olmalıdır. Diğer bir deyimle eğitim doğrultusu, alabildiğince uzaklıktaki insanları anlamaya yeterli olabilecek kadar geniş olmalıdır.

İlginçtir ki, İsviçrede Uygulamalı Psikoloji Üniversitesinde üç yıl okuduktan sonra bir grafologun resmi

lisanslı olabilmesi için artık doktora isteniliyor.

Yukarıda, uluslararası düzeyde belirtilen ideal grafolog kimliği, İsmail Nakki Baltacıoğlu'nun bu konudaki düşüncelerini hatırlatıyor.⁽²³⁾ O, ne yazık ki ancak makaleleriyle tanışarak bulabildiğim bir bilim adamı grafolog. Sanıyorum ki Türkiyede grafolojinin temel taşıdır.

1954'deki bir makalesinde grafolojinin, psikolojinin bir kolu olduğunu söyleyerek grafologlar için 'yazı psikologları' deyimini kullanarak tekrar, 'kim grafologdur kim değildir' i anlatırken, daha sonraları 1968 lerde dünya literatüründe bahsedilen grafoloğun etik anlayışı konusunu o daha 1955'de anlatıyor.

"Korkunç olan " diyor Baltacıoğlu "grafolojinin durumu değil, grafolog geçinenlerin durumudur". (22)

Sonuç olarak grafoloji konusu hiçbir mesleğin tekeline olmayıp, grafoloji eğitimi denilen bir eğitim vardır. Yukarıda anlatılan 'grafolojik kimlik' için gerekli donanımına sahip olunmalıdır ki ancak bu kimlik bu konuyu uluslararası düzeyde kullanabilme yetkisini verecektir.

VII. A.B.D. ve DİĞER ÜLKELERDE ve TÜRKİYE'DE GRAFOLOJİ

Ferdin kişiliği ve elyazısının psikolojik tetkiki yoluyla, motivasyonel modellerini araştırma eğilimi, Avrupa bilim çevrelerinde kabul edileli fazla olmamıştır; ancak buna rağmen, Avrupa'da birçok yüksek öğrenim enstitüsünde, bu konuya ayrıca önem veriliyor.

Amerika'da bu hikaye oldukça farklıdır. Ancak son zamanlarda, projektif test ölçümlerinin ve bu ölçümlerin yapıldığı araç çeşitlerinin çoğalması sebebiyle, grafolojiye artan bir ilgi görülüyor. Hastane ve klinikler elyazısıyla, özellikle test bataryası içinde kullanmak üzere, ilgileniyorlar.

Grafolojik tekniklerin geçerliliği ve bilimsel standartların çokluğuna ve dışarıda kabul görmesine rağmen grafoloji, A.B.D.de oldukça az ilgi görmektedir. New York'da, New School for Social Research'deki dersler dışında başka bir grafoloji kursu yoktur; ayrıca elyazısı analistin güvenilirliği ve temel bilgisini denetleyecek, bir akademik standartlar kurulu da yoktur.⁽¹⁾ Bununla beraber, grafolojinin potansiyel değerini anlamaya doğru, artan bir ilgiden bahsedilmesi cesaret vericidir.

Elyazısı araştırmalarının henüz kabul edilmediği bir coğrafya bölgesi vardır, Rusya. Onlar, psikolojinin

"bu aşığı seviyeli yönüne" hala "nyet" derler.(1)

Klara Roman, 1968lerde diyor ki, "Aslında, tam olarak yetişmiş bir grafologla, klinik ve hukukta çalışan psikoloğun yanyana olacağı günler pek uzakta değildir".

Türkiye'de grafoloji konusuna gelince; bu alanla Adli Tıbbın ilgilendiğini görüyoruz.

1952 de, Dr.Hayrettin Dalokay'ın, Dr.Folco Domenici'den çevirisi: "Elyazıları Ekspertizliği" ve 1953 de, Dr.Hayrettin Arıpınar'ın makalesi: "Adli Tıp Bakımından Yazı Fizyolojisi ve Yazı İlimi" var.

Her iki yazarın da, "yazı şahsiyetin bir ifadesidir ve onun teşhis ve tefrikini, ancak kriterlerini etüd etmeye çalışmış bir hekime bırakılmalıdır"(2) diyen görüşlerini geçerek, Türkiye'de grafoloji konulu çalışmalarını ararken, işte aynı dönemde, İsmail Hakkı Baltacıoğlu'nu buluyorum... ve yolum birden aydınlanıveriyor.

Baltacıoğlu, 1954 de; "mahkemelerimizde konu, yazı, imza, senet ve taklidi - tahrifi - yazıya yazı katma olunca, kimi çağırmalı?, yazıdan anlayan kimdir?" sorularını sorarak, o tarihlerdeki durumu anlatıyor. "Hattatlar, ressam-lar, mühürçüler, başkatiplerdir ve artık öğrenmek gerekir ki, Türk Mahkemelerinde bu işlerin temeli, grafoloji ilmidir ve psikolojinin bir koludur" diyor.(3)

Ona göre grafolog olmanın ilk şartı, Tanrı vergisidir. Bir grafoloji duygusu (sens grapholojique) vardır ki, herkeste yoktur; müzik, şiir, hitabet gibi. Ancak bu

duygu yeterli olmayıp, bilim- metot insanı da olmalıdır, tarzındaki düşünceleriyle Baltacıoğlu'nu merak ederek; onun, çocukluğundan beri sürekli olarak yazı, resim, süsleme sanatlarıyla uğraşmış olan bir olduğunu ve sonra 1910 larda Paris'te sosyoloji, psikoloji, sanat tarihi ve estetik araştırmaları yaptığı ve Ankara- İstanbul mahkemelerinde bilirkişi grafolog olarak yüzlerce elyazısı görmüş, sanatkar ve aydın bir bilim insanı olduğunu öğreniyorum ve kendisinden sonraki yayınlarda bu değerden hiç bahsedilmemiş olmasını anlayamıyorum.

Baltacıoğlu'nun grafologlar için kullandığı "yazı psikologları" deyimi ile, "yazı bilirkişileri grafolog psikolog olmadıkça, bu işte hiçbir yetki taşımazlar, gerçek budur". diyerek bu konudaki kargaşaya o daha 1954 sıralarında, kesin bir açıklama getirmişti.

Kimya laboratuvarları konusunda da; bu işte tek yetkili yerler olmadığını söylerken, mürekkep tahlillerinin bazı şeyler öğretebileceği, hatta bazı gerçeklerin yalnız mürekkep tahlilleriyle anlaşılabilceği, ancak kimya laboratuvarlarının, bunun dışında yapacağı işin olmadığını; grafoloğun gözleriyle yapacağı incelemeyi, hiçbir laboratuvar tahlili ve hiçbir büyütücü aracın yapamayacağını belirtir.(4)

Türkiye'de grafoloji konusuna devam ederken, gene Adli Tıp'ta bulabildiğim, bir uzmanlık tezi: "Sahtecilikte Yazının Değeri"(5) en yeni yayın olan, 1992 tarihli, "Adli Tıp Açısından Grafolojinin Önemi".(6)

Bu çalışmalardaki bazı noktaları eleştirmeden geçmek, Türkiye'de grafoloji ve İsmail Hakkı Baltacıoğlu adına büyük haksızlık olacaktır.

Bahsettiğim birinci yayında; yargı organlarınca gönderilen belgelerin, hangi grafolojik yöntemlerle ve hangi kriterlere göre tetkikinin yapıldığı?; "utangaç eğilimliler.. cimri eğilimliler..", hangi bilimsel veriler bu gibi özelliklerin grafik bulgularını belirleyebilmiştir?; konu elyazılarının kişilik analizi midir, yoksa sahte yazıları ayırmak mı? "Dosyaların sahtecilik yönünden değerlendirilmesi, yurdumuzun coğrafi bölgelerine göre yayılma durumunu saptamak amacı" ile yola çıkılan bir konu ile, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde sahteciliğin yaygınlaştığı (?) sonucuna varıldığında, hangi bilimsel hedefe hizmet edildiğini kavramak imkansız.

Gelelim ikinci kitaba: Gene 1946 lardaki Frayssinet (kimdir belirtilmemiş), 1950 lerdeki Domenici'ye sıkı sıkıya bağlılıkla, "ancak hekimler grafolog olabilir" saplantısının hala devam ettiğini, hem de bu yıllarda Türkiye'de güzelim Baltacıoğlu; dışarıda da, Lewinson ve Zubin, Saudek, K.Roman, Robert Heiss⁽⁷⁾, James Crumbaugh⁽⁸⁾ ve diğerleri varken devam ettiğini görüyor ve bazı yanlışları düzeltiyorum:

İmza, yazarın diğer yazılarından oldukça değişik bir karakter taşımaz.⁽⁹⁾ Normal bir yazıda sözcük içinde duraklama ve kalem kaldırma görülür;⁽¹⁰⁾ ayrıca, grafolojide,

patolojiyi haber veren, " anahtar sinyaller " vardır; ancak, "normal yazı" kavramına rastlamadım. Yazıda, "yedi temel karakteristik bulgu" da ısrar edilirken, yazının "boyutu" ve yazının "işlerlik derecesi" ni anlayamadım ve uluslararası grafolojik terminolojide bulamadım. Son olarak; yazı türlerini çeşitlemek, dipsiz bir kuyudur ve yazı örneğini sorgularken, bu çeşitlemelerin ne faydası olacaktır?

Sonuç olarak, grafolojinin en saygın olduğu bölgenin Avrupa olduğunu ve son zamanlarda Amerika'da da bu konuya ilginin arttığını görüyoruz.

Türkiye'de, yüzlerce elyazısı çalışması yaparak bu alana emek vermiş insanların bıraktığı, geniş ve bereketli bir yer var. Sanıyorum ki bu toprağa dikilecek küçük bir fide bile, kilometrelerce uzaktan hemen farkedilecektir.

VIII. ELYAZISINDA SKALA
(ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME
İÇİN)

Elyazısının yapısını, yazının hızı, basıncı ve diğer faktörler gibi yazı standartlarına göre değerlendirmek ve belirlemek için, tablo, skala veya çizelgeler geliştirilmiştir.

Elyazısı faktörlerini derecelendirerek ölçmek için geliştirilmiş olan bu şemalar öyle bir puanlama sistemidir ki, açıklama veya yorumlama yapılan tekniğin uygulandığı her vakaya uyar.

En bilinen skalalar (Şimdi Amerika'da genellikle terkedilmiştir), Thorndyke, Freeman ve Ayers skalalarıdır. Bu teknikler ancak, değişkenleri psikolojik bakımdan tek tek ayırmak için kullanılan analitik bir araçlardır; halbuki mesela, yazı hızının içinde hareket vardır, hareketin de bir devamlılığı söz konusudur, öyle ki, herhangi bir elyazısı dinamik bir bütün meydana getirir, yoksa yazı, tek tek faktörler ve grafik işaretlerin bir toplamı değildir.

Çağdaş grafoloji, skala veya ölçme tablolarını, yazının ne için tetkiki yapılacaksa o şartların gerektirdiği şekilde düzenler. Bu tez çalışmasındaki konunun sadece grafik göstergelerin belirlenmesi olduğundan, bu sınırlar

içinde kalarak, bu göstergelerin işaret ettiği kişilik özelliklerini belirten skalayı tez planı içine almayıp, belirtilmiş olan göstergelerin geçerliliğinin sağlanmasının nasıl yapıldığını göstermek için, sadece bir örnek olarak vereceğim.

Graphodyne adlı bir aracın 1931'de Goldzieher Roman tarafından Budapeşte'de meydana getirilmesi, daha anlamlı ölçüm ve değerlendirmeler için önemli bir adım olmuştur.

Graphodyne, yazının kendi hareketi sırasındaki yazı hızı ve basıncını ve yazının devamlılığını , diyagram şeklinde anında kaydeden bir alettir. Graphodyne sayesinde elde edilen nicelik belirten bu verilere ek olarak ayrıca, yazının hızı ile basıncını birbiriyle ilişkili olarak gösterdiğinden, graphodyne'ın yazı niteliklerini gösteren bir değerlendirme yönü de vardır.

Graphodyne ile yapılan araştırmalar, yazılarında hız ve basıncı ölçülen kişilerin zihni gelişme ve olgunluk göstergeleri yönünden de değerlendirilmelerini sağlar, çünkü yazının hız ve basıncındaki değişiklikler, birbirini çağrıştıran nitelik ve niceliklerle ilgili özelliklerdir ve kişilikle ilişkilidirler.(Roman, K.) (24)

Graphodyne'ın kullanımı ile, yazı esnasındaki gerginlik (tension) ve gevşeme de belirlenip kaydedilebilir.

Elyazısı, sinir - kas gerginliğinin en açıkça görülebildiği bir hareket modelidir. Yazı sırasında kas gergin-

liğindeki değişmeler, basınç değişmeleri tarzında graphodyne ile, dalgalı çizgiler halinde kaydedilerek, ölçümler için gerekli veriler toplanabilir.

Graphodyne ile yazının diğer dinamik bileşenleri de kaydedilir; zaman süresi, aksanlı vuruşlar, süreklilik, periodik oluş gibi... bunların hepsi, ritm denilen olgunun 'elle tutulmaz' bileşenleridir.

Graphodyne ve kas gerginliği ve kişilikle ilişkileri, beşinci bölümün "Hareketin Gerginliği" kısmında etraflıca anlatılacak.(Bkz., s. 86)

Elyazısını sınıflandırma, değerlendirme ve tesbit etme problemine grafoloji çeşitli yollarla yaklaşır.

Crépieux Jamin, bir nitelikler piramidi kurarak, etik üstünlük ve zekayla ilgili olan, dereceli bir skala yaptı; ancak bu skalada istem ve hissediş yoktu.

Sonra Klages, Şekil Seviyesi (Form Level) teorisi ile, Jamin'nin 'Etik Üstünlük Skalası' nı bir anahtar faktör olarak alıp ona canlılık getirerek Jamin'nin sistemini yazı armonisi ile genişletti. Klages ritmi, yazılı örneğin estetik niteliği olan şekil düzeyini belirlemek için kullandı. Klages'in beş kısımlık derecelendirmesinde zeka, Jamin'ninkinden daha aşağı bir sırada yer aldı fakat, "biyolojik merkezli güç", daha dağınık bir kavramdı.

Klages bir metot geliştirdi; bütün grafik ifade vasıfları iki ana kategoride sınıflandırılmıştı, 'tutulma'

veya 'gevşeme'. Buna göre derecelendirdi. Bu iki gücün birbiriyle ilişkisi, yazı hareketinin ritminde görülüyordu. Diğer grafologlar bu kutuplaşmayı, yazıdaki gerginlik-gevşeme şeması olarak almışlardır. (Roman). (24)

Çeşitli Klages Skalaları vardır ki enyenisi, Lewinson-Zubin Skalasıdır. 'tutulma-gevşeme' teorisi temel noktadır ve yazı hareketini yedi puanlı bir tutulma-denge sürekliliği üzerinde gösterir. Bu skala sadece yükseklik, genişlik gibi ölçülebilir elemanları değil; formun detaylandırılması, bağlantı formu gibi derecelendirilemez olanların sınıflandırılmasını da sağlar. Lewinson - Zubin skalası, dört büyük bileşen altında yirmibir temel yazı faktörü ölçer ve sınıflandırır. Bu dört temel bileşen: form, dikey oluş, yatay oluş ve derinliktir. Bu skala oldukça kullanışlı bir tanı tekniği olarak, bozuk ve sağlıklı elyazıları arasındaki farkı istatistik olarak verir.

Saudek hız faktörünü anahtar olarak kullanıp, bir elyazısı sınıflandırması tablosu meydana getirdi. Hız, çeşitli nitelik özellikleriyle belirlenen bir faktör olarak ele alındı. Ancak, diğer faktörlerin ele alınmaksızın hızın aşırı değerlendirilmesi ve yazının bütün olarak ele alınması, bu metodu yetersiz kılıyordu.

Herhangi bir skaladaki şematik yapının gereğini farkederek Roman, çember şeklinde bir çizelge geliştirdi. Şematik bir plan şeklinde olan bu skalaya 'psikogram' denir.

Bu terim Hollingworth tarafından 1922'de ortaya konmuştu. Roman - Staempfli bu psikogramda grafik göstergeleri önemlerine göre puanlayarak, bu bulguları (semptomları), aiddukları kişilik özellikleri (sendromlar) altında düzenlediler.

İşte bu çalışmada, bu bölümde anlatılan çeşitli skalalardan Roman - Staempfli skalasını seçerek, elyazısının kişiye ait olup olmadığını belirleyen grafik bulguları, bu psikogramla göstermeye çalıştım. Çünkü bu skala hem grafik özellikleri yerli yerinde gösteriyor; hem de bir kere çizilip işaretlendiğinde, kişinin grafik özelliklerinin derecelenmesiyle, yazı sahibinin kişiliğinin somut bir profilini gösteriyordu.

2. BÖLÜM

GRAFOLOJİK SÜREÇ

2. BÖLÜM

§ - 2. GRAFOLOJİK SÜREÇ

I. GRAFOLOJİK SÜREÇ PRENSİPLERİ

Grafolojik süreç, yazı örneğinde görülen özelliklerin ayırıldılması ve yorumlanmasını kapsar ve şu adımlardan geçer : a) Yazı örneğini bir bütün olarak gözden geçirme ve yazı bütünüünün ifadesini kavrayabilmek için, b) grafik karakteristiklerin, dayandıkları kişilik faktörleriyle karşılıklı ilişkilerini bulup analiz ederek ve c) bu karakteristikleri (göstergeleri) sendromlar⁽¹⁾ halinde göstererek, bu göstergeleri bütünüün kapsamı içinde d) yorumlayarak, e) senteze varır. Sonuçta, entegre dinamik bir kişilik profili çıkarır.

Bu şekilde tamamlanan her bir süreç sonunda farklı ve biricik olan bir kişilik profili çıkacaktır. Çünkü her elyazısı, daha önce de belirttiğim gibi, tektir ve asla benzeri olamaz. Elyazısı fizyonomisi aynen kişinin yüzü gibi, temel ve kimlik karakteristiklerini yıllarca saklar. Ancak elyazısı da kişilik gibi, değişme prosesi içinde devamlı olarak, gelişme, olgunlaşma ve yaşlanmayı ve iz bırakabilecek kadar önemli olan olayları da ayrıca

aksettirir.

Bütün bu değişmelere rağmen bir insanın elyazısı daima kendine ait olarak kalır, daha da ötesi, elyazısı kişinin kendini ifade edişindeki tutarlılığını da içinde saklar.

Elyazısı örneğinde görülen grafik göstergelerin ayır- edilmesi için önce yazı örneğine genel olarak bir göz atılır.

a) Yazı Örneğini Genel Olarak Gözden Geçirme (2)

Önce, deneyerek geçici olarak, yazı örneğinden genel bir izlenim almak için, yazılı kağıt kol uzaklığında hatta okunmasın diye, ters tutulur. Bir elyazısını gözden geçirirken, bir resme bakar gibi bazı duygu izlenimleri doğar; kaba veya zarif, basık veya şişkin, zayıf veya kuvvetli, solgun- canlı, soğuk - sıcak gibi. Aynı zaman- da bu yazı örneğinin dengesi, ritmi ve uyumundan da etki- leniriz. Bu genel izlenim, sebeplerin fazla rol oynamadı- ğı, kendiliğinden bir duygu tepkisidir. Resim, müzik veya dansa olduğu gibi elyazısında da kolayca hissedilebilir.

İşte elyazısı, kelimelerin içine kolayca sığmayacak birçok şeyler taşır ve kendi hikayesini kısmen hareket dili ve kısmen imaj diliyle anlatır. Anlamaların bazıları grafoloğun ani sezgi kavramı ışığında aydınlanır. Sezgi içgörüsü ve tepkisi, grafolojik açıklamalar için değerli ve verimli bir fonksiyon olmasına rağmen, bu sezginin doruğunda durarak mutlaka hatırlamalıyız ki elyazısı

analizinde asıl gerekli olan, objektif işlemlerle kontrol edilebilen izlenimdir.

Analiz ve yorumlarla ilgili olan bu objektivite tabii ki grafologun sadece önündeki vakayı değil, kendi sübjektif görüş açısını da kontrol etmeyi sağlayacaktır. Grafolog, kendi yönelimi ve özel ilgilerinin bu değerlendirilmede ne kadar rol oynadığının farkında olmalıdır. Bu yüzden grafoloji öğrencisi, kendini aşmalı veya sübjektif etkileri dikkatle ayıklamalıdır; ayrıca, popüler teorilerin çekiciliğine ve 'kişilik tipleri' nin değişmez kategorileri olan fazla basitleştirme ve aşırılıklarından da sakınmalıdır. Açıklamalar mümkün olduğunca grafik materyal kanıtına dayanarak yapılmalıdır ve bu kanıt da, önyargı ve hazır formüllerden uzak tutulmalıdır.

b) Grafik Göstergelerin Ayırdedilmesi

Elyazısı örneğine yaklaşımda ikinci adım, incelenen örneğin bileşen kısımlarına daha yakından bakılmasıdır.

Grafik niteliklerin tek tek yapısal kalitesini bulmak ve onları şekillendirirken hangi mekanik faktörlerin rol oynadığına emin olmak için, bu grafik nitelikler önce çıplak gözle, sonra büyüteçle kontrol edilmelidir.

Grafik örneğin esas malzemesi, kalemin vuruşu veya yoludur ki bu yol da , kalemin kağıt üzerindeki izidir. Bu izin niteliğine özellikle dikkat edilmelidir; bu kalem darbelerinin yolu sürekli mi yoksa kesintili midir ? bu iz

mürekkeple mi dolu yoksa hafifçe mi yol almıştır ? Kalemin izini; çıkış ve inişlerinde, dönüş ve atlayışlarında ve formları meydana getiren çaprazlarda takip etmeliyiz. Aynen nasıl yapıldığını görmek için bir düğümü çözdüğümüz gibi, yazı örneğinin nasıl oluştuğuna tam olarak emin olmak için de, kalemin yolunu takibederiz. İnsan ancak onu ilk çizen el kendisi olmadıkça, bir formu gerçekten görüp anlayamaz.

Bir elyazısının sistematik analizinde, şu üç durumda düşünmeliyiz : 1) hareket, yani süreç, 2) form, ürün ve 3) düzenleme, yazı alanına ait düzen.

1) Hareket

Kalemin vuruşu veya yoludur, yazı hareketinin görünen kayıdır. Bu yüzden vuruşun kalitesini verilen örnek üzerinde şu şekilde çalışırız :

a) Hareketin yayılması. Hareketin kendi alanı içinde uzaması veya sınırlı olmasını, onun dikey ve yatay boyutlarına göre gözleriz.

b) Koordinasyon, hareketin dengesidir. Hareket akışının kontrollü veya kararsız, akılcı veya kesintili durumunu araştırırız.

c) Hız, hareketin hızlı veya yavaş ve hareket adımının tutarlı mı değişen mi olduğuna karar veririz.

d) Basınç, harekette kullanılan basıncın fazla veya hafif olduğunu kaydeder ve kalem vuruşu hareketinin esnek olup olmadığını gösteren kas gerginliği (tension) derecesini tahmin ederiz.

Yön. Her yazı, hareketin sağa veya sola eğimiyle ve yukarı ve aşağı uzanması durumuna göre gözden geçirilmelidir.

f) Ritm. Hareketin ritmik niteliği, örneğin bütünü meydana getiren hareketin ardarda sıralanmasından (hareket silsilesinden) meydana gelir. Bazı benzer sayfalar, oldukça muntazam aralıklarla tekrarlanır. İşte bu periodik tarz, bir iç süreç ifadesidir; sadece yazıda değil, canlı organizmanın bütün hareketlerinde ortaya çıkar. Alman grafologlar hareketin bu temel görüntüsüne 'ablaufsrythmus' derler.

2) Form

Kalem vuruşlarıyla meydana getirilen formları izlerken şu kısımlarda odaklaşırız :

a) Harfler. Özelliklerinin eğik mi yoksa düz çizgilerden mi , sade mi yoksa detaylı mı, geniş mi nahif mi, biteviye veya farklı mı şekillendirilmiş olduğu, formun akıcı mı yoksa durağan (rijit) mı olduğunu kaydederiz.

b) Bağlantılar. Yuvarlak harfleri şekillendirmek için ve harfleri kelimeler halinde bağlarken, köşeli mi yoksa çizgi gibi bağlantılar mı kullanılmıştır ?

c) Stil. Burada ifade edici (expressive) görünüşün doğal veya stilize edilmiş olduğuna, kişisel veya alışılmış olduğuna, çizgi gibi veya resim gibi olduğuna karar veririz.

d) Ritm. 'Form ritmi' kriteri, yazı örneği kısımlarının denge ve simetriyi yaratan ilişkileridir. Burada

hareket alanında olduğu gibi, tekdüze oluş, ritmi bozar ve ortaya sadece stereotipe⁽³⁾ bir örnek çıkarırken; formun fazla çeşitli oluşu da ritmi dağıtır.

3) Düzenleme

Bu başlık altında, yazı örneğinin bütün bileşenlerinin dağılımı ve birbirlerine göre orantı ilişkilerini düşünürüz. Burada; yazıyla kağıt ilişkisi, marjlar, satır haline getirme(dizim) ve kelimenin yazıldığı alan, satırdaki harf bölgelerinin birbirlerine göre oranları, harflerin eğimi, bitirme vurgularının yönü, t- çizgileri, i- noktalarının yerleri gibi. kriterler bütünün düzenlenişini (organizasyonunu) verir. Yazı örneğinin tüm yapısına ' dağılımın ritmi ' (rhythm of distribution) denir.

Klages bu ritmin, grafik ifadenin tüm nitelikleri içinde en önemlisi olduğunu belirtir ve ritmin; hareketin içinde, formda ve yazının düzenlenmesinde olmak üzere, bu üç durumdaki görünüşünü ayırdeder. (4)

Bu üç başlık altında analiz yapılırken , grafolog içgörü için, bir görüş açısı ilavesinden faydalanabilir, çünkü yazının bu üç temel görünüşü içindeki hareketin önemi büyüktür ve burada kişiliğin ne çeşit bir temel öğeden meydana geldiğinin ipucu verilmektedir.

Hareket, varlığın en derin tabakalarından birden ortaya çıkan açıklayıcı bir anlatımı (projeksiyonu) temsil eder. Bu sebeple hareket, kalemin vuruşu, eğitim veya hatta bilinçli olan herhangi bir faktör tarafından

en az şartlanmış olan yazı karakteristiğidir. Diğer yönden en istemli faktör de formdur. Formların şekillendirilmesi bilinçli bir dikkat ister.

Yazının düzenlenmesi, hareket ve gormun organizasyonuna yardım ederek, yazı sahibinin içten gelen dürtülerle dış gerçeği bütünleme yeteneğini gösterir.

Yazının bu göstergelerini birbirinden ayırarak değerlendirmek ve bu faktörleri organik bir bütün oluşturan bir görüntü halinde açıklamak, özel eğitim ve deneyim ister.

c) Grafik Göstergelerin Ait Oldukları Kişilik Özelliklerine (Sendromlara) Göre Düzenlenmesi

Hiçbir modern grafolog herhangi bir grafik işaretin tek başına belirli bir anlamı olduğunu iddia etmez. Tek bir niteliğin anlamı, ancak ait olduğu grupla ilişkileri ölçüsünde, bir yorum için yol gösterici olabilmesidir.

Analistin gözlemlerini sistematik olarak kaydedebilmesi için Klara G. Roman, bir çalışma kağıdı meydana getirmiştir. (5) Bütün bulgular bu kağıda alınarak, aynı zamanda organize edilebilir, böylece yazı bütününün içindeki ilişkiler, bir çizelge veya kayıt halinde canlandırılabilir. (Bkz. Şekil 4)

Bu örnek çalışma kağıdı tabii ki sadece bir taslak modeldir, analizin temelini verir fakat her çeşit yazının özelliklerini kapsamayabilir. Her grafolog tecrübesi

geliştikçe, ayrıntılı bir kayıt formu geliştirecek ve kendi öz rutinine uyum sağlayan daha kişisel bir çalışma kağıdı şeklinde özelleştirecektir.

d) Grafik Göstergelerin Yorumları, Açıklanması

Grafolog elyazısındaki grafik göstergeleri, kişilik özellikleri kapsamına alarak açıklar. Burada göstergelerin, kişilik özellikleriyle karşılıklı ilişkileri (korelasyonu) araştırılır. Bu ilişkiler; gözlem ve deneye dayanan bütün bulguların deneysel ve istatistik verilerle değerlendirilmiş olan tıbbi ve psikolojik araştırmaların çeşitli alanlarında yapılan benzer deneyleriyle desteklenmiştir. Böyle olmadıkça, grafik işaretlerin kişilik ifadelerini açıklamak için kullanılması bu işi basitleştirir. (6)

Elyazısından kişilik özelliklerini okumanın hiçbir standart anahtarı olamaz; canlı varlıklar formüle edilerek bir 'tip kalıbına' yerleştirilemez. Zaten grafolojinin asıl hedefi bunun tam tersi olan, verilen her elyazısı örneğini, tek bir bütün olan bu kişisel dinamik niteliği, titizlikle açmak ve açıklamaktır. Bu kişisel dinamizmin niteliği, her bir elyazısının gösterdiği niteliklerin özel olarak kümelenmesinden meydana gelir.

e) Sentez

Bu kısım grafolojik sürecin son adımıdır, sonuçların sentezidir, kısımlar biraraya getirilerek bütün kurulur. Ayrı psikolojik bileşenlerden entegre bir kişilik görüntüsü kurmak. Günlük uygulamada çoğu vakalarda söz

konusu olan kişinin, analizin hedefine uyfun olan, basit bir tanımlaması gereklidir. Bu tanımlama açık seçik kelimelerle ve belirsizlikten uzak tutulmalı ve tanı ağırlıklı olmamalıdır. Grafolog kendisini, kendi bilim teknikleriyle sınırlandırmalıdır. Eğer raporu sağlam ve iyi ortaya konmuşsa bu rapor, kişilik çalışmalarıyla ilgili olan herhangi bir konuda, doğrudan kullanılacaktır; eğitim veya mesleki ölçümlerden, tıbbi veya psikiyatrik klinik çalışmalardaki araştırmalara kadar.

Bazen grafoloğa kişinin yoğun detaylı bir profilini vermesi için baş vurulabilir ki bu çok daha titiz, emek isteyen bir iştir; rutin niteliklere ilaveten, ileri derecede yorumlama becerisi, tecrübeli bir psikolojik içgörü ve formüle ederek yazma konusunda da kolaylık gerektirir. Burada kişinin iç ve dış dünyası ve bunlarda oynadığı rol, yeniden yapılandırılmaktadır. Grafoloji, bir sanat olarak kabul edilmelidir (Allport ve Vernon).⁽⁸⁾

Özetle grafolojik süreç, analiste kolaylık getirme bakımından, bu kısımda anlatılan a - ile e - arasında sıralanabilecek, birbirini tamamlayan adımlarla gerçekleştirilir. Bu adımlarda grafoloğun nitelik özellikleri de iz bırakacaktır.

II. GRAFOLOGUN AHLAK SİSTEMİ

Grafolog, başka herhangi bir alandaki meslek elemanı gibi, kurulu olan bir etik kurallar bütününe göre davranır.

Analizden elde edilen bilginin, kendisinden kimin için ve ne için istendiğini bilmelidir. Yazdığı rapor, bir bilim insanı, psikiyatrist veya rehberlik uzmanının kullanımı için ise, kişilik tanısı açık ve bütün olabilir; bu ilişkilerde, raporun gizli olarak kullanıldığı bilinir.

Grafoloğa kişi tarafından doğrudan danışılıyorsa, zarara sebep olacak bilgiyi vermeyerek, grafolog kendisini yapıcı konuşmalarla sınırlandırmalıdır. Bu durumda, bulguların sözlü tartışmasına girmemesi ve raporu kişinin anlayış düzeyinde tutması uygundur.(9)

Grafologdan, profesyonel olmayan biri tarafından, bir başkasının elyazısı analizi istenirse; yanlış yorumlanabilecek veya yazı sahibine zarar vermek için kullanılabilecek açıklamalar yapılmamalıdır.

Her durumda, olumsuz açıklamalar yapmadan da, dürüst ve bilgi verici olmanın pek çok yolu vardır.

Bir grafolog ayrıca, elinde bulunan verilerin gizliliğine saygı duyar; aynen, doktorun hastası hakkındaki bilgiyi açıklamaktan sakındığı gibi.

Verilerin gizliliği konusunda ortaya çıkabilecek

bir başka mesele de; grafolog, yazı sahibinin yaşı, cinsiyeti, kullandığı eli konularında kendisi için gerekli olan bilgileri, yani yazanın biyografik niteliklerini, raporunda belirtmeyen bir değerlendirme yapmalıdır; çünkü bu bilgiler, ayırım gözeten bir düşünce yapısı tarafından, kişinin zararına kullanılabilir. Bu durum; rapor özellikle iş yeri veya bir kurum tarafından isteniyorsa, bu tip ayırımçı bir uygulama, kişisel dokunulmazlığa bir saldırı olduğu için, hem etik hem de yasal değildir. Curr-Briggs v.d. (1971), adayların yazma sırasında bilgilendirilmeleri zorunluğu olmamasının, grafolojik değerlendirmelerin yararlarından biri olduğunu belirtirler; verdikleri bir yazı örneği, onları değerlendirmek için kullanılacaktır. (10)

Ancak, personel idaresinde grafoloji kullananlar, test alan kişi tarafından istendiğinde, test ve puanlanması hakkındaki gerçeği açıklayan 'açık test işlemi'ni kendisine vermek zorundadır. Fakat böyle bir yasama ancak New York ve California'da vardır. (10)

Bu kısımda grafoloğun ahlak sistemi anlatılırken, yazı sahibinin korunması gereken değerleri ve doğal olarak hakları da ele alınmış oldu.

3. BÖLÜM

GRAFOLOJİ ÇALIŞMASININ
UYGULAMA ELANLARI

3. BÖLÜM

§ - 3. GRAFOLOJİ ÇALIŞMASININ UYGULAMA ALANLARI

Uygulama alanları genellikle 'pratik alana uygulama' ile ilgili olarak düşünülür ve bu anlamda grafolojinin kullanıldığı pek çok alan vardır.

Grafoanaliz; çabuk, teknik olarak sade ve pek de pahalı olmayan bir işlem olarak bu nitelikleri onu, cazip bir kullanım aracı haline getirir. Ancak bu işle ilgili araştırmaların çok sınırlı olması ve ölçülen kriterlerin standardizasyonundaki yetersizlik, hala bir problemdir. (1)

Klinik Muayenede Test Bataryaları Yanısıra

Psikiyatride yardımcı olarak tedaviden önce ve tedavi süresince gelişmeyi kontrol için kullanılabilir. Kişinin eski yazılarıyla, hastalığı sırasındaki yazılarını karşılaştırırken, nadiren tek başına kullanılır. Hastanın gösterdiği patolojik bulgulardan önce ve sonra.

Elyazısıyla konuşma bozuklukları arasındaki belirin bağlantıdan faydalanılarak özellikle kekemelerde grafomotor bozukluğun elyazısına nasıl yansıdığını gösteren çalışmalar yapılmıştır. (2) En dikkat çeken bulgular, şu grafik göstergeler olarak tesbit edilmiştir :
Yapılmak istenen motor harekete başlama güçlüğü, hareket

modelini kesintisiz bir süreç içinde devam ettirme güçlüğü ve bu devamlılık bütünü , alınması gereken yol (belirli bir mesafe) içinde tamamlama güçlüğü.

Organik veya fonksiyonel bozukluklar bugün hala tartışma konusudur. Cobb'a göre fonksiyon, fonksiyonda bulunan bir organ sayesinde vardır, fonksiyonda bulunan o organ olmazsa fonksiyon da var olmaz.⁽³⁾ Bununla beraber grafologlar, fonksiyonel bozukluğa bağlı olup, organik bozukluğun olmadığı ancak, duygusal bozukluğun var olduğu bir kişi ile; organik bozukluğu sebebiyle organik özürü olan kişinin elyazısını genellikle ayırabilirler.⁽¹³⁾

Amerika ve Avrupa' daki klinikler artık konuşma, işitme, yazma ve çoğu iletişim şekillerindeki bozuklukların, kişiliğin bütününden ayırılarak incelenemeyeceği ve bu aksaklıkların giderilemeyeceği görüşündedirler. Bu konuda grafoloji gene, bütünü tümünü ele alarak incelemek üzere, yardıma çağırılır.⁽⁴⁾

Eğitimde Grafoloji

Çocuğun kişiliğini anlayabilmek için eğitimciye içgörü kazandırıp, çocuğun gelişme süresindeki değişen devreleri izlerken ve davranış zorlukları başlamadan önce, rahatsızlıkları haber vermekte kullanılır, şöyle ki grafik analizler, koruyucu tedavide faydalı olacaktır.

Ayrıca grafolojik donanımı olan bir öğretmen; okuma, yazma, konuşma zorluklarıyla ilgili problemleri anlayarak başa çıkabilmek için daha avantajlı olacaktır.

Çocukların yazıları ülkelerinin kültürlerine ve aldıkları eğitime bağlıdır, yazı stili öğretilir. Adolesant'da mesela, elyazısı kullanımı çok belirgindir; Adolesant'ın yazısı kendisini ifade eden özelliklerle (expression), ayrıca değişkenliklerle de doludur.

Son yarım yüzyıldan daha uzun bir süreden beri, ilk çocukluktan adolesans'a kadar olan döneme ait elyazılarına özel bir ilgi gösterilmeye başlandı, özellikle Fransa, Almanya ve İngilizce konuşulan ülkelerde.⁽⁵⁾

Sonuç olarak çocuk veya adolesant'ın uyum çabaları sırasında meydana gelen çatışmaları, onun elyazısında ortaya çıkar, Dr. Boran'ın dediği gibi, tıpkı zelzeleyi olmadan önce ve olurken kaydeden sismografin çizdiği grafikler gibi.⁽⁶⁾

O halde eğitimciler, çocuğun gelişimi ve özellikle puberte süresince elyazılarında görülen değişikliklerin, fevkalade bilgi verici düzeyde olduğunun bilincinde olmalıdırlar.

Sosyal Çalışmada, Personel Seçimi ve İş İdaresinde

İş için başvuran kişi veya kişilerin motivasyonlarının⁽¹⁴⁾ o işe uygun olup olmadığına karar verirken, elyazıları analizleri yardımcı olur.

Personelin hızla elenip seçilmesinde, başka bir deyişle, işe alma ve çıkarma işleminde kullanılır. Personel idaresi, kişilerin tekrar tekrar araştırılmasını gerektirir; işe başvuranlar seçilmek ister, çalışmakta olanlar ilerleme (terfi) ve verimi düşük olanların da

çıkarılmaları gerekir. İşte bu kararları kolaylaştırmak için, elyazılarının incelenmesi önerilir. Ancak, bu konuda var olan metotlar yeterli değildir. Son zamanlarda personel seçimi ve idaresinde elyazısı analizleri, potansiyel bir yardım olarak öneriliyor. (7)

Avrupa'da şirketlerin %85'i işe alma işlemlerinde grafoloji kullanıyor. Amerika'daki organizasyonlar, kimlik tesbiti amacıyla (mesela bankalarda) grafolojiyi rutin olarak kullanmakla beraber, ona fazla güvenmezler, Bununla beraber üç binden fazla firma, personeli tanımak için, elyazısı analisti kullanıyor (International Management, July, 1979).

Grafoloji kişinin niteliklerinin geniş bir bölümü hakkında sonuç vermesine rağmen, grafoloji ile iş kriterleri arasındaki ilişki az biliniyor, mesela elyazılarındaki anlamların geçerliliği. Yeni çalışmalar ve metodolojinin artık oldukça güvenilir olması, birbirini tutmayan sonuçların ortaya çıkmasına sebep olmaktadır. Rafaeli ve Klimoski (1983), sonuçların anlamlı olmadığını rapor ettiler. İş ve kriter konusunda çeşitlilik gösteren ve ayrıca az sayıda yapılmış olan bu çalışmalardan, geçerli sonuçlar çıkarılamaz. (8)

Elyazısı analizinin, personelle ilgili kararlarda kullanılabileceği fikri, ancak daha fazla çalışma yapılarak yerleşecektir. Ayrıca işverenler, bu ölçme tekniği hakkındaki soruları dikkate almalıdırlar.

Askerlikte Personel Seçiminde

Grafolojinin askeri personel seçiminde kullanımını araştırmak için de çalışmalar yapılmıştır. (9) Ancak bu alandaki değerlendirmelerle ilgili yayının çok az olması ilginçtir.

Grafoloji bir projektif araç olarak çeşitli kolaylıklar getirir. Bu süreç, psikolojik test bataryalarıyla karşılaştırıldığında, daha hızlı değerlendirir ve daha ucuza malolur. Test edilen adayın direncini ve test sürecine katılımını en aza indirir. Aday, grafolojik işlemin genellikle farkında değildir ve ayrıca yalan faktörü riski de belirli bir ölçüde azdır.

Askerlikte grafoloji konusunda ilk çalışmalardan biri, 1963'de Gaussin tarafından, Fransız ordusuna harp okulu talebeleri arasından pilot seçmek için, yapılmıştı. (9) Yazarın vardığı sonuç; kişinin pilot olarak başarısının, grafoanaliz temelinde tahmin edilebilir olduğu idi. Ancak bu sonuç, ne sayısal veri ile ne de istatistik analizle desteklenmişti. İşte bu sebeple Giora Keinan, grafoanalizin askeri idarede önceden bilgi verebilen bir araç olduğu konusunda iki araştırma veriyor. Özellikle metodolojik yönden değerlendirilmesi açısından bu çalışmaların, hiç olmazsa özetini vermek istiyorum : Araştırmalardan ilki, 1984'de İsrail Savunma Kuvvetlerine subay yetiştirme kursu için, Giora Keinan'ın kendisinin bir ekiple beraber ilk olarak

yaptığı çalışma ve sonra 1985'de bu ilk çalışmanın devamı ve uzantısı olarak, Borenstein tarafından tamamlanan çalışma.

İlk araştırmada altmış beş kurs adayının yazı örneği, üç ayrı grup tarafından analiz edildi; altı grafolog, altı psikolog (grafoanaliz bilen) ve altı kişi de grafoloji ve psikoloji bilmeyen grup. İkinci ve üçüncü gruplar, kontrol grubuydu.

Böylece on sekiz kişi, adayların kişiliklerini değerlendirmek ve kurstaki başarıları hakkında önceden bilgi vermek için, on iki skala kullandılar.

İkinci çalışmanın farkı, adayların kurstaki başarı olasılığının, kendilerinden alınmış iki ayrı yazılı kağıt üzerinden derecelendirilmesiydi: kendi biyografik yazıları ve savaşla ilgili bir pasajı kopye ederek o savaşla ilgili sorulara cevap verip imzaladıkları kağıtlardaki tarafsız yazılar.

Başarı değerlendirmeleri üç grafolog, üç psikolog ve üç de konu dışı kişi tarafından yapıldı. 214 yazı incelendi.

Her iki araştırmada da grafologlar arasındaki güvenilirlik orta derecede idi. Geçerlilik özellikle tarafsız yazıların grafolojik değerlendirilmesinde düşüktü. Grafolog ve psikologların biyografik ve tarafsız yazılar üzerindeki, başarı olasılıklarıyla ilgili olan değerlendirmeleri arasında önemli bir fark bulunmadı.

Bu sonuçlar grafolojiyi askerlikte, personel seçiminde tek başına bir dayanma noktası olarak kullanmanın, henüz yeteri kadar olgunlaşmamış bir süreç olduğu fikrini veriyor.

Hukuk Alanında Grafoloji

Mahkemelerde, el yazısının ve dokümanların kendisine ait olduğu iddia edilen kişiye ait olup olmadığına karar vermek için kullanılır. Aynı zamanda, davalının kişiliği hakkında bilgi edinmek için ve ayrıca, suçlunun şartlı serbest bırakılması için davranışlarının denetiminde kullanılır. (12)

Grafoloji çalışmaları; klinik muayenede, eğitimde, sosyal çalışmada (personel seçimi ve iş idaresinde), askerlikte personelin seçiminde, hukuk alanında ve henüz bahsedilmemiş olan birçok alanlarda uygulanabilir.

Bazı konularda grafolojinin tam bir güvenilirlikle kullanımı için yeteri kadar çalışma yapılmamış olmasına rağmen son analizde grafoloji, potansiyel bir araştırma gücüdür.

4. BÖLÜM

HUKUK ALANINDA

GRAFOLOJİ

4. BÖLÜM

§ - 4. HUKUK ALANINDA GRAFOLOJİ

Bu alanda Türkiye'de Adli Tıp kurumunda, yazı malzemesinin daha çok, ölçülebilen değerlerini ortaya çıkarmak için, kimya ve fizik aracılığının ve grafometrik ölçümlerin ağırlıkta olduğu bir çalışma şekli görüyoruz.

Grafolojinin hukuk alanında, mahkemelerde ve Adli Tıp'da uygulanmasını sağlayan, onun kendi prensipleri üzerine kurulu olan güvenilirliğidir.

Bu prensipler daha önce de anlatıldığı gibi; her eylazısının bir tane olduğu ve kopyasının çıkarılamayacağı, aynen kişilik gibi değişmelere uğramasına rağmen, form olarak aynı kalışı ve bir tutarlılığı (stili) oluşu, yazı örneğinin geçerliliğini ve sahibini "kişiye ait olduğunu" belirler.

Grafik model ürünü beyinde meydana gelerek, merkezi sinir sistemi yoluyla kaleme iletildiğinde, kalemi denetim altında tutan istem de bu işin içine girerken elyazısı, ellerin bir hareketi olmaktan öte, sanki bir "beyin yazısı"dır.

Her bir kişi ve kişiliğin tek bir bütün oluşu (uniqueness), insanın kendini ifade ettiği davranışının (expressive),

açıklayıcı olmayan (non expressive) niteliklerinin bir belirtisi olarak zengin bir kaynak olabileceğini ortaya koymuştur.(1)

Allştığımız kimselerin yazılarını tanıdığımız gibi, yöntemleri öğrenilen grafoloji ile de, tanımadığımız kimse-leri tanıyabiliriz. Öyle ki elyazısı için, imzaya göre-ondan daha canlı olarak- kişiliğin tamamıdır denilebilir.

Yukarıda belirtilen bütün bu verilere dayanan bir yazı uzmanı, hukuk alanında çalışırken şu bulgulara varabilir : Yazının kime ait olduğu, gerçek veya sahte olduğu, yazı sahibinin yazısını gizlemeye çalışıp çalışmadığı, yazı sahibinin yazısını hangi koşullar altında yazdığı (kağıdın kalitesi, ışığın durumu, acele edip etmediği, hasta olup olmadığı gibi). Bu konularda getireceği açıklamalar, birer kanıt sayılır.

Grafolojinin hukuk alanında kullanılışı, istemli davranışın yazı üzerindeki etkisine bir dereceye kadar ışık tutmuştur.

İsmail Hakkı Baltacıoğlu, ayırdettiği doğal ve yapay yazılar arasındaki farkın birincide; "aklın, dikkat ve istemin rolü yok gibidir, o sadece mekanik ve bilinçsizdir" derken, yapay olanların ise; özenerek, durarak, zorla, istek zoruyla yazılan bilinçli yazılar olduğunu anlatıyor(2) ve gayet açıklıkla verdiği bilgileri, yaşadığı ilginç olaylarla, tarih ve yer göstererek bize iletirken onun, Türkiye için grafolojinin öncüsü olduğunu tekrarlamak istiyorum.

Baltacıoğlu, grafolojinin dayandığı ilkelere bahsederken, " her insanın yazısı eşsiz bir bütündür, bütün yaptıklarımız yalnız bizimdir, hem de bizi göstericidir, bizi bildiricidir. Bir elyazısında noktalar, harfler, sözler yazının grafik bütününe bağlanırken, fizyoloji psikolojinin, anatomi de fizyolojinin bir uydusu oluyor." diyor. (3) Türkçede, "altına imzama atarım" sözünü örnek vererek, her insanın yazısında hiç değişmeyen karakterlerin var olduğu prensibini vurguluyor.

Baltacıoğlu, "Adalet Hizmetinde Grafoloji" (1955) yazısında, elyazısının esas bölümleri hakkında, bu yıllara ait yayınlarda ilk kez rastlanan bir sınıflama veriyor :

1) Yazı fiziği; elyazısının yazıldığı kalem, kağıt, boya, işte elyazısının fizik kaderini belirleyen bu üç nesne. Yazı şekli ister istemez bu üç aracın fizik niteliğine göre değişecektir.

2) Yazı anatomisi; sözler, kelimeler, harfler, parçalar ve çizgiler ve noktalardır. Elyazısı önce bir biçim bir biçkidir ki gövde özelliği taşır. İşte yazı anatomisi yazıyı bir ölü madde, bir kadavra gibi inceleyen bölümdür ve "anatomik grafoloji" diyebiliriz.

3) Yazı fizyolojisi: el hareketlerinin ürünü olarak yazı, yazı olurken; çabukluk ağırlık, süreklilik kesintili oluş, akıcılık tutukluk, doğal ve yapay olgular bu bölümün konuları olup, bu bölüme "fizyolojik grafoloji" diyor.

4) Yazı psikolojisi ; bir ruh oluşu içinde yazıldığı için yazının, insanın kendisi olduğudur.

5) Yazı sosyolojisi ise, aynı millet grubundan olanların elyazıları arasında, genel karakter bakımından

benzerlikler olması, bu sosyal kaynaklı özelliklerin incelenmesini, yazı sosyolojisi konusuyla ele alır.

Bu sınıflamada görülüyor ki, yazının fiziği anatomisi ve fizyolojisi, bugün yapılmakta olan yazı değerlendirmelerindeki, yazının ölçülebilir bileşenlerinin (nicelikle ilgili) karşılığıdır ve yazı psikolojisinin de , yazının kaligrafik çatısının hem ötesinde hem de onunla iç içe olan ve daha çok, nitelik değerleriyle meydana gelen kısmı olduğunu düşünüyorum.

Sonuç olarak , bazı ülkelerde grafoloji tartışmalı olmakla beraber, mahkemelerde ve kriminoloji alanında kullanılmaktadır.

Adli Tıp Kurumunda son senelere ait yayınlarda, her ne kadar "maksatlı yazılmış, samimi olmayan dokümanların kimlik tesbiti imkansızdır" (4) gibi bir düşünce varsa da, bu olumsuzluk veya yetersizliğin, Baltacıoğlunun daha 945'lerde belirttiği gibi, " grafoloğun gözleriyle " yapılmamış olan incelemelerden kaynaklandığını ümit etmek istiyorum.

I. KİŞİ ELYAZISINI FARKLI ŞEKİLDE DEĞİŞTİRMEYİ BAŞARABİLİR Mİ ?

Kişinin kendi yazısını bilerek farklı yazabilmesi, çok nadiren yapılabilirse de , adapte edilen bu değiştirme, yazının bir bütün içinde yapay bir tarzda yazılmış olmasından daha fazla bir şeydir ve çoğu yazılarda bu değiştirme, sadece az sayıdaki yazı karakteristiğinde gerçekleştirilebilir ve özel yetenek ister.

Bu konuda yapılabilecek çabalar , ancak yazının eğimindeki bir değiştirme ve birkaç formda yapılabilecek olan değiştirmeler olabilir (baş harfler, aşağı bölgede bulunan ilmek şeklindeki uzantılar gibi). Fakat uygulamada yazının genel görünüşünün etkisine bakıldığında, yazı karakterinin değişmediği hemen fark edilir. (5) Cahil gibi yazmak, harf formlarının kasden bozulması ve basımevi harflerinin kullanılması tipik işlemlerdir. Ancak , yorgunluk başlayınca, doğal olan formlar ortaya çıkar ve öyle ki, yazılı belgenin kişiye ait olduğuna karar vermek artık kolaylaşmıştır.

. 1. Hileli Elyazısı (6)

Bir imza, bir kelime, bir şekil veya bütün bir dokümanda görülen sahtekarlıktır. Bilinen çeşitleri:

Sadece kalemle, araç kullanmadan taklit ederek yazmak. Belirli bir kişinin elyazısını, sadece harf şekillerini değil, bütün bir stil ve kişilik özelliklerinin kalemle kopyasını çıkarmak, adetâ çift nüsha yapmak.

Üzerinden kopyasını çıkarmak, a) karbon kağıdıyla kopya edip, üstünden mürekkeple geçmek, b) orijinal yazıyı şeffaf bir yüzeye yerleştirerek onu, üstündeki kağıda kopya etmek. Böyle yazılar, kolay fark edilen kalem veya karbon izlerini, sanki yapılan hilenin damgaları olarak bırakırlar. c) Değiştirilmiş yazıda asıl yazı, hileli ilâveler, çizinti ve silintilerle, değiştirilmiştir. Teknik olarak kontrol edilerek, bütün değişiklikler ortaya çıkarılabilir.

Hileli yazının orijinal modele benzerlik derecesi, hile yapanın gözlemlerindeki doğruluk sınırları içinde denetim altında tutulur: Kendi öz yazı özelliklerinin, değiştirdiği modelle çatışmasının etkisiyle, yazıyı değiştirmek isteyen kişinin yanlış yapma (sürçme) tekrarı artar. Bu sürçmeler, yazının uzunluğu ölçüsünde çoğalacaktır. Hileli yazıda ne tabii hız, ne de hare-

ketin sürekliliği vardır; fakat kesintiler, yazı yönünün sanki raydan çıkması, kalem darbesinin (vuruş) titremesi, yazıdaki doğal olan basınç değişimleri, veya koyulu açıklı kısımların olmaması(kalem vuruşlarının incelik kalınlaşmaması) gibi özellikler vardır ve yazıyı yazan kişi, bu kusurları yeniden düzeltme çabası içindedir. Bu tipik kusurlar, yeterli bir gözlemlerle, standart yazı ile karşılaştırıldığında, görülebilir.



2. Elyazısının Kimlik Tesbiti (7)

Şüpheli olan elyazısı veya imza ile, aslından şüphelenilmeyen, şüpheli yazının benzeri olan ile arasındaki farklılık ve benzerliklerin karşılaştırılmasıdır. Elyazısının kimlik tesbiti işi, suçluların belirlenmesi ve eldeki yazının delil olarak kullanımı konusunda karar verilmesi için, bilimsel prensiplerin uygulanmasını gerektirir.

Elyazısının kimlik tesbiti, her ve herbir elyazısının tek(biricik) olduğu ilkesine dayanır. Ayrıca verilen herhangi bir elyazısı, içinde kitap modelinden çeşitli ayrılmalar, farklılaşmalar taşır. Yazı bu esas modelden ayrıldığı ölçüde, kişisel özelliklerini kazanır. İşte bu kişilik özellikleri yazıyı, uygun bir ölçüde gerekli olan şüphenin ardında, tanımlamaya yardımcı olan faktördür. Stil karakteristikleri yazıyı, şöyle bir gözden geçirmeyle görülebildiği halde, genellikle kişilik özellikleri, daha az göze çarpar ve en kritik elyazıları da, en deneyimli kişiler tarafından araştırılmalıdır.

Ayrıca elyazısı, kişilik gibi devamlı değişme süreci içinde, gelişme, olgunlaşma, ve yaşlanmayı aksettirmesine rağmen, gene de kendi özelliklerini açıklayışın (expressiveness) tutarlığını, içinde alıkoyar, mesela biricik - yegane oluşunu.

Yazının gerçekliğini araştırmak için birçok kar-ılaştırma yolları olabilir: stil ve yazı tarzı, kalemi kullanma becerisi, yazı hızı, harflerin büyüklüğü ve orantısı, yazı alanının doldurulması; harf kelime ve satırların dizimi; ritm, çizgi kalitesi, yazıdaki basınç ve gölgelenmeler (kalem vuruşunun kalınlaşan ve incelen değişimleri); yazının eğimi, harflerin bağlantı şekli, ve bağlantı derecesi; harflerin formu, harflerin yukarı ve aşağı bölgelerindeki uzantıları, başlama ve bitirme vurguları; süslemeler, sadeleştirmeler ve abartmalar; kısaltmalar, bazı kısımların atılması, silintiler, düzeltmeler gibi . Fakat herhangi tek bir özelliğten daha çok, bütün bu görölen niteliklerin ve niceliklerin birbirleriyle etkileşimi ve beraberliği önemlidir.

Elyazısı incelemesi yapan kişiler, sorgulanan yazı örnekleri üzerinde ayrıntılı analizler yaparak, yazının gerçekliği hakkında karar verirler ve bu örnekleri, bilinen elyazısıyla karşılaştırlar.

Elyazısının kimlik tesbitinde iki temel sorun; 1) yazının gerçek olup olmadığının mı yoksa, yazının onu yazan kişiye ait olup olmadığının mı kanıtlanmasıdır, ve 2) sahtekarlığın ortaya çıkarılmasıdır. Her iki problem de, bilinmeyen araştırılan yazıyla, standart yazıların karşılaştırılmasını gerektirir. Sorgulanan materyal ile, bilinen yazının veya geçerli yazı

standartlarının, titiz, yeterli ve ayrıntılı karşılaştırması yapılmalıdır.

Yazının gerçek olduğuna karar vermek için, a) stil özellikleriyle kişisel özellikleri açıkça ayırmak, b) karakteristiklerin doğal olanlarıyla, değiştirme gayreti ile meydana getirilenleri ayırmak, c) her elyazısında olabilecek geçersiz değişme ve dalgalanmaları elemek ve d) araştırmanın ortaya çıkardığı özelliklerin kanıt olma değeri ve buna bağlı olan önemi hakkında karar vermek gibi süreçlerin sorumluluğunu taşımak gerekir.

Doküman ve imzaların gerçekliğine karar vermek için yapılan elyazısı soruşturması, geçen yüzyıldan beri Amerika'da mahkemelerde kullanılmakta ve araştırma dokümanını inceleyen kişi, hukuk alanında uzman bir tanık olarak, önemli bir yer almaktadır.

II. GRAFOLOĞUN TANIKLIĞI MAHKEMEDE GEÇERLİ MİDİR?

Doküman ve imzaların aslına ait olup olmadığı konusunun , elyazısı araştırmalarıyla incelenmesi, mahkemelerde geçen yüzyıldan beri kullanılıyor ve elyazısını araştıran kişiye mahkemelerde, kendi yeterliği ölçüsünde, önemli olan yer veriliyor. (8) Bununla beraber elyazısının, bireyin kişiliğinin araştırılmasında kullanılması, Amerikan mahkemelerinde ve hukuk disipliniyle çalışan kuruluşlarda ve ayrıca akademik kriminologlar tarafından da şüphe ve septisizmle karşılanıyor.

Diğer taraftan Avrupa, yazanın kimliği hakkında olduğu gibi, kişiliği hakkında da, grafoloğun söylediğine dikkate değer bir önem veriyor. Mahkemelere tayin edilen grafologlara, hukuk elemanlarına verilen dokümanlar verilir ve karşılaştırmalı tetkik tanıklığı yaptırılır. Ayrıca Max Pulver ve Roda Wieser⁽⁹⁾ gibi grafologlar tarafından yapılan, suçlu elyazıları üzerindeki çalışmalar da, saygı ile ele alınır.

Amerikan kriminolojisi son zamanlarda, diğer projektif tekniklerden faydalanmak istemesine rağmen, aynı problemlere bu noktada, grafolojiyi uygulamakta (bu yöne doğru bir hareket görülmekle beraber) isteksizdir.

III. "SORGULANAN DOKÜMANI İNCELEYEN KİŞİ" İLE,
 "UZMAN TANIK" OLARAK ÇAĞRILAN GRAFOLOG
 ARASINDA FARK VAR MIDIR?

Evet. Amerika Birleşik Devletleri'nde sorgulanan dokümanı inceleyen kişi (questioned document examiner), sorgulanan elyazısı örneklerinin kaligrafik karşılaştırması ve teknik olarak araştırılması yoluyla, imza ve dokümanların gerçekliğine karar vermekle yetinir. Halbuki grafolog, farklı bir çeşit uzmandır. O, yazıdaki benzerlik ve farklılıkların ayrıntılı olarak karşılaştırılmasından daha fazla, elyazısının psikolojisiyle ve yazı sahibinin motivasyonlarıyla ilgilidir.

Sorgulanan dokümanı inceleyen kişi, eğer grafolojinin temel prensipleri hakkında da bilgi sahibi ise, (Avrupa'da genellikle böyledir) bu onun avantajıdır. Bu konu, Arthur J. Quirke tarafından çok iyi açıklanmıştır, kendisi, Bağımsız İrlanda Cumhuriyeti'nde Adalet Bakanlığında elyazısı analistidir ve "Forged, Anonymous and Suspect Documents" kitabının yazarıdır (Sahte, İmzasız ve Şüpheli Dokümanlar). Arthur J. Quirke, sadece kaligrafik temelde çalışarak elyazılarını inceleyen bir kişi, eğer grafolojinin temel prensiplerinden haberdar değilse, bu kişinin grafoloji eğitimi alan bir analistle ilişkisi; herhangi bir ebeyle, yetenekli bir doğum cerrahı arasındaki ilişkiye benzediğini iddia ediyor. (10)

IV. SUÇLU ARAŞTIRMALARINDA PSİKOĞRAFOLOJİ

Ondokuzuncu yüzyıl sonlarında doğa bilimleri, ham bir ampirizmden, daha bilimsel yöntemlere doğru yol almaya başladı ki bu eğilim, modern polis kurumu tarafından da paylaşılarak, bilimsel temelleri olan kriminolojiyi etkiledi. O zamana kadar, kendi deneyimleri ve ayrıca altıncı nissine dayanan araştırmacı şimdi suç kanıtlarını bulabilmek için bilime yöneldi.

Fakat uzun bir süre sonra, kriminolojinin yalın ve titiz yöntemlerinin, insanın vaziyet alışlarını (attitude) anlamaya yeterli olmadığı fark edildi. (11) Bu yöntemlerle bazı çatışmalar, özürler ve zihne ait sapmalar gibi durumlardaki gerçeği bulmak, ki bu durumlar suçlularda genel nüfusa oranla daha sık görülür, yetersiz kalıyordu.

Karışıklık çıkaracağı veya suçu ortaya çıkarabileceği için söylenmesi istenmeyen şeyler vardır, veya insanın açıklayamadığı başka şeyler de vardır, zira bastırılmış veya unutulmuş veya saklı derinliklerde kalarak bilinçten kaçmışlardır.

Bütün bunlara rağmen polis, doğrudan araştırmaya kapalı olan bu alanların anlamını bilmek, bir yol bulmak zorundadır. İşte burada modern psikoloji, dolaylı yaklaşımları olan yöntemlerle yardım eder, projektif

tekniklerin kullanımı yoluyla olduğu gibi. Bunlar arasında Rorschach, T.A.T., şekil çizme ve Szondi testleri ve birçok diğerleri, bilinç altı açıklamaların kişiye tanıtılmasına yardım ederler.

Fransız ve Alman kriminologlar, grafolojiyi bir başka değerli, dolaylı, kişilik çalışması yöntemi olarak ele alırlar. Grafolojinin alanının projektif tekniklerden ayrıca daha geniş olması; uygulama tarzının esnekliği ve sadece hayal gücüne ait olan projeksiyonun yorumuna dayanmayıp, elyazısında olduğu gibi, kendini açıklayan gösterici, bildirici (expressive) hareketlerin yorumuna da bağlı olduğundandır.

Avrupa'da önemli üniversitelerde ve tıp okullarında, uygulamalı bir bilim dalı olarak, on yıl kadar okutulmakta olan grafolojinin desteklediği bilginin değerini ilk defa, Avrupa'lı kriminologlar farkettiler. (11)

İlk defa, Hans Gross'un klasik eseri " Criminal Investigation ", 1904'de yayınlandı ve 1950'ye kadar defalarca baskısı yapıldı. Binet'nin, elyazılarıyla karakter özelliklerini karşılaştıran meşhur bir deneyi vardır; Binet, dürüstlük ve zekanın, elyazısının grafik göstergelerinde açıkça görülebileceğini anlatmayı denedi.

Fransız'ların bu bulguları, Alman bilim adamları tarafından hemen alınarak, daha ileri derecede deneye

dayalı olan araştırmalar ve klinik çalışmalara uygulan-
dı. Pek çok nörolog, psikolog ve psikiyatrist arasın-
da Kraepelin'den bahsedilmelidir, zira o, normal olan-
larla zihinsel bozukluğu olanların elyazılarının hızı
ve kalemin bastırılması olaylarını ölçmek için, bir
skala meydana getirdi. Kraepelin Skalası, Kretschmer
ve Enke ve diğer başkaları tarafından, kliniklerde hala
kullanılır. (11)

Bu konudaki deneye dayalı çalışmalar, graphodyne'
in Clara Roman tarafından meydana getirilişiyle daha
ilerledi ve daha sonra da, kendi talabelerinden olan
C.A.Tripp tarafından elektronik hale getirilerek geliş-
tirildi. (Electrographodyn)

Bu konuda daha yeni olan bir çalışma da, İsveç'li
grafolog Max Pulver'in araştırmasıdır ki, "Trieb und
Verbrechen in der Handschrift" (Drive and Crime in
Handwriting)adlı kitapta, tanınmış suçluların elyazıla-
rındaki dinamikleri açıklar. Buna benzer daha geniş
bir alışma, Avusturya polisi ve mahkemelerinde grafolog
ve elyazısı araştırmacısı olan Roda Wieser tarafından
yapılmıştır. Dokuz yüz suçlu elyazısı üzerinde alış-
tı ve suçsuzların yazılarıyla karşılaştırdı; yaş, cin-
siyet, sosyo ekonomik statüyü eşit tutarak. Her suçlu
elyazısında bir karakteristik, bir anormalliğin var ol-
duğu grlyordu ki, bu durum, ' gstrter Grundrhythmus '
olarak bilinir. Mesela, yazıda kargaşa karışıklık ve

temel ritimde zayıflık gibi, harf formlarının sanki omurgası yokmuş gibi esnek olmayışı, gerginliğin fazla oluşu gibi özellikler vardır.

Ayrıca Wieser, bazı özel suç tiplerine yatkınlığın da, buna eşlik eden tipik grafik göstergeler kümesiyle, elyazısında açıklandığını da belirtiyordu. Wieser'in bulguları, Almanca konuşulan ülkelerde kabul edildi ve suçlu araştırmasında uygulamaya alındı. Bu konuda aşağıdaki grafoloji profesörlerinden de sözedilmelidir: R.Rophal, Hamburg Üniversitesi; H.Muller, Berlin Üniversitesi; H.Knobloch, Mainz Üniversitesi; L.Wagner, Munich Üniversitesi ve R.Rau, Bonn Üniversitesi.

Bu kişiler hepsi, suçlu araştırmalarında psikografoloji konusunda standart çalışmalar yayınladılar. Ayrıca özel konularda danışma kitapları da vardır : Dr.O.Deitigsman'ın " Textbook of Handwriting Identification ", H.Peter'in " Studies of Homosexual Handwritings Before and After Psychotherapy", Dr.G.Grünwald'ın psikomotör olayla ilgili çeşitli deneysel çalışmaları.

Grafolojide objektif metotlara girerken bu konuda atılan kesin bir adım, Lewinson ve Zubin tarafından meydana getirilen, elyazısı dinamiklerinden çıkarılarak, grafik şeklinde gösterilen bir skaladır. Bu grafikte, normal çizgilerle anormal olanları birbirinden ayrılır. Klinik psikolog olan Dr.Rose Wolfson, Lewinson - Zubin yöntemiyle, akıl hastası ve sağlıklı ergenlerle, istatistik olarak değerlendirildi.

dirilen bir çalışma yaptı. Akıl hastası olanların istatistik dağılımında, hasta olmayan gruba göre önemli farklılıklar görölüyordu. (11)

Özetle; elyazısının kişiye ait olduğu prensibinden yola çıkarak bu yazıların farklı şekilde değiştirildiğinde ise, bu işlemin, teknik analizlerin ötesinde, grafoloji yoluyla ortaya çıkarılabileceği konusundaki çalışmalar, grafolojinin kullanımını hukuk alanına sunarak, elyazılarını birer kanıt haline getiriyor. Yazı kanıtının geçerliliğinin ise, sadece grafik ölçülere dayanmaksızın, psikografolojik yönden incelenmesiyle de bu konuya grafoloğın yardımı gerekiyor.

5. BÖLÜM

GRAFİK GÖSTERGELER

5. BÖLÜM

§- 5. GRAFİK GÖSTERGELER

Grafik göstergeler elyazısının, şeklini ve bütünü meydana getiren kısımlarıdır. Elyazısının nitelikleri, yazılı meydana getiren nedenler (faktörler) dir. grafik göstergeler.

Kişinin özellikleri olarak bir anlam ifade ederler. Beş yüzün üstünde grafik gösterge vardır;⁽¹⁾ mesela, harfleri birleştiren bağlantı şekilleri, yazının sağa veya sola doğru eğimi, sol ve sağ marjlar, harflerin yukarı - orta - aşağı kısımlarının orantısı; yazı şeklinin sadeleştirilmesi, yazının orijinal olup olmadığı, basınç(kalemin basıncı) gibi .

Tek bir grafik gösterge(faktör), yazının yorumu için bir çıkış noktası olabileceği gibi, ancak yazı bütününe içinde bakıldığında anlamlıdır. Yazı örneğinin kendisiyle ilişkili olan ve örneğin bütününe bağlı bir kısmı olarak grafik göstergenin anlamı, diğer göstergelerin önemini değersiz kılabilir(nötraledebilir), azaltabilir, yazı örneği içindeki diğer göstergelerle ters düşebilir, veya onların anlamını pekiş-

tirebilir.

T(t) çizgileri, i- noktaları, harflerin yukarı ve aşağı bölgelerindeki ilmekler, haflerin formu, yazının kağıt alanına yayılması ve kağıda göre düzenlenmesi, v.d. gibi sadece bu elementlerin çalışılması, Crépieux-Jamin' nin dediği gibi , aynen bir yazıyı okumak için alfabenin çalışılması kadar grafolojidir.

Ancak bu özelliklerin bir yazı örneği içinde bir arada tekrarlanmasıyla, onu yazan bireyin kişilik özellikleri ortaya çıkar. İşte yazının çehresi, bu bütünü meydana getiren kısımlar, sanki yazıdaki bulgular, semptomlardır.(2) Bu göstergeler, bu elementler; kriterleri araştırmalar sonunda belirlenmiş olan grupların içine alınarak kişilik özellikleri (sendromlar)(3) aşamasında değer kazanır ve yorumlanırlar.

Elyazısı araştırması yapan kişi, kendi çalışma konusu için seçtiği yazı elementlerini kriter göstergeler olarak alıp, skala-ölçek-çizelgeler geliştirebilir. Söz gelimi Lewinson-Zubin Skalasıyla(4) ölçülen yirmi bir temel yazı faktörü vardır; Klara Roman, kırk grafik özellik-faktör ile, ' psikogram' olarak bilinen bir çizelge geliştirdi.

Tezimin konusu olan, elyazısının kişiye ait olup olmadığına karar vermek için göz önüne alınması gereken

yazı elementleri, Klara Roman'ın psikogramıyla, bir anlam yöntemi içinde ele alıyorum çünkü bu çizelge kapsamına alınmış olan grafik işaretler, yazının sahibine ait olup olmadığını belirlemek için, en azından yeterli sayıda ve niteliktedir, çünkü bu psikogram işaretlenip doldurulduğunda ortaya çıkan, bir kişilik profilidir.

Bu şekilde elde edilen her bir psikogram, benzersizdir ve aynı olan bir ikincisi olamaz. O halde bu göstergeleri, psikogram üzerinde işaretleyip belirlediğimiz zaman ayrıca kaligrafik temelin üzerine çıkarak, kişilik analizi yapma olanağını da kazanırız.

Ancak bu ikinci adım (kişilik analizi), tez konunun ötesinde olmakla beraber, size sunduğum göstergelerin geçerliliğinin kanıtı olarak sanki onların sağlamasını yapıyor.

Bu bölümde ; grafik göstergeleri önce teker teker anlatmak istiyorum, sonra altıncı bölümde bu grafolojik psikogramı vereceğim.

Grafik göstergeleri öncelikle, Klara Roman'ın daha somut (grafik) kavramlar üzerine kurmuş olduğunu düşündüğüm analiz çizelgesi planı içinde anlatmalıyım. Ancak ikinci adımda " çemberdeki profil " adındaki grafolojik psikogram düzeninde anlatılan, daha soyut ve geliştirilmiş kavramları da içeren grafik göstergelere geçeceğim.

Analiz Çizelgesi

A. HAREKET

- 1) Yayılma : Dikey
Yatay
- 2) Denge (coordination)
- 3) Hız
- 4) Basınç
vuruş, kalem darbesi (stroke)
- 5) Gerginlik (tension)
vuruş, kalem darbesi
- 6) Yön
bitirme darbeleri
- 7) Ritm

B. FORM

- 1) Stil
- 2) Harf şekilleri
ilmekler (loops)
- 3) Bağlantı formları
- 4) Ritm

C. DÜZENLEME (arrangement)

- 1) Yazı örneğinin bütün ritmi
- 2) Marjlar : Yukarı
Sol
Sağ
- 3) Satır çizgisine yerleştirme : Satırlar
- 4) Sözcükler arası boşluklar
- 5) Harf bölgelerine ait (zonal) orantılar

- 6) Eğim
- 7) i- noktaları
- 8) t- çizgileri

D. İMZA

- 1) Metinle uyumu
- 2) Yerleştirmedeki önemi

A. HAREKET (7)

Elyazısı hareketi, yazının yönüdür. Hareket kompleksi genellikle üç boyut içinde meydana gelmiş olan bir bileşkedir : Dikey yayılma, yatay yayılma ve derinlik boyutlarıdır. Derinlik, elyazısındaki basınçtır.

Yazının, içinde hareket ettiği veya etmek istediği yön, sanki rotası; hareketin sağa sola doğru çekmesi ve yukarı aşağı ulaşmasıyla yazı, satırlarını şekillendirdikçe, harflerin formasyonu ve kalem vuruşlarının hareketi ortaya çıkar.

Yazının rotası (yönü) soldan sağa doğru ilerledikçe, sağa doğru olan bu hareket, dikey doğrultuda yapılan hamlelerle etkilenir ve sürekli ilerleyerek, yukarı ve aşağı doğru olan kalem darbelerini birbirine bağlar. İşte bu dikey ve yatay elemanların beraberce bir yazı dokusu oluşturması, birbirine karşı olan bir örnek meydana getirir ki, bu örnek yazı sahibinin kalem darbelerine göre kişiselleşir. (8) Yazı bütününün şeması içinde bulu-

nan kısımların iyi, dengeli beraberliği, form ünitesini meydana getirir. Elyazısının ritmik durumunu, hareketin sürekli ve serbestçe akışı belirler. Bu yüzden, verilen örnek üzerinde; kalem vuruşu, darbenin niteliği ve hareketin şu bileşenleri üzerinde çalışılır :

A. 1) Hareketin yayılması (expansion), yazının kağıt alanına yayılışıdır. Bazen buna, ' yazının genişliği ' de denir. Yazının yayılması, yazı örneğinin yazı alanıyla olan ilişkisidir, harflerin genişliği ve harf kısımlarının orantılarıdır. Yazı sahibinin hareketindeki nitelik ve yapıya bağlıdır ; hareket hangi doğrultuda yönelmiştir ? ileriye mi geriye doğru mu ? Bu bakış açısıyla yazının yatay yayılmasını görebiliriz; harflerin genişliği, harf ve sözler arasındaki yer ve marjların genişliği.

Sözde yayılma; buna 'ikinci derecede olan genişlik' de denir, dar harfler arasındaki geniş yerlerden başka bir şey değildir.

Dikey yayılma ise; harflerin yüksekliği ve satırlar arasındaki mesafeyle meydana gelir.

A. 2) Hareketin dengesi (coordination), hareketin ahengi, tutarlı oluşu, dengesidir. Hareket akışındaki denetimin ne durumda olduğunu gösterir. Kompleks veya bir seri hareket için, uyumlu bir motor ve kas adaptasyonu gerekir.

Yazarken veya çizerken gösterilen hareket dengesinin varlığı veya yetersizliği, kalem vurgusunun yapısında görülür; düz çizgilerde veya kıvrımlarda vurgu, kalem darbeleri eğer düzgönse, kesintisiz ve iyi denetlenmişse, yazı hareketinin dengesi iyidir. Uyumlu ve üretken yazı, dengeli bir yazıdır.

A. 3) Hareketin hızı; yazının sayısal olaylarıyla ilgilidir. Dakikada yazılan hece ve harflerle, saniyede yapılan kalem vuruşlarıyla veya sayfadaki kelime sayısıyla ölçülebilir.

Düşünülen orkalama norm (Amerika'da) dakikada doksan harf, Avrupa testlerinde ' yazı yolu' veya, yazının içinde yol aldığı kanal (ductus) ile katedilen yol, mesafe olarak ele alınır ve bu da, saniyedeki milimetre sayısıyla ölçülür. (standart bir sapma, saniyede .001 mm dir).

Ancak bu tarz ölçümler artık pek açıklayıcı değildir. Çünkü bireysel hız, yazma durumuna bağlı olarak değişir ve farklılık gösterir. Gene de tam bir yazı hızı ölçümü sadece denetim altındaki deneyler için yapılabilir ancak, bu deneyler sırasında kendiliğinden olan (spontan) ve kişiyi gerçekten açıklayan yazı tarzı da engellenmiş olur.(10) Ayrıca tek bir kalem vuruşu için gerekli olan, zamandan ziyade, hızın daha açıklayıcı bir görüntüsü olan, yazıdaki ritm ve yazı hareketinin akışıdır.

Yazı hızındaki dalgalanmalar, yazı örneğinin kağıda

yayılması ve toplanarak büzülmesini değiştirir; bu dalgalanmalar, basıncın vurgulanmasındaki düzensizlikler şeklinde de görülür. Yazının her bir sonraki kısmında, bir sonrakine doğru rahatça geçen (ard arda gelen) hareketlerle, yazı akıcılık kazanır. Bir kısım, diğerine götürdüğünden ve bu kısım, önce geçeni de taşıdığından, yazının bütünü, süreklilik gibi bir özellik kazanır.

Akıcı yazı, aralıksız, mekanik onarımlar veya cansız durmalar olmaksızın ilerler; fakat duraklama ve soluk alma noktalarıyla idare edilerek, yazı hareketinin gidişi çeşitlenir.

Psikolojik çalışmalar, düşünme ve yazma temposunun çok yakın ilişkisi olduğunu gösteriyor. Mayer, Kraepelin ve Klages bu konuya teorik olarak ilk dikkati çekenlerdir.(11) Tittel ve Roman, deneylerine dayanarak, yazıyı fikirlerin akışının götürdüğü ve yazı hızını da belirlediğini söylerler.

Kişisel hız değişkendir ve yazarkenki pozisyona göre de değişir. Kişisel tempo, insanın esas doğasına göre, bütün hareketlerinin alışageldiği kendiliğinden olan (spontan) hızıdır, tepkilerinin hızlı veya yavaş oluşudur. Eğitim, kişinin hızını arttırabilir. Böylece, kişinin karakteristik adımı, onun alışageldiği yazısında görülebilir. Yalın formlar, doğal bağlantılar ve kendiliğinden meydana gelen hareketlerin ortaya çıkardığı akıcılık, yazıda hızı arttırır.

Hareketin hızı gene de, herhangi bir diğere eylemde bulunan hız gibi, pratikle artar. Hızın gelişme çizgisi, artan yıllarla beraber, yukarı çıkar. Onüç ondört yaşlarında, yazıdaki teknik zorlukların üstesinden gelinmiştir ve hız artık serbestçe gelişir ve sonra da, aşağı yukarı tutarlı kalır. Ondördünde bir erkek çocuk ortalama olarak, onsekizinde göstereceği hız performansının %85.4-%99.1 ine, ondördünde ulaşır ve ortalama bir kız da, kendi temposunun %99.1 ine ulaşmıştır.

Her bireyin kendine ait alışageldiği bir temel temposu vardır ki bu tempo, onun doğuştan getirdiği sinir sistemiyle ilgili organizasyon tarafından kurulur.

Kalem vuruşunun incelenmesi, onun nasıl bir hızda yazılmış olduğunu açıklayabilir. İki nokta arasındaki düz bir çizgi sadece en kısa yol olmayıp, ayrıca en hızlı geçiştir ve bu çizginin özelliği, yazı hareketinin hızını ve bu hızın oluşumundaki serbestliği açıklayacaktır. Böylece; doğru düz bir yazı çizgisi, kararlı hızlı hareketleri; dalgalı bir kalem darbesi, hareketlerin yavaş yapılmış olduğunu anlatır. Bu yüzden, köşeli simgelerin en aza indirildiği çoğu steno sistemlerinin temeli olarak, kıvrık ve kayan vuruşlar kullanılır. (Roman, Saudek)(7)

Hareketin hızı, ayrıca sola eğimi de azaltır ve noktaları da hareketin gücüyle çubuk, virgül haline getirir.

Yazı pozisyonu ve kişinin içten gelen durumu da yazı hızını çok etkiler; mutlu bir hal veya sevinç durumu insanı gevşeterek, hareketin akışını hızlandırır.

Duygusal etkiler yüzünden kişisel tempoda meydana gelen dalgalanmalar, zaman zaman hızlanma veya yavaşlamalar, birden atılım veya ani durmalar şeklinde ortaya çıkar.

A. 4) Hareketin basıncı (pressure), yazan parmakların hareket eden kalemi yazı alanı üzerine bastırarak, gösterdiği güçtür. Yazı hareketindeki basınç kendini, çizginin niteliği ile gösterir. Sözgelimi kalınlık, koyuluk, keskinlik ve kalem vurgusunun değişmesi, gölgelenmesi gibi. Kalem darbesindeki incelme - kalınlaşma derecesi, vurgunun gölgelenmesine sebep olur.

Pulver yazıdaki basıncı, libido deşarjı olarak düşünür. (12) Libido; bireyin hayat aktivitelerindeki bütün psişik enerjidir, psişik enerji yoğunluğunu gösterir (Pulver). Aşağı yukarı Bergson'ın 'yaşama ait hamle' (élan vital) ve Shaw'un 'hayat gücü' (life force) gibi bu anlamda libido, fizik veya psişik doyum isteyen ve yaratıcı potansiyelini fizik olarak sevgi (love) yoluyla, estetik olarak sanatla gösteren arzulardır. Böylece, enerji yüklü canlı bir kişilik, yüksek enerji potansiyeliyle donanmış olduğundan, oldukça fazla basınç kullanarak yazma eğilimindedir.

Aslında unutulmamalıdır ki, yazarken kullanılan araç, elin bir uzantısı olarak işler; o halde kalem bedeninin bir kısmı gibidir ve el ile kalem, tek bir üye olarak hareket eder. Klinik psikolojide, psikomotör aktivitedeki değişkenlikle ilgili elyazısı çalışmaları, çok kullanılmaktadır. (13)

Yazı basıncının işlerlik özelliklerini araştıran birçok çalışma yapılmıştır ve özel araçlar kullanılmıştır : Kraepelin Balance, Goldzieher Roman'ın graphodyne'ı, Luthe'ın electroscriptograph, Tripp'in electrographodyne'ı gibi araçlar, yazı basıncı ve yazı hızının değişkenliğini ölçebilmek ve dalga formunda alınan kayıtlarla bu değişkenliği gösterebilmek için kullanılmıştır.

Bu kayıtlar, basınç olayını meydana getiren şu iki bileşeni gösterir; 1) Yazıda kullanılan hareket halindeki enerji ki, hareket modeli ile gösterilir, 2) alıkonulan enerji birikimi (tansiyon), hareket modelinin uygulandığı boş alanla gösterilir. En iyi yazı, aktif haldeki enerji ile, kas gerginliği (tension) dengesinin en uygun olduğunda ortaya çıkar, sözgelimi hareket örneğine ait olan alan, boş alandan fazla olduğunda (alıkonulan tansiyon).

Saudek'i izleyen grafologlar, gerginlikten farklı olan, iki çeşit yazı basıncı ayırırlar; kalemin ucundan yazı alanına getirilen basınç ve kalemi tutup kavrarken kullanılan basınç. Her ikisini birbirinden ayırt etmek

zordur. Kalemı kavrarken kullanılan basınç, gerginliğin bir işlevidir ve gerginliğin görülebilen göstergelerinden biri olarak belirir. (14)

İnsanda yazı basıncının gelişme süreci, yazı hareketindeki hızdan daha karmaşıktır. Gelişme, ergenliğe kadar, yazı basıncında bir düşüş ile karakterizedir. Onsekiz yaşlarının iyi bir yazı performansı, ergenlik öncesindeki yazıdan, daha az basınç gösterecektir. Gelişme çizgisindeki en önemli basınç düşüşü erkeklerde onaltılarda ve kızlarda onyediyedi yaşlarında olur.

Genelde, ergenlik sonrası dönemde basınç, birden belirli bir noktaya kadar düşer ve belli bir süre sonra, nerdeyse patlayıcı bir hızla, tekrar yükselmek üzere artarak, bu kritik dönemden sonra basınç, ortalama düzeyde dengede kalır.

Konuşma, yazma, okuma gibi duyu ve hareket yeteneklerinin çoğunun, beyinin sadece bir tarafındaki özel işlerlik bölgelerinde olduğu bilinir ve bu yüzden, kullanılan ele, özel bir yarım küre hakimdir. Sağ elini kullananlar, harflerin bağlantılarında çelenk şeklindeki (U) bağlantıları kullanırlarken, gerçek solaklar (doğuştan), ark-kemer gibi bağlantıları seçme eğilimindedirler, kalemin basıncı ark şeklindeki (n) bağlantılarda yoğunlaşır. (15)

Sonuç olarak, yazı hareketindeki basınç, kişinin

kalem darbesi karakterinin gerginlik derecesini gösterir.

Vuruş, kalem darbesi (stroke); yazı hareketi sırasında bir harf veya harfin herhangi bir kısmını çizerken yükselen, alçalan veya yatay giden tek bir yazı çizgisidir. Grafolojide herhangi bir yazı simgesini oluşturan mürekkep çizgisi, ayrıca Çin ve Japon yazısında kullanılan özellikleri oluşturan fırça darbesidir. Böylece bir darbe; mürekkep kalemi, kurşun kalem, fırça ve benzeri ile, yazı çizim veya resimde yapılan, görülebilen bir işarettir. (16) Kişinin yazı hareketi, kaleminin vuruşunda görülür. 'Bir çizgi, onu çizen kişinin enerjisinden ortaya çıkan bir güçtür'. (Van de Velde)

Kalem darbesiyle açıklanan sadece enerji değil, o kişinin bireyselliğidir de. Grafolojik dikkat; kalem vuruşunun yapısı, yönü ve vuruşun dokusu (çizginin niteliği) ve mürekkep çizgisinin kenarları veya sınırları üzerinde odaklaşmıştır ki, son derece çeşitli kalem vuruşları vardır; birkaç örnek:

Köşeli vuruş, yazı hareketinin yönünün birden değiştiğinde oluşur.

Bulanık- lekeli vurgular, net olmayan belirsiz bir kalem vuruşudur ki, çizginin dönüş yaptığı köşeler muntazam olmayıp, taşmış veya tırtıklıdır. Böyle bir vuruş, kalemin eğik durumda tutulmasıyla olur ki, mürekkebin bol

miktarda akmasına sebep olur.

Kayık şeklindeki uçlar, bazı büyük harflerin bitiş vurguları kayık gibi şekillenir; önce sola kayarak yazı hareketini noktayla kırıp, keskince geriye kayar ve böylece, başlama noktasında bir açı meydana getirir.

Kırık vurgular, hareket yönünün birden değişmesiyle veya, kalemin kağıttan kaldırılarak vuruşa ara verilmesi ve bu durumun devamlılığı ile meydana gelebilir. Bu tarz harekete, kesintili veya kırık vuruşlar da denir.

Yazı hareketi sırasında, yukarı doğru olan vurgulardaki çizginin incilmesi ile, aşağı doğru olan hareketin kalınlaşan vurgusu arasındaki belirgin açıklık ve koyuluğun kullanımı, forma yuvarlak görünüm verir. Bu tarz gölgelenme, bir vurgulama niteliğidir ve sorgulanan dokümanlarda kişisel bir özellik olarak, yazının kimlik tesbitinde önemli bir kanıttır.

Keskinlik; bir başka vurgu niteliği olarak, belirgin uçlarla karakterizedir; kalem sayfaya yüksek bir açıdan tutulduğunda, kısa bir süre kavrayarak sıkı tutulmasıyla meydana gelir. Keskin vuruşlar, fazla basınç vurgulandığında koyu ve geniş olabilirken; daha az bir basınçla yapılmışsa, hafif solgun ve ince olabilirler. İlki, yüksek enerji potansiyeli; diğeri, emosyonel çatışma pahasına kullanılan kortikal denetimi gösterebilir. (17)

Vurgu, yazı örneğinin ve onu meydana getiren elemanların yoğunluğudur.

Vurgu, satır ve sözlerin birbirine yakın oluşu sebebiyle görünen kümelenme (blok formasyonu), şekilzemin görünüşünü güçlendirir veya hafifletir. İşte bu ilişki; bir zemin ve bundan bağımsız olan bir de şekil halinde görüldüğü zaman, tersine dönmüş olur ki, bu olguya yazıda 'nehir' (river) denir. Tanı özelliği sarece beyin özürlerinde olmayıp; klinik öncesi konuşma bozukluklarında da bir bulgudur. (18)

Hamur kıvamında - sıvanmış gibi görünen vurgu tarzı (pastosity), kalemin gevşek kullanımıyla mürekkebin bol akmasıyla ortaya çıkar. Bu tarz çizgilerde genişlik hep aynıdır; kalın aşağı vuruşlarla, buna göre ince yukarı vuruşların zıtlığı yoktur ve mürekkep yoğunlaşması aynıdır. Keskinleşen vurgular gibi, yazı basıncını vermez; daha çok, yazı alanı üzerinde az bir gayretle sıvanmış, lekelenmiştir. Çizgi, genişleyerek yayılmıştır ve koyudur. Grafolojik deney bu vurguların, dokunma uyarısına duyarlı oluşu, gösterdiğini açıklar; bazen de, kendine düşkünlük eğilimini de gösterebilir. (70)

Gizlenmiş vurgular; (71) yukarı ve aşağı doğru olan vurgular sanki birbirini örter gibi, gizli bir vurgulama görüntüsü alırlar. Kalemin yukarı ve aşağı vuruşu arasındaki yol öyle daralır ki, vuruşlar birbiri üstüne gelir. Sözde çelenk bağlantıları, dar ve derin çelenkler vardır.

Burada hareketin doğal akışı denetim altında olup; kişinin aslında dışa dönük olan tutumu, çevre etkileriyle, utangaçlık ve suskunluk halinde örtülmüştür.

Yazının esas hammaddesi olarak vurgunun asıl anlamı, iskelet tarzı yazıda açıkça gerçekleşmiştir, eklentisi olmayan çıplak bir darbe, bu anlamı taşır.

Bu yüzden grafolojik dikkat; bu mürekkep çizgisinin yapısında, yönünde, vurgunun dokusunda ve kenar sınırlarında odaklaşır.

Elyazısındaki vurgulama şekillerinin değişmez özellikleri vardır ve elyazısı hareketlerindeki farklı örneklerle rağmen, vurgulama özelliklerinin ayırt edilmesi, güvenilir bir ipucudur. (19)

Harflerde görülen yukarı ve aşağı doğru olan vurgular, bireyin görüş gücünden (vision) yararlanarak meydana gelir. (20) Harflerin ard arda meydana getirilişi, deney ortamında görüşün olmadığı bir durumda uygulandığı süre içinde bu hareket, daha çok zaman alır ve daha geniş bir harf yolu meydana gelir.

Bu konuda yapılan bir araştırmada; görüşün olmadığı sırada, zamandaki ve harf büyüklüğündeki sürekli artışın, bütün vurgulama hareketlerine eşit derecede yayıldığı sonucuna varıldı. (20)

A. 5) Hareketin gerginliği (tension): İnsandaki sinir-kas gerginliğinin, kendi etkilenişine göre, kişilik ve davranış modellerini etkilediği bilinir. Böylece,

kişilik için kullanılan 'gergin' ve 'gevşek' kelimeleri, bu hallere açıkça eşlik eden kas durumundan meydana çıkmıştır.

Bedenin duruşu ve davranış modeli, veya heyecanın yüz ifadesi ki, kas gerilimlerinin karşılıklı etkileşiminin sonucudur, eğitilmiş bir gözlemci için genellikle çok açıklayıcıdır. Ancak bu anlatım şekillerinin, objektif bir ölçüm ve değerlendirmeye zor izin veren bir yapısı da vardır.

İnsanın sahip olduğu olağanüstü kas dengesinin en yüksek derecede organize olanı, yazma sürecidir ve belki de en karmaşık olanıdır ki bu sebeple de, bizim için en açıklayıcı olanıdır.

Yazı bize bundan daha da fazla olarak, sonraki bir zaman içinde üzerinde çalışabileceğimiz, objektif ve kalıcı bir örnek verir. Psikologların yoğun çalışmalarla yürütmeleri gereken elyazısı araştırmaları, anlatan- açıklayıcı, bildirici (expressive) hareketler bilimi haline gelmiştir. (22)

Bu çalışmalar sırasında, grafolojik bulguların geçerliliğinin test edilmesi için ve kişilik araştırmalarıyla ilgili alanlardan edinilen diğer objektif verilerle denetlenmesi için, programlar geliştirildi.

Yazı hareketinin hem bir ürünü hem de bir süreci vardır ki, bu süreç yazıdaki biopsikolojik faktörler hakkında ileri derecede bilgi gerektirir. İşte, kişilikle çok yakın ilişkisi olan, hareketin gerginliği probleminin önemini, elyazısı süreci yoluyla anlayabiliriz. (22)

İyi uyum gösterdiği için, elyazısı yoluyla seçilen bir kişi, gerçek hayatında da gerginlik ve gevşeme olaylarında, gerektiği ölçüde denge yeteneği olan kişidir.

Yazı hareketi sırasında meydana gelen kas gerginliği ve gevşemesi, basınç değişimleri halinde ortaya çıkar. Daha önce bahsedilen graphodyne, yazma sırasındaki hareketleri çizgiler halinde kaydederken, bu çizgiler kas basıncındaki değişmelerin somut izlerini verir.

Graphodyne ile; yazı hareketi sırasındaki enerji tüketimini gösteren yazı basıncı ve basıncın bileşenleri kaydedilir. Yazı hareketiyle kullanılan enerji bileşenleri:

- a) hareket halinde çıkan enerji, (hareket örneği)
- b) tortu gerginlik halinde bağlı kalan enerji, (kas gerginliği).

Çıkan enerjinin alıkonan enerjiye oranı, var olan gerginlik durumunu verir. Çıkan enerji, geride kalanın en az iki katını veriyorsa, graphodyne grafiğinde gerginlik normal kabul edilir. Eğer geride kalan tortu enerji, çıkanın iki katı veya fazlası ise, kalem darbesi karakterinin gerginlik derecesi yüksektir. Basıncıdaki değişimleri gösteren bu grafik, yazarın kişisel gerginlik-gevşeme modelini açıklar. Bu model, değişen kas gerginliği devrelerinin birinden diğerine geçiş tarzını gösterir, kas gerginliğinin gevşeme haline çevrilişi gibi. (23)

A. 6) Hareketin yönü, modern batı yazısında soldan sağa doğrudur - insanın genellikle sağ elini kullanma seçimine dayanarak. Bu sistem çok eski zamanlara geri

dönülerek izlenebilir ancak, yazıdaki hareket yönüyle ilgili olan tarihçeye girmeden geçiyorum. Soldan sağa doğru hareket eden yazı sisteminin M.S.500 de, artık değişmeyerek bir yöntem olarak yerleşmesi, bütün modern Avrupa'yı etkiledi. Yunan sistemi Doğu etkisinden tamamen kurtulduktan sonra, Avrupa tarzı olarak bütün Doğu sistemlerinden ayrıldı. (24)

Soldan sağa doğru ilerleyen yazı hareketi kendisini ayrıca; harflerin şekillendirilmesinde, yazı bütününün kağıda yerleştirilmesinde, bir mektup sayfası veya zarfın üzerine imza veya adresin yerleştirilmesinde de belli eder. (24) Yazı hareketi, dikey ve yatay yöndeki kalem vuruşlarını birbirine bağlayarak, söz çizgilerini söz ünitelerini ve harfleri şekillendirerek, yazı örneğini kağıda yerleştirir.

Yazı süreci soldan sağa doğru ilerlerken, bu dikey ve yatay elementlerin beraberce örülerek meydana getirilen hareketin dokusu, yazan bireyin kişiliğine göre bütünlenir. Hareketin bu iki yönlü itici gücü, insanın iç çatışmalarının sembolik bir belirtisi olarak anlamlıdır; şöyle ki, insanın bir taraftan toplumla uzlaşması ve diğer taraftan da, ilerleme ve değişme isteği arasındaki bu ikilemede yaşanan çatışma ve uyumun sembolik bir belirtisidir hareketin bu iki yönlü itici gücü.

Bitirme darbeleri; yazılı bir form, bir söz, bir harf, bir çizginin bitiş kısmıdır; kelimenin son çizgisidir ki buna, uçtaki vurgu (endstroke) da denir. (25)

Kalem vurguları ne kadar farklı ise, doğal olarak kalemin son çizgisi de o kadar çeşitlidir. Sözgelimi, bir bitiş vurgusunda kalem birden sola hamle yaparak sözü ikiye böler. İmzada görülen böyle bir darbe, kişinin kendine karşı yıkıcı bir hareketi olarak yorumlanabilir. Menniger'in dediği gibi " kendine karşı olan adam " (man against himself). (26)

Öyle yazılar vardır ki, giderek büyür - son söz, her harfinde daha da büyür. Bu durum, çocuk veya çocuksu yetişkinlerin yazılarında görülür.

Bir yazı yana doğru vurgularla çeşitli şekilde genişletilmiş olabilir, yazar sözlerine 'atlama tahtası' denilebilecek vurgularla başlayabilir veya sonraki çizgiye sağa doğru bir hamle verir.

Bu konuda verilebilecek pek çok örnek ve yorum olmasına rağmen, tez konusunun sınırlarını fazla zorlamak için, bu alana girmiyorum.

A. 7) Hareketin ritmi : (27) Birçok temel ritimler belli aralarla meydana gelir (periyodiktir), birbirini takip eden elementlerin belli aralarla meydana gelişleri, genellikle ritmin esasıdır.

Pandülün sallanıyor olması klasik bir örnektir ancak gerçek ritm; sayacın, zamanın ve hızın ötesinde

ve üzerinde birşeydir. Zamandan çok, işlevle ilgilidir ve gerilim-gevşeme modelini kapsamasına rağmen, ritmin hayatın içindeki varlığı, her zaman daha karmaşık ve pandülün mekanik sallanışından daha ustalıklıdır.

Canlı yapılar durağan değildir ve sürekli olarak ritmik bir yayılma ve toparlanma hareketiyle, değişim dönemleri içinde var olurlar. Kalbin atışı, dalgaların kıyıya sürekli çarpışında hep aynı ritmik model vardır; kırılan her dalganın tarihinin tamamlanışı, zaten bir sonrakinin başlangıcıdır.

Yazıdaki ritm; tempo, zamanlama, alanın kullanımı ve psişik gerginlikteki tekrarlama ve değişimlerin etkileşimiyle belirlenmiş olan, yazı hareketinin akışıdır.

Ritm, dürtülerin çoğalması ve azalmasıdır ve değişme halindeki hareketi durağandan ayırarak bir kompozisyona hayat veren anlatım ustalıkları gibi, değişim içindeki hareketi (dinamiği), resim, müzik, şiir, dans veya elyazısı haline çevirir.

Yazının akışı, denizin dalgaları gibi bağlantılı, gene de ayrı, benzer ama farklı, bazı kurallara uyumlu, analiz için çok karmaşık, iki dalga arası, dalga deniz arası, deyim deyim, deyimler ve söz arasındaki ilişkileri kontrol ederek, çıkış ve inişlerle ileriye doğru hareket eder.

Elyazısındaki ritm Klages'e göre, yazı hareketinin meydana getirdiği itici gücün (impulse) ve hedefe yönelmiş olan denetimin birlikte akışıdır. Bu beraberlikteki değişkenliğin derecesi ise; itici gücün kuvvetine, yazı düzeninin derecesine ve hedefe yönelik olan denetimin gücüne bağlıdır. Yazıdaki bu denetim ve itici güç ilişkisi, " beden " ve " ruh " ilişkisini natırlattır. Ritm, Klages anlamında, "tarif edilemez bir şeydir", ancak gene de, sadece " sezgi " ile anlaşılabilir.

Alman grafologlar (Heiss, Gross, Müller - Enskat), sınırları daha belirgin ve somut olabilmesi için, elyazısındaki ritmin, üç temel görünüşünü ayırırlar; Hareketin Ritmi, Düzenleme Ritmi (rhythm of distribution) - Formun Ritmi olarak.

Hareketin ritmi (Ablaufsrhythmus), yazı hareketinin bütün ritmik özelliği ve hareketin kendiliğinden akışıdır. Hareket etkisini veren, yazının ritmik sürekliliğidir. Hareket ünitesi yazıya döküldüğünde, bilinçli oluş ve alıştırma ile en az şartlanmış durumda olduğu için, yazı hareketindeki ritmin, insanın adeta nabız vuruşlarını açıkladığı söylenebilir.

Hareketin ritmik özelliği, bütün örneğin içindeki ardarda gelerek onu dokuyan hareketlerdir ki, bazı benzer kısımlar halinde, az çok muntazam aralıklarla tekrarlanırlar. Bu tekrarlanış, bir iç prosesin açıklanışıdır.

Hareketin ritmi, yazının bağlantılı oluşuyla da ilgilidir, bağlantılar onun ritmik tarzına yardım etmelidir. Erişkin bir yazar yazı hareketini, sözdeki her hece için, zaten i- leri noktalamak ve t- leri çizmek için keser ki bu, normal ve ortalama bir bağlantı derecesidir.(69) Kalem hiç kaldırmadan, hareket sürekli olduğunda yazı, ileri derecede bağlantılı olur; sözler, dikkati çeker biçimde adeta doğranmış gibi kesildiğinde ise, bağlantısızlıktan bahsedilir. Bağlantı durumu olağanüstü kişisel bir özellik olup, rastlanabilecek bu değişkenlikleri açıklamak ciltler alır.

Aşırı bağlantılı oluş; sözleri de birbirine bağlayarak ve hareketin sürekliliğini bozarak, yazı örneğini tekdüze hale getirirken; bağlantısız yazılarda da yukarı doğru olan vuruşlar kısmen veya tamamen kaybolarak, harfler iskelete benzer formlar oluştururlar (kendileriyle, bütün dünya arasındaki köprüleri yıkmaya çalışanlar). Toynbee'nin " ruhtaki bölünme " (schizm in the soul).

B. FORM (28)

Rengine veya yapıldığı malzemeye bakılmaksızın, bir bütün olarak düşünülen belirli bir düzenleme , bir görünüş, bir şekildir; genellikle kendini meydana getiren parçaların düzenlenmesine göre meydana gelmiş olan bütünü yapısıdır, ancak parçalarının kendi başına olan yapılarından bağımsızdır.

Form deyim olarak 'biçim' veya 'şekil' le eş anlamlıdır, bu manada form, nesnenin şekliyle aynıdır, bir şeyin malzemesinin şeklidir. Gene de form ve şekil, kendi özellikleriyle birbirinden ayrılırlar. Form, uyarlanmış bir şekil olarak ayrı anlam taşır.

Her şekil, bir hacmin formudur. Formun her iki anlamı da, yazının ele alınışına göre kullanılabilir.

Verilen herhangi bir malzemeyle, bu malzemenin özelliğiyle ilgili olmaksızın önceden tasarlanmış bir formu gerçekleştirdiğimiz zaman, o form sanata aittir (mekaniktir); - ıslak bir kil yığınınna, kurduğunda öyle kalmasını istediğimiz şekli verdiğimizde olduğu gibi.

Organik form ise doğaldır; kendi içinden geliştikçe şekillenir ve gelişmesi olgunlaştıkça, kendi mükemmel dış formu ile tek bir bütün olur. "Hayat her nasılsa, form odur" (Such as the life is, such is the form). (Coleridge)

Böylece en açık anlamda, form zorlanamaz, her form karakterin bir sonucudur, elyazısındaki form da karakteri işaret eden bir önem taşır.

Grafik örnekler iki sebeple meydana gelir; biri formdur ki 'billurlaşmış' harekettir, bir artistin özel stiline benzetilebilir ve diğeri olan anlatım (expression) da, bize sanat eserlerini veren ruh haline benzer.

1) Stil; (29) sir devir, bir kültür, bir grubun ortaklığı veya tek bir kişiyi tanımlayan, özel ve ayırt edici bir anlatım tarzıdır. Söz, Romalılar'ın yazı aracı olan 'stylus' dan türemiştir.

Stil; görünüş, karakter ve el sanatlarındaki ustalığı içerir. Düşünce stilleri, uygulama stilleri vardır.

Stil; yaygınlaşır, etkiler ve etkileyerek birleştirir. Bir sanat etkeni olduğu için, her bir parçasında bütünün bir formu vardır, parçaların ilişkisini kurarak onlara bir bütünlük verir. Stil, belki de evrensel bir eleman olduğundan sonuçta, estetik bir etken olarak ayrıca düşünce disiplini ve hayat tarzında da vardır.

Kişisel stil, çocukluktan beri öğrenilen ve yaratıcı olan güçlerin etkileşimiyle gelişir. Elyazısındaki her hareket, bütün istemli çizgilerin ötesinde, yazarın düşünceyle ilgili, duygusal ve fizik eğilimlerinin bütününe toplamını ortaya koyar. İşte bu kişisel stildir ki, belki de hiçbir yerde elyazısındaki kadar iyi örneklenmemiştir.

Stil konusu, birinci bölümdeki İfade Davranışı kısmında da anlatılmıştı. Ancak, yazı formundaki kişisel tarza gelince; elyazısı öğrenilmiş bir etkinlik olduğundan, geniş bir çeşitlilik göstermesine rağmen, temel formları yazara kabul ettirilmiştir. Yazar el alışkanlığına, bir dereceye kadar ulaştıktan sonra ancak, bu formları kendi tarzında tekrar biçimlendirir ki işte o zaman elyazısı, kişiyi anlatan bir stil kazanır.

Elyazısının ne kadarının kitap modelinden ayrılarak

kişiselleştigiğine gelince; ergenliğin bireyselliğe doğru bir atılım verdiği ve standart formlardan uzaklaşma eğilimi getirdiğini biliyoruz. Böylece, yazı stili adım adım gelişerek, ergenlikten sonra da bireysel farklılığa yönelir.

Yazarken, bilinen modelden ayrılmanın iki yolu vardır: Yalınlaştırarak veya eklentilerle detaylandırarak yazmak. Yalınlaştırma, gereksiz çizgileri atarak, zaman ve hareketten ekonomi sağlar. Bu olay, harfi sanki bir iskelet haline getirinceye kadar ileri gidebilir.

Eklentilerle detaylandırma (elaboration) ise, standart forma birşeyler katarak onu süsler, o zaman yazı genişleyerek zenginleşir. Kontrollü bir detaylandırma, yazının nitelik ve düzenini arttırır. Aksi takdirde yazı, çok süslü veya karmaşık bir stil kazanır.

Standart modelin bu temel değişikliklerinden başka, yazar harfleri şekillendirirken, daha geniş veya daha az bir yer kaplayabilir. Bu da geniş-bol veya çizgisel-nahif formlara sebep olur. Bu nahif formlar işlevsel iken; resim gibi kağıt alanına yayılan (pictorial) örnekler formun hareketini serbest bırakır. (31)

Psikolojik çalışmalar, çizgisel veya grafik tarzı stilin, harekete önem veren soyut düşünce eğiliminde olan; resim gibi yazılan örneğin ise, dünyayı form yoluyla kavrayan görsel zihinle ilgili olduğu fikrini vermektedir.

Detaylandırma veya yalınlaştırma, genişletme veya çizgisel hale getirme veya alana yayılma stilleri, grafik anlatımın temel kriterleridir. Bu stillerin kendiliğinden, içten mi yoksa yapay mı olduğuna karar vermek gerekir.

Grafolog için yazıdaki kendiliğindenlik ve yapaylığın değerlendirilmesi kadar önemli bir özellik yoktur. (32)

Yapay stilde, ifadenin doğal modelini örtmek için sanki bir maske kullanılmıştır. Bu stilin, beğenilen kişi veya tarzın bir taklidi mi olduğu, yoksa kendini gizleme ile mi ilgili olduğuna karar vermek zordur.

Bu yapay elyazılarına, eğitim sistemi kurbanları arasında rastlarız. (33) Bu yazılar mekaniktir. Çeşitli kilise okullarında, Almanya'da eski Avusturya-Macaristan imparatorluğu altındaki askeri akademilerde, Fransız manastır okullarında biçimsel stil geliştirilerek, yıllarca öğretilmişti. (34)

2) Harf şekilleri: (35) Bazı objeler, bir kase lamba kül tablası gibi, değişmez şekiller halinde sergilenirler ve bu şekillerin kendi içinde de değişmez formları vardır. Halbuki elyazısı, yazı defterindeki model harfler dışında, böyle değişmez görünümde değildir.

Kişi yazmaya başlar başlamaz, harfler ve sözlerin farklı kısımları, artık birbiriyle değişmeyen bir ilişki içinde kalamazlar; kendilerine ait olan yazı sürecine uyarak, yazı akışı içinde ayarlanmış formlar, hareket formları oluşturur ki, bu hareket formları gene de, yazıya

kaydedilmiş olan durağan formun içinde görülebilir, kalıcı şekiller bırakırlar geride. Bu şekiller yazı formunu akıcı veya donuk, çeşitlilik gösteren veya tekdüze, detaylı veya yalın, geniş veya nahif, yuvarlak formları kıvrımlı veya çizgisel hale getirir.

Akıcı yazıda harfler ardarda gelerek bağlantılı olduğundan, meydana gelen söz, bir bütün olarak görünür. Akıcı bir yazıda bir diğerini takibeden harfler, sanki birçarpıda yapılan bir hareket ürünüdür. Bir grup harfi bağlantılı yazabilme, yazının ancak otomatik bir işlerlik kazanmasıyla gerçekleşebilir. Yazı bu gelişme düzeyine vardığında, dikkat gereksinimi azalır. Yazı adımı geniş atıldıkça, enerji ve zamandan ekonomi de artar.(36)

Bazan da, standart harflerdeki eklenti veya esas olmayan kısımların bırakılmasıyla, yazı formu yalınlaştırılır. Burada her bir harfin sadece karakteristik şekli verilerek, dolaysız bir oluş ve ekonomi sağlanır. Ancak yalınlık aşırılığa doğru giderse, parçalanmış, gelişmesi durmuş formlar oluşarak, okunurluğu kaybolur.

Verilen kitap harflerinin iç alanından daha fazlası kuşatılıp sarılarak, bol ve geniş harfler meydana getirildiğinde; taşkın ve geniş, kabarık ovaller ve ilmekler kağıt alanına yayılır, etraflıca çizilmiş harflerle (ample letter) yazı kağıdı doldurulur. (fullness)(37)

Kalem darbesi, yuvarlak formda kıvrılmış olan çizgi-

nin dönüş noktasında,, hareketi durdurmadan ve köşe yapmaksızın arklar yaparak yön değiştirdiğinde, kıvrımlı harf şekilleri meydana gelir, bu dalgalı kıvrımlar, elyazısının gelişmesinde önemli bir etkidir. (38)

İlmekler (loops); harf formunun bir parçasıdır. l- harfinin üst bölgesinde olduğu gibi, çengel, halka şeklindeki kısımlardır. Bu ilmekler genellikle açık olabildiği gibi, daraltılarak içi mürekkeple dolunca 'kör' de olabilirler. Bu durum, hareket modeliyle ilgili olarak, hareketin sıkışmış veya genişlemiş oluşuyla ilgilidir.

İlmek veya çengel şeklinde olan bu bölgelerin, standart formdan ayrılma durumuna bakılır. (39) İlmeği oluşturan hareketin aşağı doğru olanı, parmakları büken bir grup kasın (flexor) gerilmesiyle meydana gelirken; bir başka grup, açıcı kas (extensor) parmakları gevşeterek, hareketi yukarı çeker. Fleksör kasların hareketi, kabul gören hoş duygulara eşlik ederken; ekstensörlerin hareketi, daha bir zorlama olarak hissedilir. (40)

Bu bölgelerde çeşitli tepki tarzları görülür; kendini kontrol veya ket vurma veya yetersizlik gibi çeşitli kişisel tarzlar, harf ilmeklerinin uzunluğunu ve formunu etkileyebilir. Dönüş noktasında yumuşak bir kıvrılma ile birlikte olan sağlam bir kalem darbesi, hareketi rahat ve iyi düzenlenmiş olan bir yazı sahibini tanıtabilir. Ayrıca, detaylı, sarsıntılı veya kırık ilmekler, veya sanki iske-

lete benzer saplar haline gelmiş, ilmek formunu kaybetmiş bölgeler görülebilir. Merkezi sinir sistemine ait kasları etkileyen bazı hastalıkların, harf ilmeklerinde görülebildiği bir gerçektir. (41)

3) Bağlantı formları; (42) italik tarzındaki harf veya harf kısımlarının birbirine bağlanma tarzıdır ve dörde ayrılırlar :

Çelenk şeklinde (garland)

Ark şeklinde (archade)

Köşeli (angle)

Tire, iplik veya dalgallı şekil (tread - double curve)

İlk ikisi yuvarlaktır ve biri diğerinin tersidir.

Yukarıdan kıvrılmış olan, bir ark şeklinde olup; alttan kıvrılan, bir kase gibidir. Köşeli bağlantılar, harfler veya harf kısımları arasında keskin zigzaglar meydana getirerek, yukarı ve aşağı doğru yapılan vurguların doğru- dan karşılaşmasıyla meydana gelir. Tire şeklinde olanı ise, bağlantı formunu dalgalanmayı azaltarak halleder.

Çelenk ve ark şeklindeki bağlantılar, italik yazı (Round Hand) ile aynıdır.

Bağlantı formları, yazarın tarzının ve yazarın temel sosyal tavırlarının olduğu kadar, sinir - kas modelinin de esas göstergesi, açıklayıcıdır.

Çelenk şeklindeki form, hür ve teklifsiz bir bağlantı olup; açık, alıcı ve sorumluluğunu bilen yapısıyla çatışmasız sürtüşmesizce, yumuşakça uyum sağlar. Zayıf

sığ, az dirençli çelenkler olduğu gibi, yayvan veya dar, sığ veya derin, katı veya yumuşak olabilirler.

Ark şeklindeki form, yukarıda kapanan, aşağı doğru açılan bir ark şeklindedir. Yukarıda açılan çelengin tersidir. Okul kitaplarında m- n- h şeklindeki harflerle gösterilir. Bu formdaki bağlantı, yapısal bir anlam belirtir; mimari, inşaat, heykel sanatlarıyla ilgili kişilerde görüldüğü gibi; bu etkinin ortaya çıkışı, kuşatma, örtme, emniyete alma duygusundan kaynaklanır. Ayrıca planlama ve önlem almayı da anlatır. (43) Göstergelerin belirttiği anlamlar, kişilik özellikleri (sendromlar) kapsamına girdiğinden, ark şeklindeki bu formların sosyal bir yüzü olduğunu söyleyerek, arkların çeşitli derecelerine geçmeliyim; dengeli tam ark şeklinde ve dar kısık olanları, şişirilmiş (klişeleşmiş), yayılmış (sığ ve yumuşak), küçülüp daralan ve yukarı doğru sıkışıp daralmış şekillerde olabilirler.

Köşeli bağlantı formu; serbestçe akan çelenk ve ark şeklindeki dalgaların tersine, keskin bir zigzag izlenimi meydana gelir. Her dönüm noktasındaki birden duruş ve başlamalar yüzünden köşeler oluşur. Yazanın hareketindeki bu denetim, inatçı disiplini hatırlatırken, zihnin mekanik tarafını gösterir. Ancak, düzensiz köşeli yazılar da vardır ve biraz daha farklı anlam içerirler.

Tire şeklindeki bağlantılarda ise yazar sanki, karar-

ların keskin köşelerinden kaçıyor gibidir. Bu tarz bağlantılar, kelimenin ortasında olduğu zaman, aceleci ve aşırı hızı gösterir. Bu bağlantı formları, çok benzemesine rağmen, çift dalgalı oluştan (double curve) ayırdedilebilir; ikincisinde, çelenk ve ark şeklindeki bağlantılar birleşmiştir, birbiri içine karıştığında, tire bağlantısındaki gibi kaçınma tarzını gösterir. (44) İplik gibi oluş kelimenin sonuna geldiğinde, Pulver'a göre, sezgisel bir zihin, diğerlerinin fikir ve hislerini anlayabilme 'tune in' yeteneği ve kendini zor durumlardan kurtarabilme özelliğinden bahsedilir.(45)

Yazıda kullanılan temel bağlantı formları aslında, çelenk ve ark şeklindeki iki esas formdur. Bu formların esas olarak alındığı testte (Wavy-line Test); ardarda gelen çelenk şeklinde ve devam eden arklar şeklinde çizgiler vardır. Kişiden, istediği dalgalı çizgiyi (wavy-line'ı) seçip, elinden geldiğince bastırarak, seçtiği formu çizmesi istenir. Bu testte, çelenk ve ark formlarındaki seçimin her nasılsa, beyinin bir veya diğer tarafının etkin oluşu ve kullanılan elle ilgili olduğu görülmektedir. (46) Sağ eli kullananlar çelenk tarzı bağlantıyı kullanırlarken; gerçek solaklar (doğuştan), ark tarzını seçme eğilimindedirler, hatta sağ elle yazıyor olsalar bile. Bağlantı formları, hangi elle yazıldığını gösteren en belirgin ipuçlarıdır.

4) Ritm, form ritmi; (Almanca, Formrhythmus) terimi,

Bir elyazısı örneğindeki karakteristik formların hangi tarz ve sıklıkta tekrar tekrar görüldüğü anlamına gelir.(47) İşte bu benzerlik faktörünün, benzer aralıklarla tekrarlanmasıdır ve bu aralıkların tekrarı, değişmez bir düzende değildir. İyi bir form ritmi, gelişen bir model sürekliliği gösterir ve yazı modelindeki boşluk ve dolu oluş, tekrarlanmalar ve farklılaşmalar, tekdüze oluş ve değişkenlik, düzensizlik ve düzen arasındaki karşıt kısımların dengesi (asimetrik denge) ile belirlenir. İşte bu dengesiz gibi oluşun dengesi, dinamik formların özelliği olan, tipik formu verir ki bu da, 'yaşayan özellik' tir. Formlar birbirlerine olağanüstü benzerlik gösterebilirler, ancak; bir diğerinin tekdüze bir tekrarı değildirler.

Form ritmi, yanyana gelen kısımların ritmik ilişkisi şeklinde görülür, detayların kümelerle ve kümelerin bütünle ilişkisi. Diğer taraftan, bu değişkenliğin olmayışı ve yazının tekdüze bir kopya halinde oluşu, ritm yokluğudur. Ancak, değişkenliğin anlamsız şekilde çok oluşu da, yazı modelinin bütünlüğünü bölerek, onun form ritmini bozar.

Form ritmi, hareket ve yazı modelinin bütününün ritmine göre, en fazla isteyerek gerçekleştirilenidir. Şekil verme, bilinçli bir dikkat ister.

Özetle, ritmin üç işlevsel görünüşünün şöyle meydana geldiği söylenebilir: Hareket ritmi, yazı süreci içinde, form ritmi, ortaya çıkarılmış olan sonuçta ve düzenleme ritmi de, bütünü meydana getiren elemanların organizasyonu

şeklinde kendini gösterir. Ritm, canlı organizmanın diğer bütün hareketlerindeki gibi birşey olup, yazarın temel kişilik yapısıyla ilgili önemli ipuçları verir.

C. DÜZENLEME (arrangement)

Yazı örneğindeki bütün kısımların yapısal bir düzenlemesidir; yazıyı meydana getiren bileşenlerin birbirleriyle ilişkilerini ve düzenini gösterir. Burada, kısımların bütün yazı örneğine yayılıp dağılarak, birbirlerine göre ilişkilerinde bir orantıdan bahsedilir:⁽⁴⁸⁾ şekil ve yazı kağıdı, marjlar, satır çizgisine yerleştirme ve kelime arası boşluklar, satırdaki harf bölgelerine ait orantılar ve harflerin eğimi, bitiş vurgularının yönü, t- çizgisi ve i- noktalarının yerleştirilmesi gibi, bütünün düzenlenmesine yardım eden bu tür özellikler, yazı örneğine dağılarak ona bir akış kazandırır, diğer bir deyimle, her yazıda bir düzen ve düzenleme (organizasyon) aranır.

Bu konu, ikinci bölümdeki Grafik Süreç Prensipleri kısmında, elyazısının sistematik analizinde anlatılmıştı.

1) Yazı örneğinin bütün ritmi; düzenleme ritmidir (Alm., Verteilungsrhythmus).⁽⁴⁹⁾ Yazı alanını dolduran görsel formlardır. Böylece, yazı örneğinin görünen orantılı ilişkileri ve düzenlenmesi, düzenleme ritmini değerlendirebilir. Şekil ve kağıda ait olan alanın iyi düzenlenişi, bu ritme iyi puan kazandırır.

2) Marjlar; yazılı bütünü, sayfanın üst, alt ve iki

tarafından sınırlayan alandır.(50)

Söz dizilerinin, sayfa üzerinde kendiliğinden düzenlenmesi, çeşitli marjlar meydana getirir ki bunlar grafoloğa, yazarın dış dünyayı görüşü ve düzenleme duygusu hakkında ve onun dünya ve alana yönelimi hakkında, kendi iç dünyasıyla da ilişkili olarak ipucu verir.

Sol tarafın kenar (marj) genişliği genellikle ilk satırın başlama noktasıyla belirlenir. Bu yüzden sol taraf marjı, yazarın kalemi kullanırkenki itici gücüne veya kolaylığına bağlı olan, sağ taraf kenarına karşıt olan bir sınırdır. Sol marjda, yazarın içinde bulunduğu ruh durumu, mizaç ve yazı alışkanlıklarına göre, bilinen standarttan ayrılan tarzlar ortaya çıkar; düz olmayan, genişleyen, daralan v.d., gibi.

Sağ marj, daha fazla değişme gösterme durumundadır. Bu tarafta yer bırakan az kişi vardır, kelimeyi asla bölme-yerek, bazan harfi küçülterek sığdırırlar veya aşağı ve yukarı kaydırarak, kalimeyi sığdırırlar.

3)Yazıyı satır çizgisine yerleştirme : Satırlar, grafolojik olarak, yazı örneğinin alan içindeki düzenlenişi, sözlerin ve sözler arasına giren boşlukların kağıt üzerindeki yatay düzenlenişidir ve bu düzenleme, yukarı-aşağı ve yanlardaki marjinal limitlerle çevrilmiştir.

İyi yerleştirilmiş satırlar, yazı bileşenlerinin iyi yapılandığı düzenlemeyi gösteren bir elyazısı örneğidir ve

yazarın mesajını açık, cesur ve estetik olarak, gereksiz ayrıntı ve kararsızlıklar olmadan iletir. (51)

Sonuç olarak, kelimelerin kağıt üzerinde, gerçek veya gerçekte olmayan bir çizgi boyunca ardarda gelerek dizilmesiyle ilgili olan bu yapı, çok belirgindir.

Standart harf formundan ayrılma, heyecanlar veya bedensel durumlarda, işlevsel değişkenlerle yakından ilgilidir; kan şekeri düzeyi, kan basıncı dinamikleri, kas gerginliği gibi. Sözgelimi Urbantschitsch, Viyanalı kulak uzmanı, yüksek ses tonu verildiğinde yazı satırının yukarı doğru çıktığını, ses tonu azaltıldığında ise tersi olduğunu bulmuştur. (52)

Grafolojik çalışma için satır önemlidir; çünkü yazı alanının sembolik yeri; satırın üç bölgeye ayrılması üzerine kurulmuştur (harflerin orta, yukarı ve aşağı bölgeleri). Bu şema, yazan kişinin ihtiyaçları, dürtüleri, arzularının bilinç dışı izdüşümünün yerini belirlemeye yarar.

4) Sözcükler arası boşluklar;(53) sözcükler ve onları ayıran aralıkların, içinde buldukları satırla olan organik ilişkileridir, aynen ait oldukları bütünle, paragrafla ve tüm sayfa ile olduğu gibi. Sözcükler arasındaki bu boşlukların genişliği, yazı harflerinin kağıda yayılması ve harflerin büyüklüğüyle ilgili olarak ele alınmalıdır.

Beyaz açıklıkların geniş oluşu, ifade veya cümlenin bütünlüğünü bozar ve hem yazı örneği ve hem de anlatımın

devamlı oluşunu engeller. Ayrıca aralarındaki bu düzensizlik de, yazı ritmini bozar.

Kelime arası boşlukları, dansta ve müzikteki susma veya ara vermeye veya, konuşur ve şarkı söylerkenki nefes almaya benzer. Bu örneklerin yapısı, yazarın kendi öz ritm duygusu veya, düzen isteği ve farklı olma isteğiyle belirlenir.

5) Harf bölgelerine ait orantılar: Yazı satırının üç bölgeye ayrılması hipotezi, Pulver tarafından geliştirilmiş olup, çoğu grafolog tarafından kullanılır.(54) Burada yazı, alana ait olan sembolik bir kavrama dayanır. Bu alan olgusu, yazılı satırı üç bölgeye ayırır : yukarı, orta ve aşağı olmak üzere. Bu bölgesel ayırım, yazarın ihtiyaçları, güdüleri ve isteklerinin bilinç dışı izdüşümünü belirgin olarak göstermeye yarar. Pulver'a göre yazının anlatımı sadece zihne ait bir yapı olmayıp, bir iç kavramadan, psişik kavramadan meydana gelir. 'alan olgusu' esasını, arşetipal(55) alan imajından alıyor olabilir.

Bu üç bölge şemasının, evrenin üç küresi ile paralellığı bilinir: cennet yukarıda, yeryüzü ortada, öteki dünya da aşağıda- veya insan formundaki geleneksel üçlüdeki; yukarıdaki baş, ortadaki göğüs, aşağıdaki karın. Matafizik düşünce de, zihin- ruh- vücut üçlü ayırımını verir.

Yukarı bölge; uzantıları yukarı doğru olan sözlerden

meydana gelen satır kısmıdır. İlmek ve sapları olan iki bölümlü harflerin, b- d- h gibi ve üç bölge harflerin, f ve j gibi, fonetik işaretlerin, t- çizgileri, i- noktaları gibi ve orta bölgeden yukarı uzayan diğer harf kısımlarının bölgesidir.

Sembolik olarak veya izdüşüm anlamında, soyut alandır; sezgi ve hayal bölgesidir.

Orta bölge; iki bölge harflerin bulunduğu sözlerden meydana gelen satır kısmı olup, bu harflerin uzantısı yoktur. i, e, a gibi ve iki ve üç bölge harflerin gövde kısımlarıdır. Asıl satır çizgisi üzerine yazılan harflerdir, burada harf uzantıları yoktur. Var olan (aktüel) alanı gösterirler, kişilik işlevi yönünden, egonun kendini ifadesi ve sosyal ilişkiler yoluyla, bilinçli bir uyumla ilgilidirler.

Aşağı bölge; aşağı doğru uzantıları olan (ilmekler ve saplar) sözlerin meydana getirdiği satır kısmı olup, biyolojik zorunlulukların daha bilinçli olduğu, projektif anlamda, derinlik diyebileceğimiz kısımdır. (56)

Harf bölgelerine ait, yukarıda anlatılan bu kısımlar arasındaki orantılar da ayrıca göz önüne alındığında, yazının kişiye aidiyetinde ayırdedici bir ipucudur.

6) Eğim; (57) aşağı doğru yapılan kalem darbesinin dikey pozisyondan uzaklaşarak eğilmesidir; bu aşağı doğru

vurgu ile, satır çizgisi arasında meydana getirilen açıdır. Sağa, sola doğru; veya ancak hafif bir eğimle dikey olan kalem vuruşları olabilir. Aşağı vuruşlar, doksan derece olan dikey olandan, altmış beş dereceden fazla ayrılmadıkça, eğim ortalama olarak kabul edilir, açı her iki yöne doğru daha büyürse, fazla sayılır.

Yazı, kağıdın diğer ucuna doğru giden yatay hareketle, harfleri esas satırın üstüne kuran itici güçten kaynaklanan, iki hareketin beraberliğinden meydana gelir.

Yazı, yürüme gibi bir ilerleme hareketi olduğundan, bağlantılı harfler, hareket yönünde ve harekete doğru, soldan sağa eğilecektir. Böylece sağa doğru olan eğim, yazının işlevsel yönünü ve serbest oluşunu ortaya çıkarır ve bu eğimde, dikey hareketten daha fazla bir 'ilerleyiş' vardır.

Eğim, içe ait bir vaziyet alış etkisiyle meydana gelen olağanüstü kişisel bir jesttir; bu vaziyet alış, çift olan organların tek yanlı kullanımı (laterality) ile, tek taraftaki organın ustalık isteyen hareketlerdeki seçimini ortaya koyar.

Bir tarafın işlevsel üstünlüğü, eller, gözler ve ayağın kullanımında çok açıktır. Genellikle, sağ elini kullanan kişi, harflerini sağa eğmeye yatkın olup; ters el için de, bunun aksi geçerlidir. Buna rağmen eğim değiştirilebilir veya düzenlenebilir. Alışlagelmiş olan eğim tarzındaki kolaylık sınırı zorlanmamalıdır; kas rahatlığıyla, alışılan tarz arasındaki bir çatışma, çok düzensiz bir

eğim veya zor okunan bir yazıya sebep olabilir.

Eğim, mekanik veya teknik durumlardan da etkilenebilir:

a) Yazarın dirsek ve önkol pozisyonu. Dirsek kenara yakın tutulursa, eğim otomatik olarak artar.

b) Kalem tutma şekli. Uzun yerinden tutulan kalem, eğimi arttırırken; kısa yerden tutulduğunda, dikeye çok yakın veya dikey bir yazı çıkabilir.

c) Kağıdı masaya yerleştirme açısı. Kağıdın tutulduğu farklı pozisyonlar, eğim derecesinde değişimler yapabilir. (58)

Modern grafoloji hipotezinde, üç kategori - yukarı, sağa ve sola eğim - , üç temel eğilimi anlatır: Kendine güven, razı olma (uyuma) ve savunuculuk.

Eğimde görülen dalgalanma çeşitlilik, duygusal ikilem belirtisi olabilir; kabul ile reddetme arasında gidip gelen ikili tepkinin bozduğu denetimi kazanmak için gösterilen bilinçli bir gayretin sonucudur.

Grafolog her zaman, bireyin hangi elini kullandığını bilme şansına sahip değildir, ancak bu durum daha çok teorik bir zorluk düzeyindedir, çünkü pratikte grafolojik yorumun temel prensipleri, genellikle güven vericidir.

Sol eli kullananlarda genellikle görülen geriye doğru eğim, çevrenin karşı tutumuna gösterilen bir tepkidir ve belki de, sağ eli dünyanın ona yüklediği geleneksel hareket örneğini, kendi eğimini savunarak protesto ediyordur.

durarak, yazı hareketini keserler; diğerleri, bir sonraki harf veya söze uzanan, anten gibi özel bir çizgi ile, noktalarını çengel haline getirirler. Bazı i - noktaları şöyle olabilir: i - çizgisinin içine yerleştirilmiş olabilir, daire gibi yapılmış veya çubuk gibi uzatılmış olabilir; harfin çizgisine bağlı veya çiviye benzer noktalar başlıcalarıdır.

8) t - çizgileri; (61) bu harfin çizgisini (sapını) altına alarak kesen yatay kalem darbesidir; bu darbe, harfin çizgisini keseceği yerde, üstünde de olabilir.

t - sapı üzerindeki bu darbe, sanki 'birini mantosunun altına alır' gibi bir ifadeyi düşündüren ve kuşatan uzun bir çizgi halini aldığı anda, 'koruyucu' terimi kullanılır.

Vurgu, otoriter bir tarz veya iddialı bir denetim ve planlamayı hatırlattığında, 'idare edici' dir.

D. İMZA (62)

Latince signare; işaretlemek, belirti, işaret, özellik anlamlarına gelir. Kişinin adının veya onu tanıtan işaretin, kendisi tarafından yazılması olan imza, el yazısının olağanüstü ayırdedici bir elemanıdır; kişiliği özellikle belirten bir sembol olduğu bilinir. İmza, metin yazısından çok daha hür bir yaratıcılık gösterir. İmza, bütün metine göre, hayal gücü izdüşümlerine (projeksiyonlarına) daha açıktır. İnsan, imzasında kullandığı çizginin izinde; bilinç dışı aktivite, simgesel şekilleri akla

Bu tutumu, pratik hayattaki terminolojiden de tanırız; geleneksel değer ve kurumlar tarzına eğilimli gruplar 'sağı' şekillendirirken, aksi de 'solu' teşkil ederler.(59)

i- noktaları; küçük harf i- nin yukarı uzantısı (sapı) üzerine konulan küçük işarettir.

İyi, sağlam bir i- noktasının uygun bir tazda yapılması, basit bir iş değildir; yoğun bir zihin ve fizik gayreti ister, yoksa nokta bozulmaya başlar ve bazen de bir daire haline gelir. i- noktası küçük olmasına rağmen, kullanımı, şekli ve yerleştirilişi, diğer elyazısı göstergeleri kadar kişiliği yansıtır. Yazar, akıcı ve bağımsız bir tarz geliştirdiğinde, i- noktalarını da kendi kişisel şekliyle kullanır.

Yazı hızı, i- noktasını bozar ve yerini değiştirir; noktayı harf çizgisinin tam üstüne yerleştirmek yerine, hareket onu kendi şeklinden çıkartarak, ileri doğru sürükleyebilir.

Gergin, aşırı denetimli yazılarda i- noktaları, yuvarlak yoğun ve sıkı olmayıp, daha çok sanki bir kuyruklu yıldız gibi uzatılmıştır. Gerginlik ve gevşemenin uygun bir dengede olduğu rahat yazılarda, yuvarlak, sağlam, iyi yapılmış i- noktaları görülür. Kalem kaldırarak veya sürükleyerek yazmaya bağlı olan kişisel alışkanlık çeşitlerine göre, i- leri noktalamanın pek çok çeşidi vardır.

Bazı yazarlar, her bir i- çizgisinde onu noktalamak için

ait (rasyonel) bir örneğe geçirmiştir. Bu şekiller, anlamları açıklayıcı olmasına veya bazen anlamların saklı kalmasına rağmen, bilinçli olarak yapılmaz.

Bir ressamın imzazında, palet gibi bir form olabilir; bir kompozitör veya orkestra şefi, 'koruyucu tarz darbesi' ile bir müzik anahtarı veya baton meydana getirebilir. Kılıç, askeri kişilerde sevilen bir şekildir, Napoleon'un imzasında görüldüğü gibi.(Şek.,354)

Grafologlar, imzanın aiddi olduğu yazıdan ayrı olarak bakılıp, yorumlanamayacağını bilirler. İmza ile asıl yazı arasındaki uyum, aynen yazı metninde olduğu gibi; hareket, form ve düzenleme yönlerinden araştırılır; ayrıca imzanın kağıda yerleştirilişi ve isimle soyadının orantılı olarak ilişkisi; bütün bunlar açıklayıcı ve ortaya çıkaran ve ayırdedici çalışmalardır.

İmzada, yazarın dünyaya tanıtmak istediği dış görünüşünü (facade) çizen ve kendisiyle sosyal kişiliği arasındaki uyumu veya tersini açıklayan, sosyal kişilikten bahsedilir.

İmzanın, hayatın gidişi içinde değiştiği bir gerçektir. Yıllar boyu bir araya getirilen bir imza serisi; kişiliğin gelişmesi, zayıflaması; sağlığın bozulması ve iyiliğini açıklayan zamanların; egonun şişkin-gururlu ve sönük olduğu dönemlerin hikayesini verir; kısacası kişiliğin başka türlü anlaşılabilir olan, psikik hayatındaki dalgalanmaların kaydını verir. Bu olay, Mussolini, Napoleon ve Franklin D.

Roosevelt gibi tanınmış kişilerin hayatında oldukça çarpıcı biçimde ortaya çıkmıştır.

İmza, tek başına bir açıklayıcı ünite olduğu için, kendi içinde özellikle anlamlı olan bu örnek, ayrı bir çalışma gerektirecek kadar yoğun olarak incelenmelidir. Ayrıca bu çalışma, sadece grafik işaretlerin belirlenmesi için yazı bütününde olduğu gibi, imzanın da yorumuna geçmeyecek, onun sadece ana metinle uyumu ve kağıda yerleştiriliş pozisyonu gibi objektif değerlerin önemi sınırları içinde kalacaktır.

1) İmzanın metinle uyumu: İmza tarzının, elyazısının bütünüyle karşılaştırılması özellikle önemlidir. Eğer imzanın karakteri, yazı bütünüünün temel özellikleri ve stiliyle uyumsuzsa; yazarın kendi fantezisindeki rolü, onun sürdürdüğü gerçek kişiliğinden başkadır; aksi olursa, yazarın kendisini iyi belirttiği sonucuna varabiliriz. (63)

Asıl yazı örneğine göre daha küçük olan imzalar, baş harfleri diğer harflerden daha küçük olan imzalar olabilir.

2) İmzanın yerleştirmedeki önemine gelince; kağıt üzerindeki yeri, başlı başına anlamlı bir göstergedir. Genellikle sayfanın sağ alt kısmına yerleştirilen imza, aşırı sağa doğru veya sola doğru kayabilir. Sayfanın çok altına düşen imzalar vardır. İntihar notlarındaki imzalar genellikle sayfanın çok altında ve soldadırlar. (64)

Bir araştırma süreci için geniş sayıda elyazısı karakteristiği tanımlamak önemlidir. Bu bölümü bitirmeden önce, İngiliz dilinde 'ben' anlamındaki I- zamirinden de bahsedilmelidir.

'I' zamiri: Büyük harf I'ın birinci şahıs zamiri olarak kullanılmasında özel bir görevi vardır; ego'yu simgeleyen başlı başına bir kelimedir. (65)

Grafolojiye göre, yazı sistemindeki ego'ya ait(66) duyguların önemli göstergelerinden biridir. İngilizcede tek bir harf olan 'ben', I olarak şekillenmiştir. I'ın nasıl meydana getirildiği, yüksekliği, genişliği, diğer harflerle orantı ve stil olarak ilişkisi; vurgulanarak belirlenmiş mi, nötr mü, yoksa küçültülmüş mü, açıkça belirgin mi yoksa eklentilerle dolaşık bir hale mi getirilmiş olduğu, bütün bu özellikleri not edilir ve bu özellikler yazarın değer duygusunu, kendine karşı değerlerini ve diğerlerinin kendine karşı nasıl olmasını istediğini anlatan göstergelerdir.

İmza, bütün elyazısı bileşenlerinin en açıklayıcısı olmasına rağmen, büyük harf I, kişiliğin iç özünü ortaya koymakta imzadan daha önemlidir. Kişinin kendisinin simgesidir ve birinci şahıs zamir olarak yazıldığında, alfabenin en önemli harfidir.

İmza, sahibinin arzularını dünyaya göstermek istediği yüzü olabilir, fakat I (ben), kişinin kendisini olduğu gibi hissedişini aksettirir.

Bu bölümde anlattığım grafik göstergeler konusunda, 1973'de, Mueller ve Enskat tarafından hazırlanan onbir maddelik bir liste var. (67) Bu grafik karakteristiklerde dikkatimizi çeken; Klara Roman'ın ayrıntılarıyla verdiği analiz çizelgesinden daha başka ve farklı bir kriterin bulunmayışı ve son üç maddede, anormal kişilik bulgularını belirleyen elyazısı özelliklerinin gruplandırılmış olmasıdır.

Sonuç olarak bu bölümde; 500'ün üzerinde olduğu düşünülen elyazısı elementlerinden, yazının kişiye ait olup olmadığına karar verebilecek kadar yeterli olduğunu düşündüğüm, Klara Roman'ın(68) planladığı grafik işaretleri ve plan içindeki ilişkilerini de anlatarak; işaretlerin sistematik değerlendirilmeleri yapıldığında, sadece o kişiye ait olan bir elyazısı profili çıkabileceğini (bkz. Şek. 3-4) belirtmek istedim.

6. BÖLÜM

ÇEMBERDEKİ PROFİL

(GRAFOLOJİK BİR PSİKOGRAM)

6. BÖLÜM

§- ÇEMBERDEKİ PROFİL (GRAFOLOJİK BİR PSİKOGRAM)⁽¹⁾

Grafolojik puanlama ve elyazısı analizi sonuçlarının birlikte gösterilebilmesi için bir yönteme ihtiyaç vardır; öyle ki, grafik karakteristikler, aralarındaki etkileşim ilişkilerine uygun pozisyonlarda yerleştirildiğinde, bir kişilik profili çıkabilsin. Evet, zaten kullanılmakta olan yatay ve dikey çizelgeler vardır, ancak bunlar verilerin sadece sıralanmasına dayanmakta olup, sentez anlamını içermez.

Yeni bir sistem ortaya çıkarmak için, tekrarlanan deneme ve yanılgılardan sonra, bu düzenlemelerde en yeterli esas çemberin verdiği ortaya çıktı; 'yukarı' ve 'aşağı', 'sol' ve 'sağ', sembolik olarak anlamlı yerlerini, bu şeklin içinde tamamen doğal olarak aldılar. Bu 'kişilik çemberi'; a) alan sembolizmini gerçekleştirebilecek, b) elyazısının görünen örneği hakkında karar verdirebilecek, c) bir kısım verinin tanıtımına ağırlık verecek şekilde, kısımlara ayrılabilirdi. Bazı grafik göstergelerin çok yönlü anlamı, bu göstergelerin uygun olan yere yerleştirilmesini zorlaştırdığı için, bu ayırım kolay değildi.

Grafolojik psikogram, problemlere kesin bir çözüm

getirmemekle birlikte, gene de bir puanlama sistemi ve kolayca okunabilir bir kişilik 'haritası' şeması kurar ve objektif olarak derecelenen veriler, anlamlı bir bütüne bağlanır.

Elyazısı analizi, bütüne varan yapısal bir hedef için kullanılacaksa, yazıdaki bireysel özellikler gruplandırılmalıdır (sendromlar). Bu gruplar, birbirleriyle etkileşen grafik göstergelerin (semptomlar) gruplarıdır.

Her grup tek başına anlamlı olmakla beraber, bir diğerinden ayrı tutulamaz ve psikogramın genel modeline bağlı kalır. Psikogram, dinamik bir bütünün açıklanmasıdır ve bu bütünün içindeki her grafik gösterge, bir veya başka yorum için bir yol gösterici olarak yardımcı olur ve bütünün organik modeli içinde ele alınmalıdır.

Bu model; geçmişten geleceğe, başlangıçtan sona doğru, 'ben' den 'siz' e doğru giden bir hareket gösterir. Bu sembolik içeriği göz önüne çıkarmak için çemberdeki profilde, ona eşdeğerde olan grafik bir anlatım verilmelidir.

Şöyle ki; zihne ait karakteristikler kümesi ve bu karakteristikleri belirleyen grafik göstergeler, çemberin üst yarısına ait olurken; biyolojik kökenli özellikler, alt yarıya girer. Aynı şekilde, 'içe dönüklük - dışa dönüklük', 'ben - dünya', 'anne - baba', 'geçmiş - gelecek', 'gerilim - gevşeme' kutuplaşmaları ve bunların ilgili

olduğu grafik göstergeler de, çemberin ya sol ya da sağ yarısına gider. (bkz. Şek. 2)

Bu esaslarla, etkileşimi de içerecek düzenlenen psikogram, yazarın kişiliğinin dengeli bir haritası haline gelir ki bu haritada, bazı bölgelerdeki uyum veya baskın oluş, açıkça göz önüne çıkar.

I. Yöntem

Bazı grafik göstergeler tam olarak ölçülebilirken, diğerleri sadece karşılaştırılabilir. Harfin büyüklüğü, eğim derecesi, söz aralıkları gibi kriterler ölçülebilir niceliklerdir. Basınç, hız, vurgu niteliği olan keskin oluş veya gevşek vurgulama (pastosity), derecelendirilmezdir.(2) Bütün bu göstergeler anlamlıdır ve bir çember profilinde uygun ölçülerde yerlerini alabilmeleri için, nicelik bakımından değerlendirilmelidirler.

Bunun için, bir ile beş arası bir ölçek kullanılır ki; üç, ortalama bir ölçümdür; iki, daha az bir derecedir ve dört, daha büyük bir derece için kullanılır. Bir, tam bir yokluk ve beş, aşırı derece için kullanılır.

Bu değerler, uygun yere bir nokta koyarak, 'profil'e yerleştirilir. İşe, tek bölge harflerin (n, o, m) ölçülebilir yükseklikleriyle başlanması uygun olur ki burada ortalama üç mm yükseklik, ölçekteki üç puanla

eşdeğerdedir. Yukarı ve aşağı doğru olan ilmek ve sapların uzantıları ve harflerin genişliği gibi kriterler, tek bölge yüksekliği ile olan orantılarına bağlıdır ve ilk ölçüm geçerli ise, değerlendirme ona uygun olarak doğru bir şekilde yapılabilir.

Bazı grafik göstergeler birbirlerini karşılıklı olarak dışlar veya zıt bir ilişki içindedirler; sözgelimi, keskin ve yumuşak-gevşek-hamur gibi vurgulama. Aynı yazının hem belirgin keskinlik ve hem de yumuşak, hamur gibi oluş göstermesi, çoğunlukla mümkün değildir.

Diğer taraftan, yatay bir yayılma veya genişleme gösteren yazıda, tek tek bulunabilen dar veya sıkışmış harf formları da olabilir. Böyle uyumsuzlukları gördükçe kaydetmelidir. Kuvvetli uyumsuzluklar, henüz dengesini bulmuş olan bir kişilikte görülebilir ve son sentezde kaybolurlar. Fakat, 'uyumsuz kişilik' karakteristiği olarak dengesiz şekilde kaldıklarında, uyumsuz bir profille korelasyon gösterirler.

Eğer bazı karakteristikler çok aşırı ise, psikogram üzerinde beşin ötesinde, çemberin dışındaki yerlerine işaretlenirler. Her göstergenin değeri bir noktayla işaretlendikten sonra, bütün bu değerlendirme noktalarını birleştiren bir çizgi çekilir ve bu çizgi bağlantısı, Çemberdeki Profili veya psikogramı oluşturur.

Bu grafik ölçeğin meydana getirilmesinin iki hedefi vardır; önce, grafoloğu zorlamak. Özellikle, az deneyimli olan pratisyenin her grafik göstergesi tek başına değil, ait olduğu ilgili karakteristiklerin bütünü içinde ve profili meydana getiren kırk nokta içinde dikkate alarak araştırması için, grafoloğu zorlar. Yazının karakteristiklerini psikogram üzerinde işaretleyerek profili çıkarmak, dengeli bir kendini denetim ve uyanık bir objektivite gerektirir ki bu da grafoloğu, 'sezgisel' çıkmazlardan korur.

İkinci olarak; psikogram, deneyimli bir grafoloğa da esaslı bir katkıda bulunabilir; kişiliğin temel yapısı - gevşek mi yoksa sağlam bir bütün mü, içe dönük yoksa dışa dönük, duygusal yoksa zihinsel mi - bütün bunlar, 'profil haritası'nın güvenli yüzeyi üzerinde çizilerek gösterilir. Kişilik yapısının kendine has özellikleri olarak kişiyi biricik, yegane kılan sembolik bileşenlerin (grafik bulgular) ilişkileri, bu ölçek üzerinde görünür hale gelerek, analiz edilebilir ve yorumlanabilirler.

Uygulama: Grafik göstergelerin şemayı nasıl biçimlendirdiğini görelim. Her nokta, ölçek üzerinde bir ile beş arası bir değer taşır; bu değer biçme ya ölçülerek yapılır, ya da büyüklük, nicelik, göstergenin belirginliği veya tekrarlama sıklığının değerlendirilmesiyle, objektif olarak herhangi bir yorumlayıcı sonuçtan bağımsız olarak yapılır.

Ölçülebilir kısımlardan başlanır: (bkz. Şekil 3)

Orta bölge Yüksekliği (yukarı - sağ yarımküreye girer): ortalamanın altı - yani üç mm den küçük (2). Yukarı İlmekler (çemberin yukarısında): çok fazla uzamış (5). Aşağı İlmekler (çemberin altında): orantı bakımından küçülmüş ve hatta körelmiş olmasına rağmen, ölçüldüğünde tam ortalama büyüklükte çıkıyor (3). Formun Özgün oluşu (originality): ortalamanın altında, yani Amerikan kitap stilinden fazla ayrılmış değil (2). Açıklayıcı Oluş, açık seçik oluş (expressiveness): yetersiz fakat yok değil (2). Ritm: yukarı ilmekler biraz esneklik gösteriyorlarsa da, yetersiz ve bozuk. Yukarı ilmekler (saplar) ayrıca, artan basınçla, dinamik bir güç gösteriyorlar (4). Yukarı ilmeklerin bu gücü, orta bölgeden organik olarak çıkmıyor, fakat orta bölgeye ekleniyor gibi (4). Ben (I) in Belirtilmesi (ego'nun çevreye açıklanması): ortalamanın altında; I- harfindeki form, yukarı ilmeklerden daha aşağıda ve zaman zaman, l ve d harflerinin yarı yüksekliğinde (2). Ego belirtilmesindeki yetersizlik ayrıca, gösterişsiz büyük harflerde çok açık görülüyor ve orta bölge, üç mm den daha küçük. Çelenk şeklindeki bağlantılar zorlukla görülüyor (2); karışık bağlantı formu kullanılmış. Bağlantılı Oluş: ortalamanın altında; sık sık kesintiler, tekrar birleştirmeler ve yanlış başlangıçlar var (2). Hareketin esnekliği; güvensiz ve aynı zamanda, katı hareket modeli, ritmik olmayan basınç değişimleri ve tıkanmalarla, hareketin esnekliği bozuluyor (2). Hız: sadece normal - ve muntazam değil, düzensiz (3). Sağa Eğim: t- çizgileri,

yukarı bölgede sağa doğru sarkmış (3). Yatay Yayılma: ortalamanın altında; birkaç bitiş vurgusu, küçük kelime (söz) aralıkları ve dikey çizgilerde belirginlik (2). Tire - iplik gibi oluş: karışık bağlantı formları olan bu yazı örneğinde, tire gibi bağlantılara eğilim (3). Sol Marj: ortalamanın altında, yazı devam ettikçe daralıyor (2). Sağa doğru Eğilme: çok belirgin, özellikle yukarı bölgede (4). Kas basıncındaki Düzensizlik ve dalgalanma: yüksek (4). Basınç: ortalamanın altında (2); ani, ritmik olmayan basınç fırlamaları, yer değiştirmiş basınç ve bulaşmış lekeler olmasına rağmen (2). (Basıncın yer değiştirmiş olması; dikey yerine yatay yönde vurgulanarak kullanılması olup, açıklayıcı oluştan yoksun, yapay bir gölgelenmedir). Buna bağlı olarak, hamur gibi gevşek ve sıvanmış vurgu kalitesi (pastosity), aşırı belirgindir (4). Kağıdın doldurulması, hareketin geniş alana yayılması, dolu oluş (fullness): zayıf (2). Aşağı bölge Uzunluğu: körelmiş, sola sapmış (3). Aşağı bölgedeki detaylandırma (elaboration): standart forma birşeyler katarak onu genişletir; (2). Tekdüze oluş (boşluk, anlatan açıklayıcılığın olmayışı, basmakalıp oluş): belirgin (4). Ark şeklinde bağlantılar: karışık bağlantı formundaki örnekte sık görülüyor (4). Gizlenmiş Vurgular: sayısız (5). Harflerin dar oluşu: düzensiz de olsa, göze görünüyor (4). Köşeli oluş: belirgin (4). Sağ Marj: kuvvetle belirginleşmiş (5). Sola Eğilme: hiç yok (1). Sola Yönelme: aşağı ilmeklerde esas olarak görülüyor, hatta bazen orta bölgede sağa doğru olması gereken bitiş vurguları bile

kayboluyor (4). Yavaş Oluş: Yazının gidişi - rotasının ketlenmesi ve bozulması (4). Gerginlik (tension): Yukarı doğru olan vurguların aşırı uzaması (4). Durağan oluş (rigidity): sağa doğru yayılma kısılmış (4). Keskinlik: keskin yatay vurguların ara sıra meydana gelmesi (3). Kelime arası boşluklar: yetersiz (2). Satır çizgisinin denetimi: oldukça yeterli (3). Yazı hareketinin ritmik dengesi (regularity): çok bozuk, özellikle orta ve aşağı bölgelerde (2). Düzenleme (yazılan alanla, yazı örneğinin anlamlı yapısı): zayıf(2). Formun sadeleştirilmesi: ortalamanın altında; yukarı bölge aşırılaştırılırken, kitap stili bozulmuş (2). Yukarı bölgenin detaylandırılması: aynı sebeple değerlendirilmiştir (4).

Sonuç olarak bu bölümde; grafolojinin elementleri olan grafik göstergeler, Klara Roman'ın George W.Staempfli ile birlikte hazırladığı, grafolojik bir psikogram içinde anlatılarak, kaligrafik temel, Baltacıoğlu'nun deyişiyle, "yazı psikoloğu" olan grafologlar tarafından değerlendirildiğinde, yazarın kişiliğiyle nasıl bir bütün oluşturduğu görülmektedir.

SONUÇ

Elyazıları sanki kendilerini ele vererek, bize birşeyler anlatıyorlar gibi... 'Bu anlatımı çözebilsek, bu yazıları bizim projektif teknikler arasına alabilir miydik?' düşüncesiyle, konuyu lisans tezimle biraz irdelemek istemiştim.

Daha sonra, elyazısının özelliklerini belirleyen grafik işaretleri ve ilişkilerini anlayabilmek için, bulduğum çeşitli skalalar arasından, Roman - Staempfli Psikogramında; yazının grafik tabandaki göstergeleri ve aralarındaki ilişkileri, oldukça açıklayıcı olduğu ve yazıdaki dinamizmin sanki somutlaştırılarak gösterilmesinin, elyazısı çalışmalarının bilimselliğini, özellikle yöntem bakımından destekleyen bir yaklaşım getirebileceğini umduğum bu şema içinde anlatmak istedim.

Ancak, örnek vermek istediğim bu yönteme geçmeden önce; elyazısının, insanın kendini anlatma, açıklama tarzı olduğunu belirterek; grafolog, grafoloji konularında akla takılan bazı soruları cevaplarken, grafoloğun ideal kimliği ve dgal olarak alması gereken eğitimi vurgulayarak, henüz çok genç olan bu bilim dalını, ona uygun olmayanlar ve onu paylaşamayanlardan sakınmak da istedim.

Bu çalışma okuru bir elyazısı analisti yapmayacak,

ancak elyazısı tanısında kullanılan, yazının kişiye ait olup olmadığını belirleyen değer ve ölçümler hakkında ona klasik bir zemin sağlayabileceğini ümid ediyorum.

Grafolojik terminolojide oldukça zorluk çekmeme rağmen, bu çalışmanın anlatım ağırlıklı olmasını; önce zemini sağlam tutmak için, özellikle gerekli ve yeterli bulduğumdan, grafik göstergeler için yazı örnekleri vermedim.

Sonuç olarak; hedefe ne kadar ulaşabildiğimi, sizlerin eleştirileri ve yapılabilecek araştırma çalışmalarıyla anlayabileceğim.

SEÇİLEN BAZI GRAFİK ÖRNEKLER



WORKSHEET

#365 Name A.B., SECRETARY & LAB-ASSIST. Age 26 Sex F

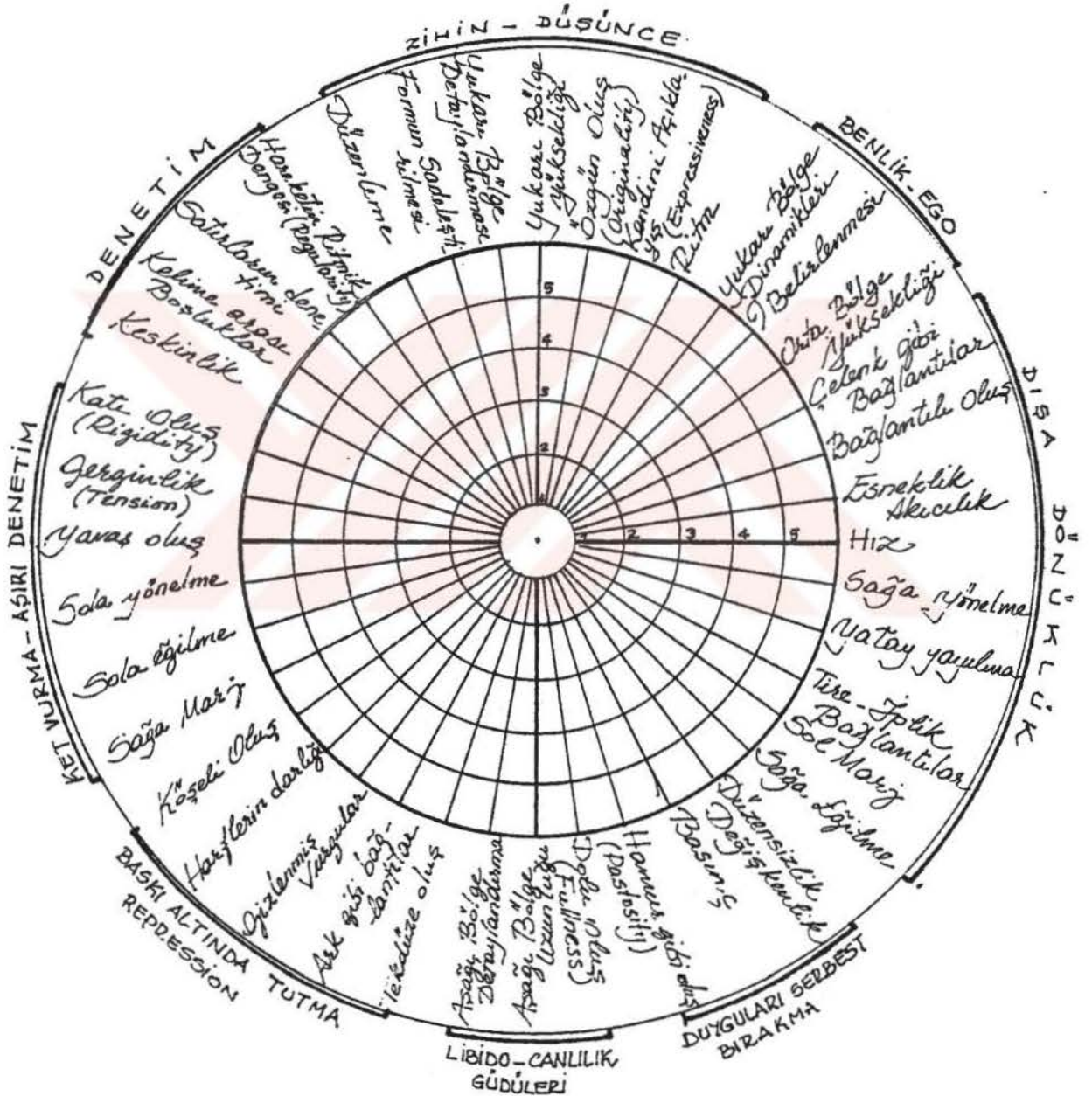
Predominant features *

MOVEMENT		Marked	Moderate	Marked	Other salient features	Remarks
Expansion: in height	extensive			limited		CAPITALS EXTENSIVE, FULL
in width	extensive			limited	*	CONCEALING STROKES
Co-ordination	smooth			disturbed	✓	
Speed	fast			slow		
Pressure	heavy			light	✓	
stroke	sharp			pastose	✓	a's, o's FLOODED
	shaded			unshaded		
Tension	high			low		
stroke	rigid			flexible		
Directional trend	rightward			leftward		
terminal strokes	long			short		OCCASIONALLY LEFTWARD OR CUT SHORT
Rhythm	flowing			disturbed		OCC. SLIGHTLY DISTURBED
FORM						
Style	pictorial			linear		
	natural			stilted		
	individual			conventional		
Letter shapes	fluid			rigid		
	diverse			uniform		
	elaborate			simple		
	ample			lean		
	curved			rectilinear	✓	TREMULOUS CURVES
loops	standard			irregular	✓	WAVERING
Connective forms	garland			arcade	*	
	thread			angular		
Rhythm	balanced			uneven		
ARRANGEMENT						
Pattern, over-all	organized			disorganized		
rhythms	good			poor		
Margins: top	broad			narrow		
left	broad			narrow		
right	broad			narrow		
Alignment: lines	parallel			divergent		
	straight			undulating		
	ascending			descending		STEPPED; WORDS SINKING
	well-spaced			overlapping		
Word interspaces	adequate			inadequate		
Zonal proportions*	M < extensions			M > extensions		UPPER LOOPS OCC. BROKEN
	L < U			L > U		
	balanced			unbalanced		
Slant	rightward			leftward	✓	
	upright			fluctuating		
i dots	HIGH				✓	
t bars	LIGHT				✓	SHORT
SIGNATURE						
Congruance with text						
Emphasis on	given name			family name		
Placement						

- * U — upper zone
- M — middle zone
- L — lower zone

The fact that a given quality is noted in the right- or the left-hand listing has no implication of positive or negative evaluation

Setil 1



Şekil : 9

Şekil 3 : (1) Bu psikogramın genel görünüşü, uyumsuz, dengesiz bir örnek gösteriyor. Burada, grafik göstergeler grubu kesin olarak birbirinden ayrılmış, sanki birbirlerinden çözülmüşler gibi. Bir bakışta, rahatsız bir kişinin profili olduğu görülebilir.

Ortada, yukarı bölge yüksekliği göstergesi görülüyor ki, bu bölge yükselerek diğerlerinden ayrılıyor. Bunun solunda, alçalmış bir çentik buluyoruz; denetim işlevlerinin yokluğunu gösteriyor ve bunun sağında, zeka özelliklerinin yokluğuna bağlı bir başka tanıtım var ki bu, yapıcı, yaratıcı hayal ile açıklanamayan, daha çok, sağlıksız fantezilerden meydana geliyor.

Sağa doğru gittikçe görülen kümeler, bozuk ritmi işaret eder. Kendine saygı yokluğu ve kendine yeterli güven yeteneğinin yokluğu, gerçekle ilişki eksikliği, hissetme yoksunluğu ve artan sinirlilik. Bütün bu eksiklikler, sosyal bakımdan bozuk uyumu açıklıyor.

Yetersiz gelişmiş biyolojik alt yapı, daha çok alt bölge ile belirgindir. Bu bölgenin yukarı bölgeyle ilişkisi; bir dengeleme mekanizması olarak, üst bölgenin yükselmesidir.

Aşağı solda, profilin ağırlık noktasını buluruz; baskı altında tutma ve saklanma ile. İstenmeyen sosyal özelliklerin bu yoğunluğu, sosyal uyum göstergelerinin

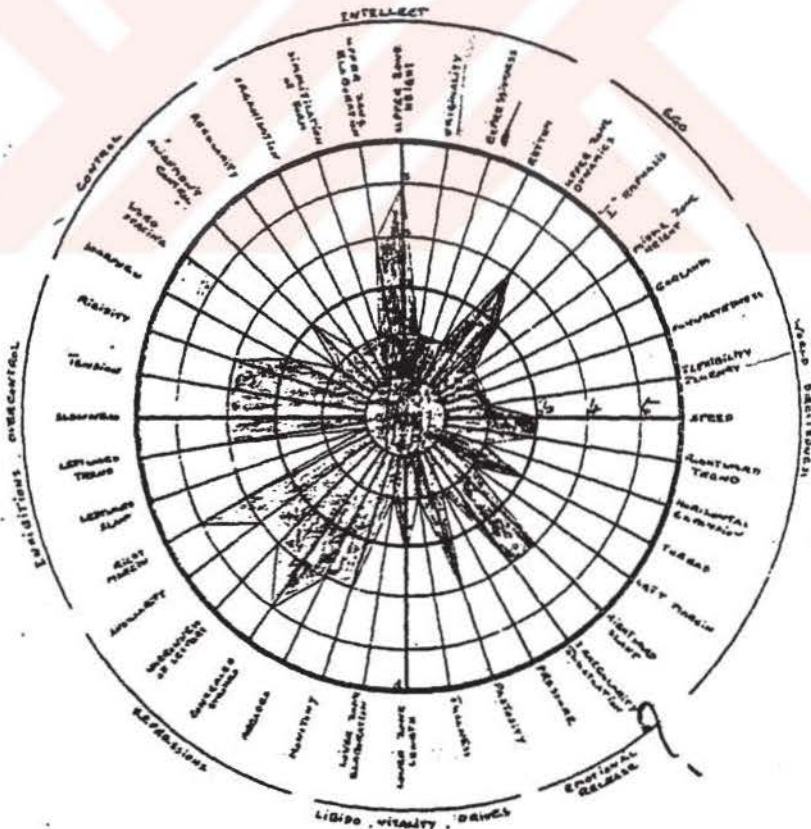
zayıf oluşuyla kesin zıtlık gösterir ki, tanı bakımından önemlidir.

Çemberin sol yukarısına doğru gittikçe; aşırı denetim, katılık, yetersiz uyum özelliklerine ait göstergelerin kümelenmesiyle portre tamamlanır.

Yazı, onyedî yaşında, araba hırsızlığı olduğu düşünülen bir erkeğindir; şartlı serbest bırakıldığında yeni bir suç işleyip, tekrar tutuklanmıştı. Tek arzusu, açık yolda delice bir hızla araba sürmek olan bir gençti.

*to connect it
 because the only way a criminal in his mind is to
 and if a human would see me they would believe
 I killed her.*

*It all started when two fellows picked me
 made friends with them later I found out the
 car that I was driving around with was the
 they were running away from here and me;*



fluency

Set 13

Fig. 1. (Below) Psychogram plotted from the handwriting (above) of a seventeen-year-old boy convicted of car theft and fraud.

*Subconscious attitudes
 - - - - - alatale
 HIRE KUSTIK
 1 2 (3) 4 5
 97 yrs*

Şekil 4 :⁽²⁾ Burada, birinci örnekten oldukça farklı bir profil var; sağlam bir alanın meydana getirdiği ve birinciden çok daha sıkıca bütünleşmiş bir profil.

Ağırlık kısmı, yukarı - sağ küreye uzanıyor ki burada; özgün oluş (originality), kendini açıklayış (expressiveness), ritm ve yukarı bölge dinamiklerinin dengeli olarak işaretlendiği dört niteliği birlikte görüyoruz. Bunlar, yazarın artistik özellikleri olan bir entellektüel olduğunu belirler. Orta bölge yüksekliğinin güçlü görüntüsü, bağlantılı oluşu, esnekliği ve ayrıca yatay yayılışı, onun bir dışadönük olduğunu, ancak artiste has tutkudan ve gösteriden de uzak olduğunu anlatır; diğerlerine göre daha zayıf olan I- belirtilmesi ve yukarı bölge yüksekliğinin de göstermiş olduğu gibi.

Profilin sağ-aşağı tarafına gittikçe, duygusal olabilme ve psişik anlamdaki libido⁽³⁾ göstergelerinin neredeyse eşit ölçüde gelişmiş olduğunu görüyoruz. Daha aşağı - solda, göstergeler kümesinde bir azalma var; burada daha az istenir nitelikler, içten olmayış, örtülü olma eğilimi gibi nitelikler yerleşmiştir. Daha yukarı - sola gittikçe, çizgili alan kütlesi, ortalama bir ket vurma derecesine tekrar yükselir. Bu kütle, sağdaki akıcı oluşu destekleyen, katılığın bulunmadığı görülen aşırı denetim bölgesinde, tekrar geri çekilir. Daha yukarıda da; ortaya doğru hareket ederek yayılan alan, Çemberdeki Profili kapatırken, ileri derecede bir düzenleme ve

entellektüel denetim anlatır.

Bu arada açıklanan bir başka durum da; portrede görülen, artistik yeteneğin getirdiği iç zenginliğiyle iyice bütünleşmiş bir kişilik ve duygusal kararsızlık ve psişik enerjiyle beslenen bir malzeme. Fakat oldukça ılımlı olan yaratıcı aktivite ve ego gelişmesi, artistik anlatımın çarpıcı etkisini belli bir dereceye indiriyor.

Yazı, duygulu ve yetenekli bir pianistin; özellikle eşlik ederek çalan ve beraberindeki kişiyi, güçlü bir duygu beraberliği ve anlayışla destekleyen ve böylece, kendini olduğu kadar, onun çalışmasını da değerli hale getiren bir pianistin. Kendine karşı içgöründe yetersiz olmakla birlikte, karşıdakini memnun etmekte aşırı endişeli. Yetersiz olan kendini denetimi onu, cinsel fakat duygusal olmayan ilişkilere yöneltiyor. Para konularında şanssız bir hikayesi var.

0

27

2

charming
 nice food! I enjoyed it very much.
 they send you regards too. —
 Here it is nice too. My recital
 is so -prow evening this
 morning. Have a short course.
 the day after:

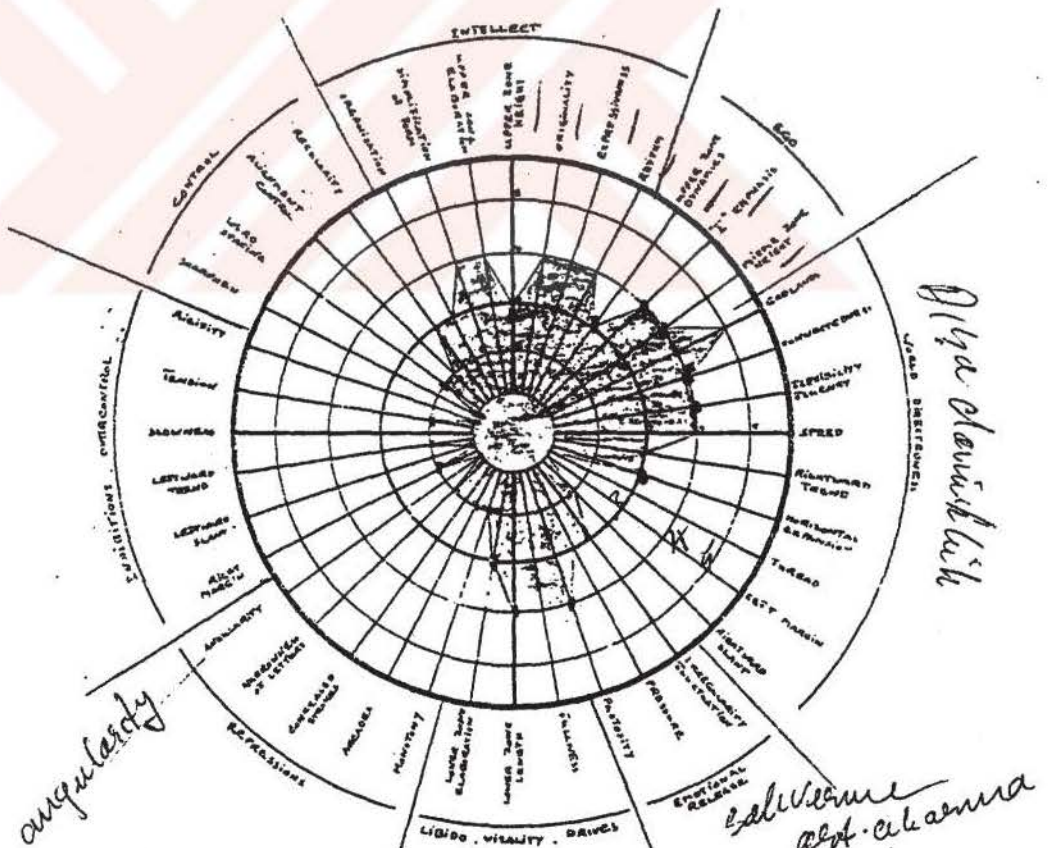


Fig. 2. Psychogram mapped from the handwriting of a forty-seven-year-old composer and concert pianist.

Schiz. 4

Napoleon Bonaparte'in imzası; (4) grafolog için adeta bir madendir. O olağanüstü hayat dönemindeki değişmelerde imzası, şaşırtıcı sürprizlere bürünmüş bir seri açıklayıcı

#354

H

anahtar verir.

Şekil 354; kendi gücünün bilincine varmış olduğu bir dönemde kaleme alınmıştır. İsmi altına çizen güçlü darbe, yazarı genel hayat düzeyinin üzerine çeker. Yoğun, keskin uçlu bitiş darbesinin hareketi, tutkulu bir insanın hapsedilmiş hayat enerjisini anlatır.

#355

H

#356

H

Şekil 355; Tilsit Barış Antlaşmasından (22 Haziran, 1807) hemen önceki döneme aittir. Çok daha ifade edicidir. Gücünü hissettiğinde duygusal bir zevk, sevinç aksettirir. Burada tek bir başharf, kendisini temsil ederek bütün imza alanını doldurur. İfade edilen bu vaziyet alış, kuvvetin halka şeklinde kıvrılan yayına tırmanan ve muazzam bir kılıç hamlesiyle zirveye ulaşan bu taşkın N, ancak Napoleon Bonaparte'ı temsil edebilirdi.

Fakat Moskova'dan çekilişten sonra kesin bir değişme vardır.

Şekil 356: Yerini kaybeden bir kahramanın, şaşkın bir boksörde olduğu gibi, tedbirli bir atılımı vardır. İfade açıkça, dramatik bir tersine dönüş haberi verir.

Harflerin darlığı, özellikle anlam dolu N deki kendine kapanış, tüketici bir endişe ve gerginliği gösteriyor.

Ancak, kendini bırakmayarak, bu çekilerek büzülme durumu içinde gücünü toplayıp büsbütün yükseliyor, sanki yeni bir kudret nöbeti geçirir gibi.

Son darbe, vaziyetaliştaki kesin değişmeyi en çok belirten göstergedir. İmza şimdi, dikey olan çift bitiş darbesiyle - geleceğin belirsizliğine karşı sihirli bir savunma duvarı - bir engel meydana getirir.

Şekil 357; bir yıl sonra yazılmış olan bir askeri emir üzerindeki imzadır. Ekim, 1813. Bulanıklık hüküm sürer. Yazar kendinden emin değildir, isminin üzerini,

#357

kendiyle içten tartışarak, hemen hemen iki kere çizmiştir.

Şekil 358 de, onu iki hafta sonra Erfurt'da görüyoruz; yenilgi duygusunu ümitsizce saklamaya çalışarak. Şimdi burada, bir aktör tekniğiyle, kalan bütün gücünü kullanarak, olağanüstü bir gayret sarfeder.

#358

(F- #359)

*Jerns remeriei korepe nınne
rebbine a komul dıvatt kape*

14 Temmuz, 1815 de, şekil 359 da görülen yazıda, tümüyle çökmüş bir egonun tam bir resmini görüyoruz.

Yazının kağıt alanına yayılışı, bitiş noktasına doğru büzülüp çekilmiş ve bütün sağlamlık, pekişmişlik gitmiştir. Bu mikroskopik imza, kendi içindeki olağanüstü dar oranların alanına çekilmiş olan bir benlik görünümü açıklar.

Leningrad
24.10.1935

Sehr geehrter Herr Colloge

Nach schwerer Krankheit, welche halbes Jahr dauerte, habe ich sehr viel in meiner Arbeit verloren und gegenwärtig muss ich besonders viel sich beschäftigen sein. In Folge dessen, zum meinem Bedauern, bin ich außer Stande den Aufsatz für S. Freud's Band zu schreiben.

Ihr ergebener

J. Pavlov

Ivan Pavlov ve Sigmund

Freud; (9) Pavlov'un

yazısı, öğretilmiş olan
eski İslav alfabesinden

çarpıcı derecede ayrı-

larak stilize olmuş-

tur. Freud, daha bü-

yük bir ayrılma gös-

terir. İki insan ara-

sındaki kişilik farklılık-

larının nasıl meydana çık-

tığına dikkati çekeriz.

Gelenekleri hiçe sayan

Freud, dikkate değer bir darbe gücü gösteriyor. Fikirlerini anla-

tan işaretlerini pratik olarak kağıtta kullanıyor. Pavlov, form

ve düzenlemeye daha önem veriyor; sözler ve satırlar arası boş-

lukların titiz düzeni, kendisini etki-tepki psikolojisinin baba-

sı yapan denetimli, sistematik deneyleri ile paraleldir.

Freud, geniş marjlara rağmen, harf gövdelerinde çok az yer bıraktı. Gotik Germen yazısı, hemen hemen denetimsiz bir kendini öne sürüş tarzını anlatıyor. Pavlov'ununki ise, dakik, titiz ve gösterişsizdir.

Dr

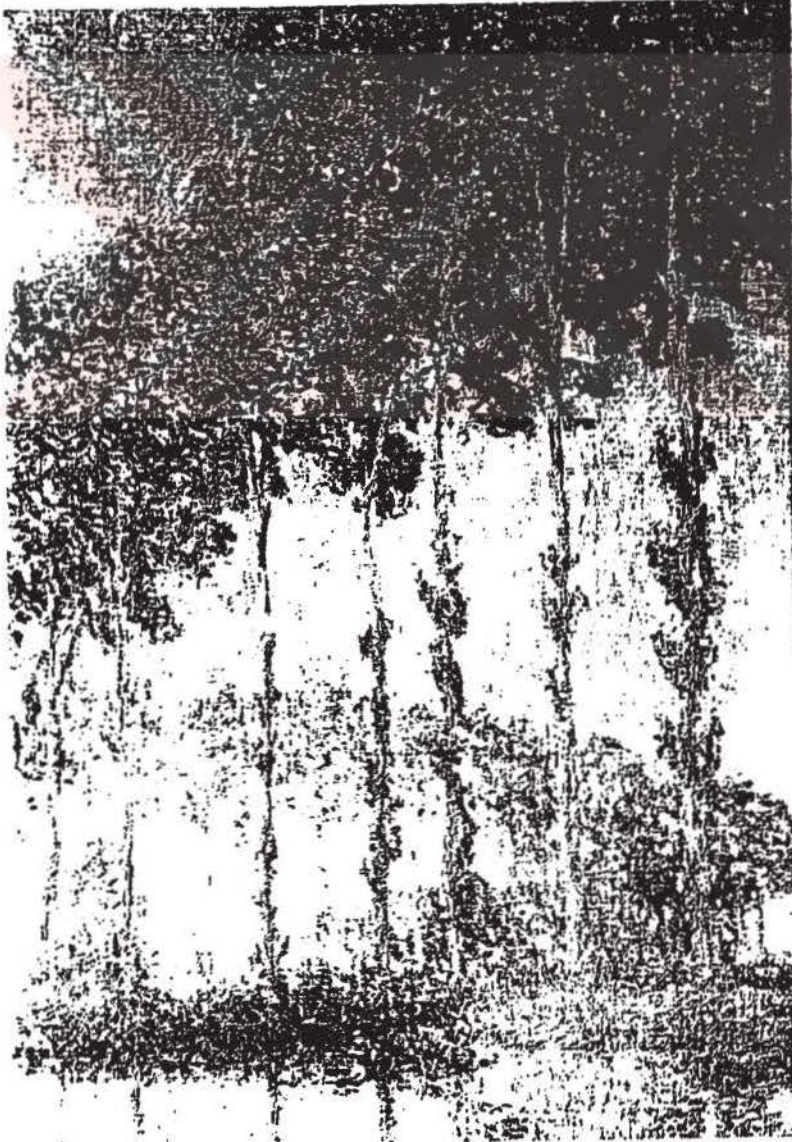
und, amerikanische
dürften etwas später
aber doch im Frühjahr
fertig werden, von letz-
terem werden Sie ein
Exemplar erhalten die
Berichterstattung darüber
wird nicht leicht
werden, besorge ich

Mit besten Grüßen

Ihr ergebener

Sigmund Freud

Örnek 80 ; (5) bir Fransız empresyonist, Claude Monet ve elyazısı. Bağlantısız tekniği, gevşek fırça vuruşları, birleştirilmemiş, 'impressionistic' yazısı ile çarpıcı derecede uygundur.



Örnek 80

Chinesische Missionen

in Tibet

von

Dr. G. G. G.

in Wien

1877

Verlag

von

W. G.

in

Wien

Verlag

von

W. G.

in

Wien

Chinesische Missionen

Druck 80

Örnek 79, (6) çağdaş bir heykeltıraştan, Jacques Lipchitz. Karakteristik heykellerinden biri. Aynı tip kıvrımlar her iki ifade tarzında da gayet açıktır.



(Courtesy of Curt Valentin Gallery, New York)

J. Lipchitz

Şekil 93 : (7) Bir dans sanatçısının elyazısı. Balenin yaşayan hareketinden oluşmuştur. Bu, Anna Pavlova'nın imzasıdır ki, durağan koreografik formları, unutulmaz bir kişisel ifade tarzıyla canlandırıyor.

Başlangıcın yoğun konsantrasyonu, serbestçe atılım, form ve hareketin mükemmel dengesi ve tarzın artistik bütünlüğü; dans stilini ve grafik anlatımla belirlenmiş olan beden dinamiklerini açıklar.

Bu elyazısı, bireyin farklı ifade hareketlerindeki kişisel stil tutarlılığının dikkati çeken bir örneğidir.

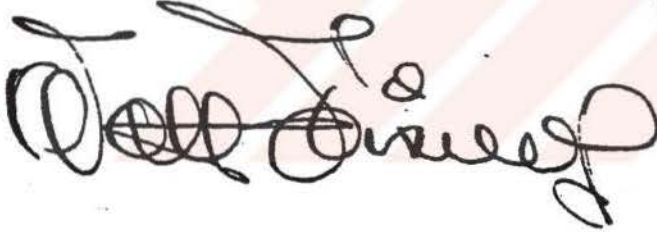
#93



Walt Disney'in imzası; onun tanınmış çizgi yaratıklarında olduğu gibi usta olan, hayat dolu ayrıntılarla doludur. Grafik hamleler ve sıçrayışlar, onun küçük hikaye varlıklarının çevik ve oyunbaz fantastikleriyle aynı dinamizmi aksettirir.

signature of Walt Disney (fig. #345) is full of animated details as ingenious as those of his well-known cartoon creations. The graphic thrusts and leaps reflect the same dynamism as the swift and playful antics of his little story creatures.

#345

A handwritten signature of Walt Disney in black ink, featuring a large, stylized 'W' and 'D' that are interconnected. The signature is written in a cursive, flowing style.

Ancak, böyle öznel tanımlar sadece geçici olarak fikir veren ayrıntı noktalarıdır ve bu noktalar, imzanın metinle beraber yapılan analizi temelinde araştırılarak doğrulanmalıdır.

NOTLAR

1. BÖLÜM

1. Klara G. Roman, "Encyclopedia of the Written Word",
Edited by Wolfson - Maurici Edwards, U.S.A.,
1968.
2. F. Domenici, "Acta Neuro Psychiatrica", Cilt 1, Sayı 1,
Mart - Nisan 1952, Çev. Hayrettin Dalokay,
s. 21.
3. İsmail H. Baltacıoğlu, "Mahkemelerde Tetkikat ve İstik-
tap İşleri", (A.D.), 1954, No 1, s.10.
4. a.g.e. , s. 11.
5. G. Erkul, "Sahtecilikte Yazının Değeri", uzmanlık tezi,
1986.
6. Ö. Kurtaş Dr., "Adli Tıp Açısından Grafolojinin Önemi",
uzmanlık tezi, İst., 1992.
7. Robert Heiss: Freiburg Üniversitesinde Psikoloji ve
Karakteroloji Enstitüsünün kurucusu, psiko-
log ve felsefeci. Temel kitabı, Die Deutung
der Handschrift (1966).
8. James Crumbaugh: Klinik psikolog. Veterans
Administration Medical Center, Mississippi,
U.S.A.
9. Ö. Kurtaş Dr., "Adli Tıp Açısından Grafolojinin Önemi"
1992, s. 69. İst.

10. a.g.e. s. 91.
11. Klara, G.Roman, "Encyclopedia of the Written Word",
Frederic Unglar Publishing Co. Library of
Congress, 1968, ss.432- 439.
12. Castiello- U; Stelmach- GE; Acta- Psychol. Amst., 1993
Mar.; 82 (1-3): 53-68.
13. S. Langer, "Philosophy in a New Key", N.Y., 1948.
14. J.P. Guilford, "Expressive Methods", Personality,
N.Y.,1959, ss. 271-286.
15. G.W.Allport, "Expressive Behaviour", Pattern and
Growth in Personality, N.Y.,ss. 460-495, 1961.
16. E.Adam Dr., "Psikografi", İhtisas Tezi, İst.Universitesi
Tıp Fak. Psikiyatri, 1961.
17. S.Velioğlu Dr., Ders notları 1968.
18. Fishman, D.A., "The Encyclopedia of Mental Health",
Vol. 11, N.Y., 22, ss. 547- 557, 679- 702,
1963.
20. G.K. Roman, "Handwriting A Key to Personality", N.Y.,
1952, ss. 13-14.
21. Pichot, P., "Psikoloji Alanında Testler", Çev. Doç.Dr.
Selmin Evrim, ss. 133- 135, İst. 1965.
22. İsmail H. Baltacıoğlu, "Adalet Hizmetinde Grafoloji",
A.D. 1955, No.6, s.547, Türk Hukuk Bibliyog-
rafyası, 1955- 957, Ankara, 1959.
23. İ.H.Baltacıoğlu, "Yazılarda Sahteciliğin Meydana
Çıkarılması Usulü", A.D. 1955, No. 11, s. 1025,
1955- 57, Ankara, 1959.
24. G.K.Roman, "Encyclopedia of the Written Word, 1968,

ss. 320 - 322.

Klara Roman: Uluslararası tanınan bir psikolog ve elyazısı uzmanı olup, New York'da New School for Research'de, kişilik çalışmaları için psikolojik bir yöntem olarak, grafoloji öğretmiştir. Budapeşte'de, Elyazısı Psikolojisi Enstitüsünün kurucu ve yöneticisi idi. Berlin ve Münih'de çalıştı. Manhattan Çocuk Mahkemesinde araştırma danışmanı olarak görev yaptı. 1962 de öldü.

25. Wilder, P. - Lamar, R. , "Speech and Brain Mechanisms", Priceton, N.J. 1959.
26. Nevo, B., Ph.D., 1986, T. Charles, "Scientific Aspects of Graphology", 1986, s. 49.
27. G.K. Roman, "Encyclopedia of the Written Word", 1968, s. 178.

2. BÖLÜM

1. Sendrom: Topluca gözönüne alındığında, tanıya götüren belirti ve işaretlerin tümünün birarada bulunmaları.
2. G. K. Roman, "Handwriting, A Key to Personality", N.Y., 1952, ss. 124- 132.
3. Stereotipe: Kalıplaşmış bir form içinde, tekdüze.
4. G.K. Roman, "Handwriting, A Key to Personality", N.Y., 1952, s. 126.
5. a.g.e. s. 127.
6. a.g.e. s. 130.
7. Entegre: Parçaların bir bütün içinde düzenlenerek, bütünün tamamlanması.
8. Gordon Allport - Philip E. Vernon, "Studies in Expressive Movements", N.Y., 1933.
9. G.K.Roman, "Handwriting, A key to Personality", s. 132.
10. Baruch Nevo, Ph.D., "Scientific Aspects of Graphology", 1986, ss. 305- 308.

3. BÖLÜM

1. Baruch Nevo, Ph.D. , "Scientific Aspects of Graphology",
1986, s. 165.
2. Klara Roman, "Encyclopedia of the Written Word",
Frederic Unglar Publishing Co., 1986, s. 495,
3. a.g.e. s. 272.
4. a.g.e. s. 452.
5. Ursula Ave - Lallemand, "Scientific Aspects of Graphology",
U.S.A., 1986, ss. 81 - 95.
6. Boran, C.T., "Sahtecilikler ve Gizli Mürekkep Yazılar
ve Arama Yolları", Adli Tıp Neşriyatı, İst.,
1949.
7. Rafaeli, Anat, "Scientific Aspects of Grafology", s. 295.
8. a.g.e. s. 297.
9. Keinan Giora, "Scientific Aspects of Graphology",
A Handbook, U.S.A., 1986, s. 193.
10. a.g.e. s. 198.
11. Nevo Baruch, Ph.D. , "Scientific Aspects of Graphology",
1986, ss. 509 - 513.
12. Klara Roman, "Encyclopedia of the Written Word", 1986,
ss. 445 - 446.
13. Levine - MD, Coleman - WL, Hooper SR, Sandler - AD,
Watson - TE, Footo - M, "Neuro developmental Study of
Writing Disorders in Middle Childhood",
J - Dev - Behav - Pediatr., 1992 Feb., 13 (1),
17 - 23.

14. Motivasyon: Bir hedefe yönelmiş bir davranıştır, bir iç dürtü, bir enerjidir. Burada asıl mesele, yaşam hamlesidir, davranışa hazırlık halidir.



4. BÖLÜM

1. J.P. Guilford, "Expressive Methods", Personality, N.Y., 1952, s. 271- 286.
2. İ.H.Baltacıoğlu, "Adalet Hizmetinde Grafoloji", AD. 1955, No. 6, s. 547, Türk Hukuk Bibliyografyası, 1955- 957, Ankara, 1959.
3. a.g.e.
4. Ahmet Aykaç,Dr., "Adli Tıp", Yazı Tetkiki ve Kimlik Belirtimi, Nobel Tıp Kitabevi, İst., 1993, s. 199.
5. Klara Roman, "Encyclopedia of the Written Word", Frederic Unglar Publishing Co. 1986, s.448.
6. a.g.e. s. 156.
7. a.g.e. s. 202.
8. a.g.e. s. 446.
9. Roda Wieser: Avusturya polisi ve mahkemelerinde elyazıs araştırmacısıdır
10. Klara Roman, "Encyclopedia of the Written Word", s. 446.
11. a.g.e. ss. 509- 511.

5. BÖLÜM

1. Klara Roman, "Encyclopedia of the Written Word", 1986, s. 167.
2. Semptom: Tanıya götüren belirti ve işaretlerin her biri.
3. Sendrom: bkz. 2. bölüm notları.
4. Klara Roman, "Encyclopedia of the Written Word", 1986, ss. 320 - 322.
5. a.g.e. ss. 516 - 524.
6. Klara Roman, "Handwriting, A Key to Personality", 1952, s.337.
7. Klara Roman, "Encyclopedia of the Written Word", s. 205.
8. Kalem darbesi: Bir hafif meydana getirilişi sırasında, aşağı veya yukarı doğru veya yatay doğrultuda yapılan her bir çizgidir.
9. Klara Roman, "Encyclopedia of the Written Word", 1986, s.139.
10. a.g.e. s. 363.
11. a.g.e. s. 364.
12. a.g.e. s. 486.
13. a.g.e. ss. 288 - 291.
14. a.g.e. s. 291.
15. a.g.e. s. 488.
16. a.g.e. ss. 372 - 373.
17. a.g.e. s. 342.
18. a.g.e. s. 145.
19. Tenlings - HL, Schomaker - LR, "Invariant Properties

- between Stroke Features in Handwriting",
Acta - Psychol - Ams. 1993 Mar., 82(1-3),
69 - 88.
20. Van - Doorn - RR, Keuss - PJ, "Does the Production of
the Letter Strokes in Handwriting Benefit
from Vision?", Acta - Psychol. - Ams., 1993
Mar., 82 (1-3), 275 - 90.
21. Klara Roman, "Encycloperia of the Written Word", 1986,
ss. 483 - 494.
22. a.g.e. ss. 483 - 494.
23. a.g.e. ss. 483 - 494.
24. a.g.e. ss. 120 - 123.
25. a.g.e. s. 377.
26. Klara Roman, "Handwriting, A Key to Personality", N.Y.
14, 1952, s.155.
27. Klara Roman, "Encyclopedia of The Written Word, 1986,
ss. 306 - 309.
28. a.g.e. s. 152.
29. a.g.e. ss.387 - 390.
31. Klara Roman, " Handwriting. A Key to Personality",
ss. 80 - 103.
32. a.g.e.
33. a.g.e. s. 86.
34. a.g.e.
35. Klara Roman, "Encyclopedia of the Written Word", s. 350.
36. Klara Roman, "Handwriting A Key to Personality", s. 222.
37. Klara Roman, " Encyclopedia of the Written Word", s. 39.
38. a.g.e. s. 117.

39. Klara Roman, "Encyclopedia of the Written Word", s. 247.
- 40 . Klara Roman. "Handwriting, A Key to Personality", s. 178.
- 41 . a.g.e. s. 182.
- 42 . Klara Roman, "Encyclopedia of the Written Word", ss.98-103.
- 43 . a.g.e. s.101.
- 44 . a.g.e. s. 103.
- 45 . Max Pulver, "Trieb und Verbrechen in der Handschrift",
Zurich, 1934.
"Der Intelligenzansdruck in der Handschrift",
Zurich, 1949.
46. Klara Roman, "Encyclopedia of the Written Word", ss.487-88.
- 47 . a.g.e. ss. 308 - 309.
- 48 . a.g.e. ss. 50 - 51.
- 49 . a.g.e. s. 308.
- 50 . a.g.e. ss. 252 - 255.
- 51 . a.g.e. s. 13.
- 52 . a.g.e. s. 316.
- 53 . Klara Roman, "Handwriting, A Key to Personality",
ss. 300 - 303.
- 54 . a.g.e. ss. 137 - 140.
- 55 . Archetype : Psikik hayat modelleri; doğuştan gelen,
öğrenilmemiş, bilinç dışı malzeme. Jung tara-
findan, insan soyuna ait olan bilinç dışı
imajların, feridin kişisel bilinç dışına geçtiği
düşünülür. İçgüdüler organizmaya aiddükleri
gibi; arşetipler veya, insan soyuna aiddolan
bilinç dışı da, zihne aittir.
- 56 . Klara Roman, "Handwriting, A Key to Personality", s. 140.

57. Klara Roman, "Encyclopedia of the Written Word", 1986,
ss. 354- 359.
58. Robert Saudek, "Psychology of Handwriting", London,
1925.
"Experiments with Handwriting", N.Y.,
1929.
59. Klara Roman, "Encyclopedia of the Written Word", s. 359.
60. a.g.e. ss. 129-131.
61. a.g.e. s. 382.
62. a.g.e. ss. 347- 348.
63. Klara Roman, "Handwriting, A Key to Personality",
ss. 334- 350.
64. a.g.e. s. 364.
65. Klara, Roman, "Encyclopedia of the Written Word", s.221.
66. Ego : Freud'un geliştirdiği kurama göre, kişiliği
oluşturan  ana sistem: id, ego, sperego.
Davranış bu  sistemin karşılıklı etkileşi-
minin ürünüdür. Ego, gerçeklik ilkesinin
egemenliğindedir ve kişiliğin yürütme organı-
dır, eyleme giden yolları denetimi altında
bulundurur.
67. Baruch, Nevo, Ph.D., "Scientific Aspects of Graphology",
U.S.A., 1986, s.105.
68. G.K.Roman : bkz. 1. Bölüm Notlar, 24,
69. Klara Roman, "Handwriting, A Key to Personality",s. 223.
70. Klara Roman, "Encyclopedia of the Written Word", s. 278.
71. Klara Roman, " Handwriting, A Key to Personality",
ss. 206- 212.

6. BÖLÜM

1. Klara, Roman, "Encyclopedia of the Written Word", Frederic Unglar Publisning Co. Library of Congress, 1986, ss. 516 - 524.
2. Yazı basırcı, hızı ve kas gerginliği artık, electrographodyne ile tam olarak ölçülebiliyor.



SEÇİLEN BAZI GRAFİK ÖRNEKLER

1. G.K.Roman, "Encyclopedıa of the Written Word", 1986,
s. 52.
2. a.g.e. s. 524.
3. Libido : Zamanımız psikolojisinde, bütün hayat aktivite-
lerinde kullanılan tüm psişik enerji yoğunlu-
ğu olarak alınır; aşağı yukarı, Bergson'un
"yaşam hamlesi" (élan vital) ve Shaw'un
"hayat gücü" (life force) gibi. Grafologlar
yazı basıncını, bir libido boşalması olarak
açıkladılar.
4. G.K.Roman, "Handwriting, A Key to personality", ss.323-
326.
5. Klara Roman, a.g.e., ss. 88- 89,
6. a.g.e. s. 91.
7. a.g.e. s. 103.
8. a.g.e. s. 319.
9. D. S. Antony, " Is Graphology Valid?" Readings in
Psychology Today, C.R.M., California, ss.
343- 349., 1968.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- Allport, G.W., "Expressive Behavior", Pattern and Growth in Personality, N.Y., 17, 1961.
- Antony, D.S., "Is Graphology Valid?", Readings in Psychology Today, California, 1969.
- Arıpınar, M.H. Dr., "Graphology", İst. 1959.
- Allport, G.W., Vernon, P.E., "Studies in Expressive Movements", N.Y., The Macmillan Comp., 1933.
- Anastasiadis, Y., Doç. Dr., Seminer notları, 1986.
- Baltacıoğlu, İ.H., "Adalat Hizmetinde Grafoloji", AD. 1955, No.6, S.547.
- Baltacıoğlu, İ.H., "Yazılarda Sahteciliğin Meydana Çıkarılması Usulü", AD. 1955, No.11, S.1025.
- Baltacıoğlu, İ.H., "Adalet Grafolojisi Yönünden İnsan ve Yazı Kişiliği", MHD., 1957, No.5, S.216.
- Baruch Nevo, Ph.D., "Scientific Aspects of Graphology", Department of Psychology, University of Haifa, İsrail, 1986.
- Castiello - U, Stelmach - GE, "Generalized Representation of

- Handwriting, Evidence of Effector Independence",
Acta - Psychol - Amst., 1993 Mar; 82 (1-3),
53 - 68.
- Deutsch, A., Fishman, H., "The Encyclopedia of Mental Health",
Vol.11, N.Y., 1963.
- Domenici, F. , "Elyazıları Expertizliği", Acta Neuro Psychat-
rica, Adli Tıp Ens., Cilt 1, S. 1, Mart -Nisan,
Çev.Dr.Dalokay, H., 1952.
- Eysenck, H.J., "The Scientific Study of Personality",
London, 1952.
- Eysenck, H.J., "An Empirical Study of Handwriting Analysis,
Inst. of Psychiatry, England, 1986.
- Eysenck, H.J., "Personality and Individual Differences",
1986, Vol. 7(2), 263-264, Psychological
Abstracts, 1987, Vol. 74, No.4. April, 10248.
- Erkul Gürcan Dr., "Sahtecilikte Yazının Değeri", Uzmanlık
tezi, T.C.Adalet Bakanlığı Adli Tıp Kurumu
Başkanlığı, Başkan: Prof.Dr. Şemsi Gök, 1986.
- Gonzalez, Fernando, "Effects of Schedules of Reinforcement
and Drugs on Handwriting Behavior", University
of N.Carolina, Ph.D., 1973.
- Guilford, J.P., "Dimensions of Neurosis", Personality, N.Y.,
1959.
- Leland, E.H., Robert, J.C. MD., "Emotion", Psychiatric
Dictionary, N.Y., 1960.

Nevo, B. Ph.D., "Scientific Aspects of Graphology, 1986,
Library of Congress, U.S.A.

Roman, G.K., "Handwriting A Key to Personality", N.Y., 14,
1952.

Roman, G.K., "Encyclopedia of the Written Word", Frederic
Unglar Publishing Co. Library of Congress,
1986.

Sandler -AD; Watson - TE; Footo - M; Levine - MD; Coleman - WL;
Hooper SR; "Neurodevelopmental Study of
Writing Disorders in Middle Childhood", J - Dev -
Behav. - Pediatr. 1992, Feb., 13(1), 17 - 23,

Tenlings - HL, Schomaker - LR., "Invariant Properties Between
Stroke Features in Handwriting", Acta - Psychol -
Ams. 1993 Mar., 82 (1-3):6988.

Velioğlu, S.Dr., Ders notları - 1968.

Van - Doorn - RR, Keuss - PJ, "Does the Production of Letter
Strokes in Handwriting Benefit from Vision?",
Acta - Psychol - Ams., 1993 Mar, 82 (1 - 3):
275 - 90.